

Udsatte boligområder i Danmark 1985-2015

Vibeke Jakobsen, Tobias Heide-Jørgensen og Morten Holm Enemark

Udsatte boligområder i Danmark 1985-2015

© VIVE og forfatterne, 2020

e-ISBN: 978-87-7119-755-6

Forsidefoto: Ole Bo Jensen/VIVE

Projekt: 100724

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Formålet med denne rapport er at bidrage til, at vi får en større viden om forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder. Udsat boligområde er dog ikke et klart og velafgrænset begreb. Et delformål med dette projekt er derfor at undersøge, hvordan udsatte boligområder er defineret i den internationale og danske forskningslitteratur og anvende dette som et udgangspunkt for definitionen af udsatte boligområder til de registerbaserede analyser i denne rapport.

I de registerbaserede analyser ser vi dels på, hvordan udviklingen i de udsatte boligområder har været i en 30-årig periode med hensyn til antal beboere og geografisk placering, dels på, hvad der karakteriserer de udsatte boligområder. Med hensyn til karakteristika ved de udsatte boligområder ser vi for det første på, hvad der karakteriserer beboere i udsatte boligområder, og hvordan dette varierer med, hvilken type kommune de udsatte boligområder ligger i. For det andet ser vi på flytninger ind og ud af udsatte boligområder.

Analyserne er baseret på registerdata for hele befolkningen og alle beboede boliger i Danmark i perioden 1985-2015. Undersøgelse er finansieret af Landsbyggefonden.

Lisbeth Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Arbejde og Ældre

2020

Indhold

Sammenfatning	5
1 Indledning	12
1.1 Formål	12
2 Litteratur om udsatte boligområder	14
2.1 Forskellige dimensioner af segregering på boligmarkedet	14
2.2 Nabolagseffekter	15
2.3 Flytninger til og fra udsatte boligområder	17
2.4 Hvordan afgrænses udsatte boligområder i eksisterende undersøgelser	22
3 Hvordan måler vi udsatte boligområder?	27
3.1 Data om boligområder	27
3.2 Afgrænsningen af udsatte boligområder i denne rapport	28
4 Hvor i Danmark ligger de udsatte boligområder?	33
4.1 Udviklingen i antal udsatte boligområder	33
4.2 I hvilke kommuner er de udsatte boligområder placeret?	34
4.3 Sammenligning med andre opgørelser	39
4.4 Opsamling	43
5 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder	45
5.1 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder i 1985 og 2015	45
5.2 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder for forskellige typer af kommuner	53
5.3 Udsatte boligområder i udvalgte kommuner	55
5.4 Opsamling	57
6 Flytninger til og fra udsatte boligområder	59
6.1 Til- og fraflytninger	59
6.2 Langtidsbeboere	66
6.3 Opsamling	71
Litteratur	73
Bilag 1 Tabeller til kapitel 3	78
Bilag 2 Tabeller til kapitel 4	82
Bilag 3 Registerdata fra Danmarks Statistik	87

Sammenfatning

Formålet med denne rapport er at bidrage til, at vi får en større viden om forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder. I Danmark har udviklingen i udsatte boligområder i en årrække været fulgt tæt fra centralt hold, og der har siden 1990'erne været igangsat forskellige områdebaserede indsatser med det formål at løfte de udsatte boligområder og øge beboernes livschancer (Christensen, 2013). I de senere år har skiftende regeringer endvidere udarbejdet ghettolister, der identificerer almene boligområder med en beboersammensætning, der fra politisk side vurderes som problematisk, og har igangsat initiativer, der har som mål, at der ikke skal være ghettoer i Danmark i 2030 (Regeringen, 2018).

Begrebet *udsat boligområde* er dog ikke et klart og velafgrænset begreb i den internationale forskningslitteratur (van Vuuren et al., 2014, Algren et al., 2015). Et delformål med dette projekt er derfor at undersøge, hvordan udsatte boligområder er defineret i den internationale og danske forskningslitteratur og anvende dette som et udgangspunkt for definitionen af udsatte boligområder i analyserne til denne rapport.

De forskellige danske analyser og opgørelser af udsatte boligområder tager ofte udgangspunkt i boliger i den almene sektor.¹ Et formål med den almene boligsektor er, at der skal være passende boliger til rådighed for alle med behov herfor til en rimelig husleje, fx også for personer med en lav indkomst, der ikke har mulighed for at købe en andels- eller ejerbolig. Det er derfor relevant se på udsatte boligområder med udgangspunkt i den almene sektor. Ved udelukkende at inddrage almene boliger risikerer man dog at overse udsatte boligområder, som omfatter boliger med andre ejerforhold. I denne rapport vil vi derfor tage udgangspunkt i en inddeling i boligområder, der omfatter alle boliger i Danmark uanset ejerforhold.

Undersøgelsesspørgsmål

Det overordnede formål om at bidrage til øget viden om forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder belyses i denne rapport ved at undersøge tre spørgsmål:

1. Hvordan afgrænses udsatte boligområder i den internationale og nationale forskningslitteratur?

Med udgangspunkt i den eksisterende litteratur om udsatte boligområder vælger vi en definition af udsatte boligområder og undersøger:

2. Hvordan har udviklingen i de udsatte boligområder været i den seneste 30-årige periode med hensyn til antal beboere og geografisk placering?
3. Hvad karakteriserer udsatte boligområder
 - hvad karakteriserer beboere i udsatte boligområder, og hvordan varierer dette med, hvilken type kommune de udsatte boligområder ligger i?
 - hvordan ser til- og fraflytningen ind og ud af udsatte boligområder ud?

Denne rapport vil bidrage med en diskussion af, hvordan man kan afgrænse udsatte boligområder med baggrund i den internationale forskningslitteratur. Derudover beskriver vi forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder. Hvilke boligområder, der kategoriseres som

¹ Undtagelser er er Damm, Schultz-Nielsen & Tranæs (2006) og Iversen et al. (2019).

udsatte, afhænger af, hvordan udsatte boligområder defineres. Derfor sammenligner vi vores analyseresultater med resultaterne i andre undersøgelser. Dette kan give et indblik i, hvor følsomme resultaterne er over for valg af definition.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det ikke er inden for rammerne af denne rapport at undersøge, hvad der forklarer udviklingen i antallet af udsatte boligområder, og hvor i landet de udsatte boligområder ligger. Antal udsatte boligområder i et område (fx en kommune) afhænger både af, hvor mange udsatte personer der er i området, og hvor koncentreret de udsatte personer bor. Sidstnævnte afhænger blandt andet af, hvordan boligmarkedet i området er sammensat.

Hvordan er et boligområde afgrænset

Datagrundlaget, der er brugt til at afgrænse boligområder i denne rapport, er Det Danske Kvadratnet (herefter benævnt kvadratnettet). Formålet med at anvende kvadratnettet er at danne boligområder for hele befolkningen i Danmark, der afspejler geografiske områder, som ikke ændrer sig over tid i perioden 1985-2015. Kvadratnettet inddeler Danmark i celler, som har en størrelse på én hektar, dvs. 100 x 100 meter. For at danne større sammenhængende områder er cellerne slået sammen, således at de indeholder mindst 150 husstande. Boligområderne er dannet for perioden 1985-2015. Den konkrete opdeling i boligområder tager udgangspunkt i, at et boligområde skal afspejle det geografiske område, inden for hvilket den enkelte beboer har størst mulighed for kontakt til de øvrige beboere. Ud over kravene om antal husstande er der et ønske om, at boligområderne lever op til følgende syv principper (Damm, Schultz-Nielsen & Tranæs, 2006, Hassani, 2019, Damm, Schultz-Nielsen, 2008):

1. Områderne er geografisk uændrede over den undersøgte periode, således at de er unikke og sammenlignelige fra start til slut.
2. Områderne består af hektarceller, der støder op til hinanden.
3. Et boligområde er ikke opdelt af fysiske barrierer (fx vand- og skovbarrierer eller større veje), der forhindrer kontakt mellem beboere.
4. Boligområderne er internt homogene, hvad angår boligernes ejerforhold og type.
5. Områderne konstrueres, således at de geografisk er relativt små.
6. Områderne har omtrent samme antal beboere for at opnå en tilstrækkelig høj sammenlignelighed på tværs af områder.
7. Områderne er kompakte, hvilket vil sige, at hektarcellerne ligger tættest muligt på hinanden.

Danmark er inddelt i 8.359 boligområder, som i gennemsnit har 606 beboere i 1985 og 680 beboere i 2015. Boligerne inden for et boligområde er ikke nødvendigvis præcis de samme i hele perioden, da der bliver bygget nyt og revet ned. Men boligområdets geografiske områder ligger fast i perioden fra 1985-2015. Datagrundlaget indebærer, at vi ikke kan se på perioden efter 2015.

Definition af udsatte boligområder

Samlet kan man sige, at forskningslitteraturen om udsatte boligområder ikke giver et klart svar på, hvordan et udsat boligområde skal defineres. Det er de færreste studier, der eksplicit begrundes den definition, de anvender, teoretisk såvel som empirisk, ligesom de fleste undersøgelser mangler en systematisk begrundelse for den operationalisering af begrebet, der foretages. Det er da også forskelligt, hvilke typer oplysninger der indgår i definitionen af udsatte boligområder, og hvordan disse oplysninger kombineres.

I mange internationale studier står de traditionelle socioøkonomiske variable dog centralt i definitionen af udsatte boligområder. Det gælder især indkomst, uddannelse og beskæftigelse, som hører til de mest anvendte indikatorer til at kategorisere et område som udsat eller ej, evt. i kombination med andre indikatorer. Der er dog også studier, der inddrager etnicitet som en central variabel. Andre variable, der anvendes, er fx andelen, der ikke stemmer ved valg, og omfanget af beboerudskiftning. De internationale studier anvender til gengæld sjældent kriminalitets- og helbredsmaal i definitionen af udsatte boligområder. Kriminalitet anvendes derimod i danske analyser og opgørelser.

I denne rapport tager vi udgangspunkt i, at socioøkonomiske indikatorer står centralt i de fleste studier af udsatte boligområder og vil fokusere på social udsathed. Derfor inddrager vi ikke oplysninger om beboernes etnicitet. Selvom etniske minoriteter i Danmark er overrepræsenteret blandt personer med få års uddannelse, personer uden beskæftigelse og personer med lav indkomst, er der også mange etniske minoriteter, der har flere års uddannelse, klarer sig godt på arbejdsmarkedet og har en høj indkomst. Vi medtager heller ikke mål for beboernes kriminalitet, som man gør i nogle af de andre danske opgørelser af udsatte boligområder (men ikke i internationale studier). Vi tager i stedet udelukkende udgangspunkt i de traditionelle socioøkonomiske variable og belyser efterfølgende omfanget af kriminalitet i de udsatte boligområder.

Vi anvender tre traditionelle socioøkonomiske enkeltindikatorer til at afgrænse udsatte boligområder: én indikator vedrørende uddannelse, én indikator vedrørende arbejdsmarkedet og én indikator vedrørende indkomst:

1. Andel 18-25-årige, der ikke har og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse (tærskelværdi: mindst 2 gange landsandelen)
2. Andel 18-59-årige, som hverken er i beskæftigelse eller uddannelse (tærskelværdi: mindst 2 gange landsandelen)
3. Andel med relativ lav indkomst (tærskelværdi: mindst 2,5 gange landsandelen). En relativ lav indkomst angiver i store træk, at en person har ækvivaleret disponibel indkomst på under 50 % af medianindkomsten.

Hvis to ud af de tre indikatorer har en værdi over tærskelværdien, er boligområdet udsat. Tærskelværdien for hver indikator fremgår af parenteser ovenfor. Landsandelen er beregnet for hele befolkningen i Danmark i det pågældende år, fx andelen af 18-25-årige i hele landet, der ikke har og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse.

Det er en sammensat indikator, der her er anvendt til at kombinere de tre enkeltindikatorer. Dette er en af tre metoder, der anvendes i litteraturen til at kombinere enkeltindikatorer i et fælles mål for, om et boligområde er udsat. De to andre metoder er additive indeks og faktoranalyse/principal komponentanalyse.

Udviklingen i udsatte boligområder i 1985-2015

Antal udsatte boligområder og placering af de udsatte boligområder 1985-2015

Antallet af udsatte boligområder stiger ifølge vores afgrænsning fra 1985 til 2015. I 1985 er der 128 udsatte boligområder i Danmark, mens der i 2015 er 358 udsatte boligområder. Den største stigning i antal udsatte boligområder i den undersøgte periode sker fra 1985 til midt i 1990'erne.

Samtidig med, at antallet af udsatte boligområder i Danmark stiger, ser vi også, at antal kommuner, der har udsatte boligområder, stiger. I 1985 er det kun København, der har mere end 10 udsatte boligområder. I 2015 er det samme også tilfældet for Odense, Aarhus og Esbjerg. Flere kommuner, der ingen udsatte boligområder har i 1985, har 5-10 udsatte boligområder i 2015, fx Guldborgsund, Frederikshavn og Aabenraa. Der er udsatte boligområder i de fleste kommuner i 2015. Det vil sige, at de udsatte boligområder er spredt ud over hele landet. Der er dog kommuner, der ikke har udsatte boligområder i 1985, 1995, 2005 og 2015 – især i Nordsjælland.

Andelen i befolkningen, der bor i et udsat boligområde, varierer også for kommunerne. I 1985 har Ishøj (11,5 %), København (4,8 %) og Høje-Taastrup (4,1 %) den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. I 2015 har Høje-Taastrup (10,3 %), Odense (9,4 %), Langeland (9,4 %) og Lolland (9,3 %) den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. I København er andelen, der bor i udsatte boligområder, faldet en smule fra 1985 til 2015 (fra 4,8 til 4,6 %). Alt i alt, med stigningen i antal udsatte boligområder, er der også sket en ændring i forhold til, i hvilke områder af Danmark indbyggere bor i udsatte boligområder.

Udviklingen i antal udsatte boligområder over tid er påvirket af udviklingen i antallet af udsatte personer i Danmark og af ændringer over tid i, hvorvidt udsatte personer koncentrerer sig i bestemte boligområder. Antal udsatte boligområder i et område (fx en kommune) afhænger både af, hvor mange udsatte personer der er i området, og hvor koncentreret de udsatte personer bor. Sidstnævnte afhænger blandt andet af, hvordan boligmarkedet i området er sammensat. Men det er – som nævnt i indledningen – ikke inden for rammerne af denne rapport at undersøge, hvad der forklarer udviklingen i antallet af udsatte boligområder.

Følsomhedsanalyse

Hvordan man vælger at fastsætte tærskelværdierne for, hvornår et boligområde er udsat, har betydning for, hvor mange udsatte boligområder vi får, og måske også, hvor i landet de ligger. Vi har også – som en følsomhedsanalyse – undersøgt antal udsatte boligområder og placeringen heraf, hvis vi inddrager boligområder, der er bobler. Boblerne er boligområder, der er lidt mindre udsatte end de områder, vi definerer som udsatte, og dermed områder, som man kan sige er i risiko for at blive udsatte. Ved at inddrage boblerne får vi en bredere definition af udsathed (tærskelværdierne for udsathed er lavere). I 2015 er der ifølge vores afgrænsning 773 boligområder, som enten er udsat eller i risiko for at blive udsat.

Det er ikke kun antal udsatte boligområder, men også fordelingen af udsatte boligområder på kommuner, der er påvirket af, hvordan udsatte boligområder defineres. I 2015 var Brøndby, Ishøj og Albertslund blandt de fem kommuner med den højeste andel indbyggere i et boligområde, der er udsat eller en bobler. Ser vi udelukkende på andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Brøndby nr. 23 og Albertslund nr. 29 over kommuner med højeste andel indbyggere i et boligområde, der er udsat. Ishøj har slet ikke boligområder, der er udsatte i 2015.

For eksempel er andelen af indbyggere, der bor i et udsat boligområde i Brøndby Kommune 4,4 % i 2015, mens andelen, der bor i et udsat boligområde eller en bobler, er 25,7 %.

Sammenligning med andre opgørelser

Sammenligning af vores resultater med andre analyser viser, hvor følsomme resultaterne er over for definitionen af udsatte boligområder. En sammenligning med Iversen et al. (2019) viser både ligheder og forskelle i, hvor de udsatte boligområder geografisk er placeret. For 2017 finder Iversen et al. (2019), at det er Ishøj, Brøndby og Høje-Taastrup Kommuner, der har de højeste andele indbyggere i udsatte boligområder. Anvender vi den bredere definition af udsathed, som inddrager boligområder, der er bobler, får vi i vores analyser, at Ishøj, Brøndby og Høje-Taastrup er blandt de fire kommuner, der har den højeste andel indbyggere, som bor i et udsat boligområde. En stor forskel på resultaterne i Iversen et al. (2019) og i denne rapport er dog, at vi i modsætning til Iversen et al. (2019) finder, at Lolland og Langeland har en forholdsvis høj andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde eller er en bobler. Om denne forskel hænger sammen med forskellige krav til størrelsen af boligområdet (1.000 beboere i Iversen et al. 2019 og omkring 500 beboere i denne rapport) eller andre forskelle i opgørelsesmetode, kan vi ikke sige.

Vi har også set på overensstemmelsen mellem Transport- og Boligministeriets (TB) udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder (TB's liste) og vores opgørelser af udsatte boligområder. Næsten alle de områder, der optræder på TB's liste, er også udsatte ifølge vores kriterier. Der er dog fire udsatte områder på TB's liste, som ikke er udsat efter vores kriterier, hvoraf to af områderne er ghettoer. Vi har også set på andelen af boliger i boligområder på TB's liste, der ligger i udsatte boligområder efter vores definition. Det er tilfældet for 40-100 % af boligerne i de hårde ghettoområder.

Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder

Sammenligning af beboere i alle udsatte boligområder og befolkningen

Beboerne i de udsatte boligområder adskiller sig fra den øvrige befolkning ved at have færre socioøkonomiske ressourcer. Dette følger af definitionen af udsatte boligområder. Beboerne adskiller sig også fra befolkningen som helhed på en række andre karakteristika:

- Andelen af familier, der består af en enlig voksen, eller består af en enlig voksen med børn, er større.
- Andelen med ikke-vestlig oprindelse er væsentlig større. Andelen med ikke-vestlig oprindelse stiger fra 11 % i 1985 til ca. 40 % i 2009 og falder derefter til 36 % i 2015.
- Andelen, der bor i en almen eller offentligt ejet bolig, er større. I 1985 er andelen af beboere i de udsatte boligområder, der bor i en almen bolig, 45 %, og andelen, der bor i en offentlig ejet bolig, 24 %. De tilsvarende andele i 2015 er 80 % og 2 %. I befolkningen som helhed bor under 20 % i en almen eller offentligt ejet bolig.

Inden for de udsatte boligområder er der forskelle på beboernes karakteristika efter boligernes ejerforhold. I de udsatte boligområder er beboere i almene og offentligt ejet boliger oftere uden en ungdomsuddannelse, oftere hverken i beskæftigelse eller under uddannelse, oftere modtagere af overførselsindkomst og oftere med ikke-vestlig oprindelse end beboere i ejerboliger, andelsboliger og private udlejningsboliger. Disse forskelle er især store i forhold til beboere i ejerboliger og mindre i forhold til beboere i private udlejningsboliger.

Beboere i udsatte boligområder i fire typer af kommuner

Vi har også set på, om udsatte boligområder varierer med hensyn til beboersammensætning og boligernes ejerforhold, alt efter hvor i landet de er placeret. Det gør vi ved at sammenligne beboernes karakteristika i udsatte boligområder i forskellige typer af kommuner. Vi har inddelt kommunerne i fire typer (eller grupper): bykommuner, vestegnskommuner, udkantskommuner og øvrige kommuner. Disse typer af kommuner er forskellige både med hensyn til indbyggernes karakteristika (fx indbyggernes indkomst- og uddannelsesniveau og andel indbyggere med indvandrerbaggrund) og boligmarkedet (fx med hensyn til boligernes sammensætning på ejerforhold og prisen på ejerboliger). De fire typer af kommuner er også forskellige med hensyn til karakteristika ved beboere i de udsatte boligområder:

- I 2015 skiller de udsatte boligområder i vestegnskommunerne sig ud, ved at beboerne har en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet end beboere i udsatte boligområder i de andre typer af kommuner. Andelen af 18-59-årige, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, er 39 % i vestegnskommunerne og 48-50 % i bykommunerne og udkantskommunerne.
- Andel beboere med ikke-vestlig oprindelse varierer meget for de udsatte boligområder. I 2015 er andel beboere med ikke-vestlig oprindelse i de udsatte boligområder 27 % i udkantskommunerne, 47 % i bykommunerne og 46 % i vestegnskommunerne.
- De fleste beboere i udsatte boligområder bor i en almen bolig – dog er dette mere udbredt i bykommuner og vestegnskommuner end i udkantskommunerne. Til gengæld bor en lidt højere andel i privat ejerbolig og især i privat udlejningsbolig i udkantskommunerne.

Beboere i udvalgte kommuner

Endelig har vi til sidst belyst forskelle i beboerkarakteristika i udsatte boligområder for udvalgte kommuner inden for hver kommunetype, og vi finder også markante forskelle på beboerkarakteristika inden for kommunetyper. De tre bykommuner, der i 2015 har den højeste andel indbyggere, som bor i et udsat boligområde, er Odense, Esbjerg og København. København adskiller sig fx fra de to ved at have beboere i de udsatte boligområder med en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet, mens Odense adskiller fra de to andre kommuner ved at have en højere andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse.

De tre vestegnskommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Høje-Taastrup, Brøndby og Albertslund. Albertslund adskiller sig fra de to øvrige kommuner ved at have en højere andel 18-59-årige beboere i de udsatte boligområder, der modtager overførelsesindkomst, og en større andel beboere i almene boliger. Høje-Taastrup har endvidere en højere andel beboere med ikke-vestlig oprindelse i de udsatte boligområder end Albertslund og Brøndby.

De tre udkantskommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Langeland, Lolland og Morsø. Lolland adskiller sig fra de to andre kommuner ved at have en højere andel beboere i de udsatte boligområder med en svag tilknytning til arbejdsmarkedet målt ved andel 18-59-årige, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse og en højere andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse. De udsatte boligområder på Langeland adskiller sig fra de udsatte boligområder på Lolland og Morsø med hensyn til boligernes ejerforhold, idet der er meget få almene boliger (7 % mod 34-56 %). På Langeland bor 30 % af beboerne i de udsatte boligområder i ejerboliger/andelsboliger og 33 % i privat udlejningsbolig. De udsatte boligområder i de tre udkantskommuner adskiller sig særligt fra andre udsatte boligområder ved at have en lavere andel beboere med ikke-vestlig oprindelse, en lavere andel, der bor i en almen bolig, og en højere andel, der bor i privat ejerbolig

eller privat udlejningsbolig. Især beboere i udsatte boligområder på Langeland skiller sig ud med en meget lav andel, som bor i en almen bolig.

Til- og fraflytninger ind og ud af udsatte boligområder

Omfanget af flytninger og karakteristika ved personer, der flytter ud og ind af de udsatte boligområder

Flytninger kan over tid være med til at fastholde eller ændre beboersammensætningen i et boligområde. Omfanget af flytninger til og fra udsatte boligområder er omtrent på samme niveau, og det vil sige, at nettotilflytningen til udsatte boligområder er omkring nul. Næsten en fjerdedel af de personer, der flytter til et udsat boligområde i løbet af 2015, boede i udlandet før flytningen. At indvandring fra udlandet udgør en betydelig del af flytningerne til udsatte boligområder, fremgår også af Iversen et al. (2019).

Med hensyn til karakteristika ved til- og fraflyttere finder vi:

- Blandt dem, der allerede er bosiddende i Danmark, er der færre personer med ikke-vestlig baggrund, som flytter til end flytter fra de udsatte boligområder.
- Fraflytterne har flere socioøkonomiske ressourcer end tilflytterne. Fraflyttere har sammenlignet med tilflyttere blandt andet en større andel i beskæftigelse og en mindre andel med en relativ lav indkomst. Det indikerer, at til- og fraflytninger bidrager til, at andelen i beskæftigelse falder i de udsatte boligområder. Dette resultat svarer også til, hvad der er fundet i andre danske undersøgelser. Det er i denne sammenhæng vigtigt at huske, at om beboersammensætningen rent faktisk ændrer sig i områderne, ikke kun afhænger af til- og fraflyttere, men også af udviklingen i indkomst og beskæftigelse for de personer, der bor i de udsatte boligområder i en længere periode.

Langtidsbeboere

Udskiftningen af beboere er større i de udsatte boligområder end ikke-udsatte boligområder. I 2015 har beboerne i udsatte boligområder i gennemsnit boet 8 år i det samme boligområde, mens beboere i boligområder, som hverken er udsatte eller bobler, i gennemsnit har boet 12 år i det samme boligområde.

Sammenlignet med beboere med lav anciennitet (0-5 år) i det samme udsatte boligområde har beboere med høj anciennitet (10+ år) en højere andel i beskæftigelse, en højere andel på førtidspension, en lavere andel studerende, en lavere andel på midlertidige overførselsindkomster (fx "ledige", "kontanthjælpsmodtagere og "modtagere af andre ydelser") og en lavere andel med relativ lav indkomst. Dette tyder på, at en stabil indkomst (fra beskæftigelse eller pension) hænger sammen med en øget stabilitet med hensyn til bolig, mens studerende og personer på midlertidige overførselsindkomster i højere grad skifter bolig.

1 Indledning

1.1 Formål

Udsatte boligområder er områder med en høj koncentration af beboere med sociale og økonomiske problemer (van Vuuren et al., 2014, Andersen, 1999a, Varming, 1999) og er et resultat af den socioøkonomiske segregering på boligmarkedet (Andersen, 2005, Massey, Gross & Shibuya, 1994, Andersson, Bråmås & Holmqvist, 2010). I Danmark har udviklingen i udsatte boligområder i en årrække været fulgt tæt fra centralt hold, og der har siden 1990'erne været igangsat forskellige områdebaserede indsatser med det formål at løfte de udsatte boligområder og øge beboernes livschancer (Christensen, 2013). Siden 2010 har siddende regeringer udarbejdet ghettolister, der identificerer almene boligområder med en beboersammensætning, der fra politisk side vurderes som problematisk, og har med Parallelsamfundsaftalen igangsat initiativer, der har som mål, at der ikke skal være ghettoer i Danmark i 2030 (Regeringen, 2018).²

Formålet med denne rapport er at bidrage til, at vi får en større viden om forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder. Begrebet *udsat boligområde* er ikke et klart og velafgrænset begreb i den internationale forskningslitteratur (van Vuuren et al., 2014; Algren et al., 2015). Der er ikke konsensus om, hvordan udsatte boligområder skal defineres og måles. I danske analyser og opgørelser af udsatte boligområder anvendes der også forskellige definitioner af et udsat boligområde. Der er forskel på, hvilke typer oplysninger, der anvendes til at definere udsatte boligområder. Nogle analyser og opgørelser anvender fx udelukkende oplysninger om beboernes socioøkonomiske karakteristika, mens andre også anvender oplysninger om beboernes herkomst eller kriminalitet. Det er også forskelligt, hvilke krav der er til antallet af beboere i et udsat boligområde. I nogle analyser og opgørelser skal der fx være mindst 1.000 beboere i et udsat boligområde. Et formål med dette projekt er også at undersøge, hvordan udsatte boligområder er defineret i den internationale og danske forskningslitteratur og anvende dette som et udgangspunkt for definitionen af udsatte boligområder i analyserne til denne rapport.

De forskellige danske analyser og opgørelser af udsatte boligområder tager endvidere typisk alene udgangspunkt i boliger i den almene sektor.³ Et formål med den almene boligsektor er, at der skal være passende boliger til rådighed for alle med behov herfor til en rimelig husleje, fx også for personer med en lav indkomst, der ikke har mulighed for at købe en andels- eller ejerbolig. I overensstemmelse hermed viser opgørelser, at beboere i almene boliger i gennemsnit har en lavere bruttoindkomst og en større andel offentlig forsørgede end beboere i den øvrige boligsektor (Landsbyggefonden, 2015, Landsbyggefonden, 2019). Det er derfor relevant se på udsatte boligområder med udgangspunkt i den almene sektor. Ved udelukkende at inddrage almene boliger risikerer man dog at overse udsatte boligområder, som omfatter boliger med andre ejerforhold. I denne rapport vil vi derfor tage udgangspunkt i en inddeling i boligområder, der omfatter alle boliger i Danmark uanset ejerforhold.

Det overordnede formål om at bidrage til øget viden om forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder undersøges ved at undersøge tre spørgsmål:

² Udsatte boligområder på ghettolisten i 2018 og 2019 er almene boliger med mindst 1.000 beboere, som opfylder mindst to af fire kriterier vedrørende social udsathed i form af uddannelse, beskæftigelse, indkomst og kriminalitet, mens ghettoer er karakteriseret som udsatte områder med mere end 50 % ikke-vestlige indvandrere og efterkommere.

³ Undtagelser er Damm, Schultz-Nielsen & Tranæs (2006) og Iversen et al. (2019).

1. Hvordan afgrænses udsatte boligområder i den internationale og nationale forskningslitteratur?

Med udgangspunkt i den eksisterende litteratur om udsatte boligområder vælger vi en definition af udsatte boligområder og undersøger:

2. Hvordan har udviklingen i de udsatte boligområder været i den seneste 30-årige periode med hensyn til antal beboere og geografisk placering?
3. Hvad karakteriserer udsatte boligområder
 - hvad karakteriserer beboere i udsatte boligområder, og hvordan dette varierer med, hvilken type kommune de udsatte boligområder ligger i?
 - hvordan ser til- og fraflytningen ind og ud af udsatte boligområder ud?

Til analyserne anvender vi data for perioden 1985-2015. Boligområderne er inddelt med udgangspunkt i Det Danske Kvadratnet (se afsnit 3.1 for en beskrivelse af inddelingen i boligområder). Hertil har vi registerdata fra Danmarks Statistik om hele befolkningen i Danmark fra 1985-2015.

Denne rapport vil bidrage med en diskussion af, hvordan man kan afgrænse udsatte boligområder med baggrund i den internationale forskningslitteratur. Derudover beskriver vi forekomsten af og karakteristika ved udsatte boligområder. Hvilke boligområder der kategoriseret som udsatte, afhænger af hvordan udsatte boligområder defineres. Derfor vil vi sammenligne vores analyseresultater med resultaterne i andre undersøgelser. Dette kan give et indblik i, hvor følsomme resultaterne er over for valg af definition.

Det er ikke inden for rammerne af denne rapport at undersøge, hvad der forklarer udviklingen i antallet af udsatte boligområder, og hvor i landet de udsatte boligområder ligger. Antal udsatte boligområder i et område (fx en kommune) afhænger både af, hvor mange udsatte personer der er i området, og hvor koncentreret de udsatte personer bor. Sidstnævnte afhænger blandt andet af, hvordan boligmarkedet i området er sammensat.

Læsevejledning

I kapitel 2 gennemgår vi den danske og internationale litteratur om udsatte boligområder. I kapitel 3 beskriver vi, hvordan vi afgrænser udsatte boligområder i denne rapport, og i kapitel 4 beskriver vi, hvor mange udsatte boligområder der er i Danmark ifølge vores afgrænsning, og hvor i Danmark de udsatte boligområder er placeret. Endelig beskriver vi karakteristika ved udsatte boligområder i kapitel 5 og 6. Kapitel 5 beskriver, hvad der karakteriserer beboerne i de udsatte boligområder, mens kapitel 6 beskriver omfanget af flytninger til og fra udsatte boligområder, og hvad der karakteriserer til- og fraflytterne.

2 Litteratur om udsatte boligområder

I dette kapitel gennemgår vi litteraturen om udsatte boligområder. Udsatte boligområder er et resultat af den socioøkonomiske segregering på boligmarkedet, og vi starter i afsnit 2.1 med at beskrive forskellige dimensioner af segregering på boligmarkedet. Selvom vi i denne rapport ikke ser på udsatte boligområder for at undersøge nabolagseffekter, gennemgår vi alligevel i afsnit 2.2 litteratur om nabolagseffekter med fokus på danske undersøgelser i den empiriske del. Nabolagseffekter kan nemlig være én motivation for at se på udsatte boligområder. Herefter gennemgår vi i afsnit 2.3 litteratur om flytninger til og fra udsatte boligområder. Igen er der fokus på danske undersøgelser i den empiriske del af afsnit 2.3. Til sidst gennemgår vi i afsnit 2.3, hvordan udsatte boligområder afgrænses i den internationale og danske litteratur.

2.1 Forskellige dimensioner af segregering på boligmarkedet

Segregering på boligmarkedet er et multidimensionalt fænomen. Denton & Massey (1988) opdeler segregering på boligmarkedet ud fra fem dimensioner: 1) evenness (lighed), 2) exposure (synlighed), 3) concentration (rumlig koncentration), 4) centralization (placering i forhold til centrum) og 5) clustering (klyngedannelse).⁴ De fem dimensioner er i et vist omfang empirisk korrelerede, men begrebsmæssigt er de adskilt. I forklaringen af de fem dimensioner tager Massey og Denton udgangspunkt i segregering, inden for et byområde og deler befolkningen i byområdet op i to grupper: en minoritetsgruppe og en majoritetsgruppe. De forskellige dimensioner af segregering er dog også relevante for andre grupperinger, fx segregering af sociale grupper, og segregering af boligmarkedet i Danmark som helhed.

Evenness refererer til de to gruppers fordeling over geografiske enheder (boligområder). *Evenness* maksimeres og segregering minimeres, hvis de to grupper har samme fordeling på boligområder og dermed samme bosætningsmønstre. Omvendt minimeres *evenness* og segregering maksimeres, hvis ingen boligområder har beboere fra begge grupper. *Exposure* refererer til potentiel kontakt og interaktion mellem medlemmerne af de to grupper inden for et boligområde, og tager dermed højde for oplevelsen af segregering for det gennemsnitlige medlem af de to grupper. *Concentration* refererer til, at den relative rumlige størrelse på de boligområder, hvor minoritetsgruppen bor. Bor minoritetsgruppen i områder i en by, som er arealmæssigt små, kategoriseres gruppen som boligmæssigt koncentreret. *Centralization* refererer til, hvor tæt gruppen bor på bycentrum.⁵ *Clustering* refererer til, i hvilket omfang boligområder beboet af medlemmer af minoritetsgruppen grænser op til hinanden.

Evenness og *exposure* er måske de mest centrale dimensioner af segregering. Boligområder med en høj koncentration af personer med få socioøkonomiske ressourcer er en konsekvens af en ulig fordeling af socioøkonomiske grupper mellem boligområder. Hvor ulig denne fordeling er, og hvor stor en andel personer med få socioøkonomiske ressourcer udgør af befolkningen, har alt andet lige betydning for omfanget af kontakter og interaktion mellem personer med få og personer med mange socioøkonomiske ressourcer. *Concentration* og *clustering* må dog også forventes at have betydning for omfanget af kontakt og interaktion mellem personer fra de forskellige grupper. *Exposure* er en vigtig dimension, hvis der er negative nabolagseff-

⁴ Oversættelsen til dansk er taget fra Damm, Schultz-Nielsen & Tranæs (2006).

⁵ Denne dimension refererer til, at minoriteter i amerikanske byer ofte på grund af diskriminationer er begrænset til at bo i den indre by.

fekter. I så fald vil en høj andel af beboere med få socioøkonomiske ressourcer ikke udelukkende være et udtryk for ulighed i samfundet, men også have negative konsekvenser for de enkelte beboere. En høj koncentration af udsatte familier kan endvidere også belaste de lokale velfærdsinstitutioner til ulempe for de enkelte beboere.

2.2 Nabolagseffekter

Nabolagseffekter kan defineres som virkninger på individets adfærd af social interaktion mellem individer inden for samme nabolag (Damm, Schultz-Nielsen & Tranæs, 2006). Nabolagseffekter kan både være negative og positive. Der findes en række teoretiske forklaringer på nabolagseffekter.

Én teoretisk forklaring tager udgangspunkt i, at mennesker påvirker hinanden via social interaktion og socialisering (Galster, 2012, Livingston, Kearns & Bailey, 2013), hvorved praksisser og erfaringer udveksles og overføres. Afhængig af konteksten kan sådanne påvirkninger være af positiv eller negativ karakter. Den sociale interaktion er fx uhensigtsmæssig, når der i et område med en høj koncentration af arbejdsløse dannes en subkultur, hvor det at være arbejdsløs opfattes som det normale (Livingston, Kearns & Bailey, 2013). Omvendt kan den sociale interaktion også have en positiv karakter. Det er fx tilfældet, når udsatte unge vokser op i et område, hvor det at være i beskæftigelse er normen (Galster, Santiago, 2017).

En anden teoretisk forklaring tager udgangspunkt i, at ressourcetsvage mennesker koncentreret i udsatte boligområder vil mangle sociale netværk, som fx kan hjælpe dem ind på arbejdsmarkedet. Ideen er, at det at bo sammen med ressourcestærke mennesker, der er i beskæftigelse og forsørger sig selv, giver adgang til lokalt forankrede netværk, der kan introducere de ressourcetsvage til ledige job og anden relevant økonomisk information (Galster et al., 2008, Galster, 2012, Damm, Dustmann, 2014, Damm, 2014, Livingston, Kearns & Bailey, 2013, Damm, 2009). Sociale netværk kan også være vigtige for indvandreres integration. Hvis en høj koncentration af indvandrere medfører, at nyankomne indvandrere fortrinsvis omgås andre indvandrere, kan det fx hæmme deres tilegnelse af sprogfærdigheder og forståelse for det nye samfund, de lever i (Chiswick, 1991, Lazear, 1999).

En tredje teoretisk forklaring på, at nabolagskonteksten påvirker beboerne, er, at de personer, der omgiver en, udgør potentielle rollemodeller. Hvis ressourcetsvage personer bor i et område, hvor dem, de ser op til, udgør negative rollemodeller, fx i forhold til deltagelse på arbejdsmarkedet, kan det have en skadelig indvirkning på deres livssituation nu og fremadrettet. Det omvendte gælder, hvis rollemodellerne er positive (Galster et al., 2008).

Hvorvidt der er nabolagseffekter, er et empirisk spørgsmål. Undersøgelser af nabolagseffekter vanskeliggøres af, at det ikke er tilfældigt, hvilke boligområder folk flytter til. Deres boligvalg afhænger blandt andet af deres økonomiske ressourcer, præferencer, sociale netværk og eventuelle barrierer på grund af diskrimination. Tiltrækker et udsat boligområde især nye beboere med få økonomiske ressourcer, skal estimationer af nabolagseffekter tage højde for denne selektion ind i boligområdet. I praksis er det dog vanskeligt at adskille effekten af at bo i et givet nabolag fra det, at personer med bestemte karakteristika vælger at bosætte sig i bestemte nabolag. Denne selektionsproblematik håndteres mere eller mindre godt i den eksisterende litteratur. Flere nyere studier forsøger at overkomme problemet ved at udnytte situationer, hvor personer tilfældigt placeres i nabolag, fx flygtninge (Damm, 2014) eller folk med et akut boligbehov (Boje-Kovacs, Greve & Weatherall, 2018, Rotger, Galster, 2018). Resultaterne af studier af nabolagseffekter er endvidere blandede – nogle studier finder en nabolagseffekt,

mens andre studier ikke finder en effekt. I det følgende vil vi give nogle eksempler på studier, som finder nabolageffekter.

I en dansk kontekst finder (Damm, 2014), at flygtnings beskæftigelse overordnet set ikke er påvirket af, om de bor i et udsat boligområde eller ej, hvor udsathed bl.a. er målt ved den samlede andel i beskæftigelse i området. Til gengæld er flygtnings beskæftigelses sandsynlighed positivt påvirket af det gennemsnitlige uddannelsesniveau blandt ikke-vestlige indvandrere i boligområdet, og flygtnings lønniveau er positivt påvirket af beskæftigelsesraten blandt andre indvandrere i boligområdet med samme nationalitet. En fortolkning af disse resultater kan være, at lokalforankrede netværk giver adgang til job, men at netværkene er stratificerede på etnicitet: indvandrere indgår i netværk med andre indvandrere og beboere fra majoritetsbefolkningen indgår i netværk med andre personer fra majoritetsbefolkningen. Omvendt har en række andre studier fundet negative effekter på indvandreres indkomst af en høj etnisk koncentration i det område, de bor i (fx Musterd et al. (2008)).

Andersson et al. (2007) sammenligner betydningen af forskellige nabolagsfaktorer for beboernes årlige indkomst fra arbejde. De konkluderer, at andel beboere med lav arbejdsindkomst og andel beboere med høj arbejdsindkomst i et givet år har større betydning for beboernes indkomstniveau i de efterfølgende år end beboernes fordeling på uddannelsesniveau og etnicitet.

Boje-Kovacs et al. (2018) viser, at udsatte danske mænd, der flytter til boligområder med en lav beskæftigelsesgrad og et lavt indkomstniveau, har større sandsynlighed for at tage psyko-farmaka, end udsatte mænd, der flytter til områder, som ikke er udsatte. Det indikerer ifølge forfatterne, at det at bo i et udsat boligområde kan forårsage et dårligt psykisk helbred. En anden fortolkning af disse resultater er dog, at det at flytte til et udsat boligområde ikke fører til dårligt psykisk helbred, men derimod til at mænd med psykiske helbredsproblemer kommer i behandling.

Endelig kan nabolaget øge risikoen for, at personer kommer ind i en kriminel løbebane. Rotger & Galster (2018) finder, at socialt udsatte danske unge er mere tilbøjelige til at begå berigelseskriminalitet, når de placeres i et boligområde, hvor en stor andel af beboerne har en dom for besiddelse af narkotika. Ifølge forfatterne er forklaringen, at sårbare unge i højere grad introduceres til euforiserende stoffer i sådanne miljøer, og at deres kriminalitet afspejler, at de skal finansiere et misbrug. Damm & Dustmann (2014) viser tilsvarende, at hvor flygtningebørn placeres i Danmark har betydning for, om de senere i livet begår kriminalitet. Flygtningedrenge er således mere tilbøjelige til selv at begå kriminalitet, hvis de er vokset op i en kommune, hvor ungdomskriminaliteten er høj.

Størrelsen på områder og effektstørrelse

Nabolageffekter er ikke ensartede. Det er veldokumenteret, at effekterne varierer afhængig af, hvordan nabolaget afgrænses (se fx Jelinski & Wu (1996) og Dark & Bram (2007)). Konkret betyder det, at størrelsen på det nabolag, der er i fokus, er vigtig for, hvordan nabolagets sammensætning påvirker beboerne. Generelt er der en tendens til, at mindre og mere lokale nabolag indvirker kraftigst på personers liv og adfærd. Teoretisk kan det forklares med, at de ovennævnte årsager til, at nabolaget overhovedet påvirker folk, nemlig at det rummer netværk, rollemodeller og mulighed for social interaktion, i højere grad gør sig gældende, når man ser på de nærmeste naboer (Galster, 2013).

To eksempler på studier, der har afdækket variationer i nabolageffekter, er Bolster et al. (2006) og Buck (2001). Bolster et al. (2006) finder ved hjælp af britisk data, at det at bo i et udsat boligområde, defineret ud fra bl.a. arbejdsløshed og andel enlige forsørgere blandt de

500 nærmeste personer, hænger negativt sammen med personens indkomstniveau. Der er også en effekt, når der ses på et større lokalt nabolag defineret ud fra de nærmeste 10.000 personer, men effekten er mindre og ikke ligeså konsistent. Buck (2001) viser ligeledes med britisk data, at arbejdsløshedsprocenten i nabolaget har den største betydning for social eksklusion, når konteksten defineres meget lokalt. Sammenhængen mellem andel ledige i området og risikoen for social eksklusion er således stærkest, når nabolaget opgøres som de nærmeste 500 personer eller personer inden for en radius af 250 meter omkring personen. Det samme gælder nabolagets effekt på individets sandsynlighed for at komme ud af fattigdom eller blive fattig.

Spørgsmålet om, hvordan vi skal opgøre folks nabolag, er også undersøgt i Danmark. Rotger & Galster (2018) viser, at kriminaliteten blandt personer, der bor meget tæt på en, nemlig i den samme almene ejendom, påvirker, om den enkelte beboer selv bliver kriminel. Derimod synes kriminaliteten i hele den almene afdeling, beboeren tilhører, ikke at spille nogen rolle. Hjorth et al. (2016) undersøger, hvad folk selv forstår ved deres nabolag. Når folk bliver bedt om selv at definere, hvad de geografisk opfatter som deres nabolag, er medianen et område bestående af de nærmeste 479 personer. Det vil sige personers subjektive opfattelse af deres nabolag synes at stemme bedst overens med relativt små og velafgrænsede områder, som altså også ifølge forskningslitteraturen tyder på at have de stærkeste nabolagseffekter.

2.3 Flytninger til og fra udsatte boligområder

Flytninger over tid kan være med til at fastholde eller ændre beboersammensætningen i et boligområde og har dermed betydning for, om et boligområde er udsat. I dette afsnit ser vi både på teoretiske hypoteser om, hvorfor folk flytter og resultater af analyser om flytninger til og fra udsatte boligområder.

2.3.1 Hypoteser om, hvorfor folk flytter

Inden for forskningen i mobilitet findes en række teoretiske forklaringer på, hvorfor folk vælger at ændre bopæl. Fælles for hypoteserne er, at de udpeger en række faktorer, som forventes enten at øge eller mindske personers flyttetilbøjelighed og -villighed – i almindelighed eller i forhold til udsatte boligområder mere specifikt. Disse faktorer kan både være knyttet til den enkelte person, der vælger at flytte, men også til det nabolag, der flyttes fra eller til, samt det bredere samfund. En vigtig ramme for disse flyttevalg er vilkårene på boligmarkedet, hvor muligheder for og omkostningerne ved at flytte til et andet boligområde fx afhænger af antal boliger til salg eller leje og prisen på disse boliger.

Den første forklaring tager udgangspunkt i, at flytninger afspejler livsforløbet. Når en person eller husstand bevæger sig ind i en ny livsfase, som gør, at boligen ikke længere lever op til de krav, der stilles til den, vil en flytning komme på tale. For eksempel er en flytning forventet, når der i en husstand sker en familieførøgelse eller et brud. I den sammenhæng er boligens begrænsninger i form af fx manglende plads det centrale frem for fx nabolagets socioøkonomiske sammensætning (Galster, Turner, 2017, Coulton, Theodos & Turner, 2012, South, Crowder, 1997).

Den anden forklaring findes i to beslægtede udgaver. Fælles for dem er, at valget mellem at blive boende eller flytte afgøres på baggrund af tilfredsheden med den eksisterende bolig og det omkringliggende nabolag. I den ene version er det tilfredsheden med det eksisterende sted relativt til den forventede tilfredshed et alternativt sted, der afgør, om en person flytter. Personer

ønsker at maksimere deres nytte ved at bo et sted med en optimal sammensætning af bolig- og nabolagskarakteristika, og denne ligevægt kan blive forskubbet, hvis omgivelserne eller personlige omstændigheder ændrer sig. I den anden version af forklaringen er det derimod den absolutte tilfredshed, der er udslagsgivende for, om en flytning gennemføres eller ej (Galster, Turner, 2017, Speare, 1974, Boehm, Ihlanfeld, 1986, Deane, 1990, Coulton, Theodos & Turner, 2012).

Den tredje og sidste forklaring er i modsætning til de andre forklaringer optaget af årsagerne til racemæssig og etnisk segregation på boligmarkedet og etniske minoriteters begrænsede mobilitet. Ifølge denne forklaring skyldes koncentrationen af etniske minoriteter i bestemte ofte udsatte boligområder diskrimination begået af repræsentanter fra majoritetsbefolkningen, herunder ejendomsmæglere, kreditvæsen, politikere og andre beboere (Crowder, Pais & South, 2012, South, Crowder, 1997).

2.3.2 Hypoteser om multietniske boligområder

Der er et vist sammenfald mellem boligområder med en høj koncentration af etniske minoriteter og udsatte boligområder. Der er flere teoretiske forklaringer på, at etniske minoriteter koncentrerer sig i bestemte boligområder. "Spatial assimilation" teori beskriver fx indvandreres bosættelsesmønstre og bygger på fire antagelser/hypoteser: 1) at nyankomne indvandrere og indvandrere, der ikke er integreret, foretrækker at bo i multietniske boligområder. (2) indvandrere vil med tiden blive mere integreret i værtslandet, hvilket indebærer højere indkomst og en tilpasning til majoritetsbefolkningens normer og værdier, 3) øget integration påvirker boligpræferencerne, 4) de ændrede præferencer indebærer bosætning væk fra de multietniske områder (Andersen, 2016, Andersen, 2017).

Den første hypotese om, at nyankomne indvandrere og dårligt integrerede indvandrere foretrækker områder med en høj koncentration af etniske minoriteter, bygger på en idé om, at disse indvandrere har brug for støtte fra det etniske netværk til at klare sig i værtslandet. Der er dog alternative forklaringer på, at nyankomne indvandrere og dårligt integrerede indvandrere bor i multietniske boligområder. En alternativ forklaring er, at disse indvandrere har begrænset muligheder på boligmarkedet på grund af lav indkomst, begrænset viden om muligheder og regler på boligmarkedet eller diskrimination. En anden alternativ forklaring er, at indvandrere har præferencer for bestemte typer af boliger, fx at de har en større præference for lejeboliger end majoritetsbefolkningen, fordi de er mere usikre på deres fremtidige beskæftigelsessituation, og om de bliver i værtslandet.

De tredje og fjerde hypotese indebærer at øget integration betyder svagere præferencer for at bo i multietniske boligområder. Med udgangspunkt i den anden hypotese vil indvandrerens præference for at bo i multietniske boligområder derfor falde med øget opholdstid i Danmark. Der er dog også teorier, der peger på, at etniske netværk og ressourcer kombineret med muligheder for mobilitet inden for boligområdet motiverer indvandrere til at følge en boligkarriere inden for boligområdet. Også for indvandrere, der er godt integreret, kan fordelene ved et stærkt etnisk netværk være større end at flytte til andre områder.

Majoritetsbefolkningens adfærd er også afgørende for dannelsen af multietniske boligområder. Hvis majoritetsbefolkningen undgår multietniske boligområder (enten ved at flytte fra dem eller ved at undlade at flytte til dem), kan det skyldes, at de ikke vil bo sammen med etniske minoriteter, eller andre forhold ved boligområdet. I forhold til sidstnævnte er beboernes sammensætning med hensyn til sociale forhold og kvaliteten af lokale skoler nævnt. En vigtig pointe er

her, at hvis majoritetsbefolkningen ikke vælger boliger i bestemte områder, bliver boligudbudet for etniske minoriteter større i disse områder, og vil derfor påvirke flyttemønstrene for etniske minoriteter.

2.3.3 Danske undersøgelser af flytninger til og fra udsatte boligområder

Der er tidligere lavet danske registerbaserede undersøgelser af flytninger til og fra udsatte boligområder, og vi vil her kort redegøre for resultaterne fra disse undersøgelser. Vi vil også i et mindre omfang inddrage resultater fra internationale undersøgelser. Undersøgelserne ser på både sammenhængen mellem flytninger og individkarakteristika og sammenhængen mellem flytninger og boligområdernes karakteristika.

Undersøgelse om sammenhæng mellem individkarakteristika og flytninger

Hummelgaard et al. (1997) og Graversen et al. (1997) ser på flytninger til og fra udsatte boligområder for perioden 1984 til 1993, dog med en særligt fokus på flytninger mellem 1. januar 1992 til 1. januar 1993. Udsatte boligområder er afgrænset som boligområder, der har fået støtte fra Regeringens Byudvalg. Analyserne begrænses til 18-66-årige. Børn under 18 år medtages ikke, da de typisk ikke selv bestemmer, om de skal flytte eller – det er et valg, der tages af deres forældre. Personer over pensionsalderen medtages ikke, da det ifølge forskerne bag undersøgelsen formentlig er andre faktorer, der påvirker flyttebeslutninger for denne gruppe end for personer i den erhvervsaktive alder.

Ved simple sammenligninger af karakteristika ved fraflyttere og tilflyttere viser de blandt andet, at indvandrere og efterkommere oftere flytter til udsatte boligområder end etniske danskere, som omvendt oftere flytter fra områderne, ligesom etniske minoriteter bliver boende længere tid i udsatte boligområder. Det forklarer, hvorfor der er sket en nettotilflytning af indvandrere til udsatte boligområder over årene (Hummelgaard et al., 1997). Analyserne af flytninger i 1992 viser også, at aldersfordelingen er nogenlunde ens for til- og fraflyttere, mens der er en positiv nettotilflytning af parfamilier med børn. Det sidste er måske lidt uventet, men dækker over forskelle mellem etniske minoriteter og danskere. For etniske minoriteter er der nemlig en stor nettotilflytning af par med børn til udsatte boligområder, mens der for danskere er en negativ nettotilflytning for denne gruppe. Endelig har personer med fast tilknytning til arbejdsmarkedet en stor nettofraflytning, men langtidsledige og især kontanthjælpsmodtagere har en stor nettotilflytning (Hummelgaard et al., 1997). Anvendes regressionsanalyser, hvor der kontrolleres for en række personkarakteristik, findes de samme sammenhænge, fx at beskæftigelse øger sandsynligheden for fraflytning fra et udsat boligområde.

I overensstemmelse med resultaterne i Hummelgaard et al. (1997) finder Christensen (2015) for perioden 1990-2005, at fraflyttere fra udsatte boligområder sammenlignet med tilflyttere til udsatte boligområder har en større andel i beskæftigelse, højere indkomst og har en større andel med dansk oprindelse. Christensen (2015) afgrænser også udsatte boligområder som områder, der har fået støtte fra Regeringens Byudvalg). Andersen (2006) undersøger flytninger til og fra multietniske boligområder (områder, hvor mere end 40 % af beboerne er etniske minoriteter) for etniske minoriteter og finder også, at der er flere i beskæftigelse og med højere indkomst blandt fraflytterne og flere på kontanthjælp blandt tilflytterne.

Iversen et al. (2019) laver også analyser af flytninger til og fra udsatte boligområder, men for en senere periode (2000-2016). Hertil anvender de en afgrænsning af udsatte boligområder, som dannes i følgende trin: 1) Først tildeles enhver bolig i Danmark et unik nabolag, som består af de nærmeste 1.000 naboer. 2) For hvert af disse nabolag beregnes et gennemsnit for de socioøkonomiske variable og med baggrund heri laves en principal komponentanalyse, som

resulterer i et endimensionalt socioøkonomisk indeks, der rangerer ethvert nabolag i forhold til de øvrige. 3) Ejendomme med de mest udsatte nabolag vælges, hvor 5 % af befolkningen bor, og med baggrund i disse udvalgte ejendomme udføres en hierarkisk cluster analyse, som grupperer ejendomme efter kortest afstand mellem hinanden. Alle klynger, der består af mindst 1.000 beboere, beholdes og benævnes som udsatte boligområder.

Analyserne af flyttemønstre til og fra udsatte boligområder laves for områder, som kan kategoriseres som varigt udsatte almene boligområder. Ved varigt udsatte almene boliger forstås boliger i områder, som er udsatte i hele perioden 2012-2016.⁶ Analyserne af til- og fraflytninger for forskellige aldre laves som et gennemsnit for årene 2012-2016, mens udvikling i til- og fraflytninger laves for perioden 2000-2016. En flytning mellem boliger defineres ud fra, om personen skifter folkeregistreringsadresse i løbet af et kalenderår.

Ligesom i de tidligere undersøgelser finder Iversen et al. (2019), at andelen med ikke-vestlig herkomst er større blandt tilflyttere end fraflyttere – især i starten af 00'erne. For indenlandske flytninger er andelen med dansk oprindelse dog omtrent den samme for til- og fraflyttere. Det er indvandringer fra udlandet direkte til de varigt udsatte almene boliger, der bevirker en øget andel med ikke-vestlig oprindelse i områderne. For de indenlandske flytninger er forskellene små. I perioden udgør indvandringer omkring 17 % af tilflytterne til områderne. Lidt over halvdelen af tilflytterne, som indvandrere direkte fra udlandet, har ikke-vestlig oprindelse, og omkring en tredjedel har oprindelse i et andet vestligt land end Danmark.

Fastboende har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse end både til- og fraflyttere, hvilket hovedsageligt hænger sammen med, at de er ældre. For perioden 2000-2016 er der endvidere ikke forskel på andelen uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelserne for til- og fraflyttere. Dette er i modsætning til Hummelgaard et al. (1997), som finder, at tilflyttere i større omfang er i beskæftigelse end fraflyttere. Dog har beskæftigede tilflyttere typisk en lavere indkomst end beskæftigede fraflyttere. Fraflyttere har også et højere uddannelsesniveau end tilflyttere og fastboende, og flyttemønstrene bidrager til at fastholde andelen af lavtuddannede i de udsatte områder. Ses der dog kun på indenlandske flytninger, er der ingen forskel på fra- og tilflyttere.⁷

Blandt personer, der flytter, er der mange, som har færdiggjort en uddannelse inden for de sidste to år – det er lidt mindre udbredt blandt personer, der flytter fra udsatte boligområder, end personer, der generelt flytter. Der er ikke forskel i forhold på overgang til beskæftigelse for personer, der flytter fra udsatte boligområder, og personer, der generelt flytter.

Tilflyttere har i gennemsnit lavere personindkomst end fastboende og fraflyttere. Det gælder hele perioden 2000-2016. Flyttemønstrene er dermed med til at reducere indkomstniveauet i de varigt udsatte almene boligområder. At tilflyttere har en lavere indkomst, skyldes en forholdsvis høj tilflytning af personer, som indvandrer fra udlandet.⁸

En stor andel af personer, der flytter, oplever endvidere indkomstnedgang (indkomst i flytteåret sammenlignet med de 3 forrige år), men personer, der flytter til de udsatte områder, adskiller sig ikke fra de øvrige personer, der flytter. Det skal dog bemærkes, at den gennemsnitlige indkomst de 3 år før flytning er væsentlig lavere for tilflytterne til de udsatte boligområder end

⁶ Fokuset på varigt udsatte almene boliger begrundes med: 1) I de udsatte boligområder er beboerne i de almene boliger mere homogene end beboerne i de øvrige boligtyper. Tager man de sidstnævnte boliger med, bliver flyttemønstrene mere "broget". 2) Ved at se på varige udsatte boligområder undgår man, at flyttemønstrene påvirkes af flyttebevægelser i områder, som kun kortvarigt er udsatte.

⁷ Uoplyst uddannelse medregnes som personer, der har grundskolen som fuldført uddannelse.

⁸ Der er taget højde for, at indvandrere kun er i Danmark en del af året.

for de øvrige personer, der flytter. Der er dog en tendens til, at personer, der flytter til udsatte områder, *nærmer* sig indkomstniveauet for de øvrige beboere i området i årene efter tilflytning.

Der er endvidere en tendens til bedre indkomstudvikling i årene efter fraflytningen for personer, der flytter fra udsatte boligområder, end for personer, der bliver boende i områderne. Især for fraflyttere i 20'erne og 30'erne. Dette kan indikere, at fraflytterne i gennemsnit er mere ressourcestærke end de personer, som bliver boende i de varigt udsatte boligområder, selvom de (givet aldersgruppe) har omtrent den samme indkomst i fraflytningsåret.

Alt i alt tyder de danske undersøgelser på, at personer, der flytter fra udsatte boligområder, er mere ressourcestærke end personer, der flytter til udsatte boligområder. Der er dog lidt forskelle på undersøgelserne med hensyn til, hvilke variable der viser disse forskelle. Hummelgaard et al. (1997) viser fx, at der er forskelle på til- og fraflytteres beskæftigelsesfrekvens, mens Iversen et al. (2019) ikke finder denne forskel. Iversen et al. (2019) viser endvidere, at den svagere socioøkonomiske status for tilflyttere end fraflyttere til dels kan forklares ved svag socioøkonomisk status for personer, der indvandrer direkte fra udlandet til de udsatte boligområder.

Undersøgelse om sammenhæng mellem boligområdekarakteristika og flytninger

Flere danske studier har også kigget på sammenhængen mellem beboersammensætning og flytninger. Hummelgaard et al. (1997) viser med simple grafer sammenhængen mellem andel etniske minoriteter i boligområdet/hvor socialt udsat boligområdet er, og andel beboere (separat for danskere og etniske minoriteter), der flytter fra boligområdet. De finder her ingen tydelig sammenhæng mellem andel etniske minoriteter i boligområdet og fraflytninger, men en tendens til, at jo mere socialt udsat boligområdet er, jo flere danskere flytter fra området. For etniske minoriteter er sammenhængen mere usikker. Disse sammenhænge er undersøgt nærmere ved brug af regressionsanalyser, hvor forskerne estimerer sandsynligheden for, at personer, der bor i et udsat boligområde 1. januar 1992, flytter ud af området i løbet af 1992. Disse beregninger anvendes til at beregne sandsynligheden for, at to referencepersoner (en med dansk baggrund og en med etnisk minoritetsbaggrund) flytter fra de udsatte boligområder, samt hvor meget denne sandsynlighed ændres, hvis en eller flere af karakteristikaene ved referencepersonen eller referencepersonens boligområde ændres. I analyserne er inddraget et indeks for, hvor socialt udsat området er og andel etniske minoriteter i området, samt i analyserne for etniske minoriteter andel beboere med samme oprindelsesland. Resultaterne tyder på, at jo større den sociale belastning i områderne er, jo flere danskere og etniske minoriteter flytter ud af områderne (der er kun anvendt et år i estimationerne, så spørgsmålet er, om en ændring i den sociale belastning af et *givet* boligområde, fører til flere fraflytninger). Resultaterne giver ikke anledning til generelt at konkludere, at der er en sammenhæng mellem fraflytning af danskere fra de udsatte boligområder og andelen af etniske minoriteter. Dog tyder det på, at hvis andelen af etniske minoriteter er meget høj i boligområdet (meget høj var i 1992 40-50 %), så er fraflytningen af danskere moderat højere. Det skal dog bemærkes, at beregningerne af sammenhængen mellem andel etniske minoriteter og fraflytning er forbundet med en usikkerhed, idet resultaterne afhænger af, hvordan beregningerne foretages.

Schultz-Nielsen (2006) ser på fraflytninger (baseret på boligområder dannet ud fra kvadratnet) fra ultimo 2002 til ultimo 2003 – også ved anvendelse af logistisk regressionsanalyse. De inkluderer alle boligområder i Danmark, men ser blandt andet på, hvordan andelen af ikke-vestlige indvandrere og andelen på overførselsindkomst hænger sammen med sandsynligheden for fraflytning. Både for danskere og indvandrere er flyttesandsynligheden mest påvirket af andel beboere på overførsler – jo større andel jo flere fraflytninger. Med hensyn til andel etniske

minoriteter er sammenhængen forholdsvis svag. Også andre studier finder, at hvis et boligområde har store sociale problemer og et dårligt omdømme, øger det fraflytningstilbøjeligheden blandt dets beboere (Rasmussen, 2001, Andersen, 1999b) og hæmmer tilflytningen af ressourcestærke borgere (Andersen, 1999b).

Den internationale forskning har ligeledes påpeget vigtigheden af et områdes sociale sammensætning, herunder især andelen af fattige, som særligt skræmmer ressourcestærke med høj indkomst og højt uddannelsesniveau væk (Boehm, Ihlanfeld, 1986, South, Crowder, 1997, South, Deane, 1993). Galster & Turner (2017) nuancerer dog denne konklusion ved at vise, at det ikke nødvendigvis er et områdes absolutte socioøkonomiske status, der afgør, om man vælger at fraflytte området. Deres analyse baseret på norsk data indikerer, at det er den relative forskel mellem beboerens egen socioøkonomiske status og nabolagets socioøkonomiske status, der er udslagsgivende for, om man vælger at flytte. Både positive og negative afvigelser fra det omgivende miljø har denne effekt, men det er særligt, når personen er bedre stillet end det øvrige nabolag, at fraflytningen er stor.

Andre nabolagskarakteristika med indflydelse på flytte- og bosætningsmønstre fra danske og udenlandske undersøgelser er bl.a. kriminaliteten i området, beliggenheden, om boligområdet trænger til reovering, hvor mange ledige boliger der er i området, huslejen og boligpriserne (Andersen, 2006, Rasmussen, 2001, South, Deane, 1993, Deane, 1990, Lee, Oropesa & Kanan, 1994, Emerson, Chai & Yancey, 2001). Det er alt sammen faktorer, der på den ene eller anden måde er med til at afgøre, hvor attraktivt et boligområde er, og dermed, om folk ønsker at bo der eller ej.

2.4 Hvordan afgrænses udsatte boligområder i eksisterende undersøgelser

Af afsnit 2.3.3 fremgår det, at der i de danske undersøgelser anvendes forskellige definitioner af udsatte boligområder. I dette afsnit vil vi mere systematisk beskrive, hvordan udsatte boligområder afgrænses i den danske og internationale forskningslitteratur.

Der er ikke konsensus om, hvordan udsatte boligområder skal defineres og måles, hvilket delvist kan ses som et resultat af, at mange forskellige discipliner med meget forskelligartede teoretiske og empiriske dagsordener har bidraget til forskning i udsatte boligområder, herunder økonomi, sundhedsøkonomi, folkesundhedsvidenskab, sociologi og psykologi. Ydermere varierer det, om definitioner og operationaliseringer begrundes teoretisk og/eller med baggrund i tidligere empiriske analyser. Nogle begrunder deres fremgangsmåde med, hvad andre har gjort før dem (Bauermeister, Zimmerman & Caldwell, 2011, Winslow, Shaw, 2007, Grow et al., 2010, Drukker et al., 2005). Andre giver teoretiske begrundelser, såsom Damm (2014), der tager afsæt i netværksteori, og Bauermeister et al. (2011), der benytter social disorganisationsteori. Imidlertid konkluderer både van Vuuren et al. (2014) og Algren et al. (2015), at det er de færreste studier, der eksplicit begrunder den definition, de anvender, teoretisk såvel som empirisk, ligesom de fleste undersøgelser mangler en systematisk begrundelse for den operationalisering af begrebet, der foretages.

I dette afsnit beskriver vi først, hvilke indikatorer der er anvendt i internationale og danske undersøgelser til at afgrænse udsatte boligområder. Dernæst beskriver vi forskellige tilgange til at kombinere forskellige indikatorer i afgrænsningen af boligområder.

2.4.1 Hvilke indikatorer anvendes til afgrænsning af udsatte boligområder i empiriske studier

Indikatorer – udenlandske undersøgelser

Fælles for mange studier om udsatte boligområder er, at traditionelle socioøkonomiske variable står centralt. Det gælder især indkomst, uddannelse og beskæftigelse, som hører til de mest anvendte indikatorer til at kategorisere et område som udsat eller ej, eventuelt i kombination med andre indikatorer (van Vuuren et al., 2014, Algren et al., 2015). Andre hyppigt anvendte socioøkonomiske indikatorer er andelen på offentlig understøttelse (Bauermeister, Zimmerman & Caldwell, 2011, Xue et al., 2005, Drukker et al., 2010, Winslow, Shaw, 2007, Mennis, Dayanim & Grunwald, 2013, Powell-Wiley et al., 2015, Reijneveld et al., 2005) og andel enlige forsørgere (Bauermeister, Zimmerman & Caldwell, 2011, Xue et al., 2005, Drukker et al., 2010, Winslow, Shaw, 2007).

Der er dog også studier, der fokuserer på etnicitet og race som centrale variable – enten alene eller på lige fod med socioøkonomiske variable. Det gælder fx Alexander & Currie (2017), som afgrænser boligområder ud fra andel børn, der er afroamerikanere, og Reijneveld et al. (2005), som anvender en indikator for andel etniske minoriteter på lige fod med indikatorer for indkomst, afhængighed af sociale velfærdsydelser og urbaniseringsgrad.

Andre variable, der anvendes, er fx andelen, der ikke stemmer ved valg (Drukker et al., 2003, Drukker et al., 2010) og omfanget af beboerudskiftning i nabolaget (Xue et al., 2005, Drukker et al., 2010, Winslow, Shaw, 2007). Til gengæld er det sjældent, at internationale studier anvender kriminalitets- og helbredsmål som indikatorer på et udsat boligområde. I stedet anvendes de fra tid til anden som afhængige variable (Drukker et al., 2010, Chen, Paterson, 2006, Grow et al., 2010).

Indikatorer – danske undersøgelser

Også i en dansk sammenhæng varierer det, hvordan udsatte boligområder afgrænses. Hummelgaard et al. (1997) tager udgangspunkt i de områder, der efter 1993 har fået tildelt penge af regeringens byudvalg. De mest udsatte områder er ifølge forfatterne de områder med den største andel etniske minoriteter, kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og enlige forsørgere. Andersen (2005) definerer almene boligområder som udsatte ud fra oplysninger om andel beboere, der modtager overførselsindkomster, og andel beboere, der er indvandrere med oprindelse i et ikke-vestligt land. Damm et al. (2006) tager udgangspunkt i samme definition som Andersen (2006) på nær, at de ser på alle boliger og ikke kun de almene. Til at opdele landet i boligområder anvender de Det Danske Kvadratnet. Endelig anvender Iversen et al. (2019) oplysninger om arbejdsmarkedstilknnytning, uddannelsesniveau, personindkomst og domme for lovovertrædelser til at afgrænse udsatte boligområder. Iversen et al. (2019) tager som i Damm et al. (2006) udgangspunkt i alle boliger i Danmark, men tildeler et unik nabolag til hver bolig, som består af de nærmeste 1.000 naboer.

Boligområder er ligeledes forsøgt opgjort som udsatte eller ikke-udsatte i en politisk-administrativ sammenhæng. Transport- og Boligministeriet offentliggør hvert år den 1. december en liste over udsatte boligområder og ghettoområder. I 2018 kategoriseres et alment boligområde med mindst 1.000 beboere som udsat eller ikke på baggrund af oplysninger om beboernes arbejdsmarkedstilknnytning, deltagelse i uddannelse, uddannelsesniveau, kriminalitet, bruttoindkomst og etnicitet.

2.4.2 Tilgange til at identificere udsatte boligområder ved hjælp af udvalgte indikatorer

Der kan overordnet skelnes mellem fire typer af tilgange til at identificere udsatte boligområder. I den første tilgang anvendes en enkeltstående indikator, og i de tre øvrige tilgange anvendes en kombination af indikatorer.

Enkeltstående indikatorer

Den første tilgang er baseret på, at et område klassificeres som udsat eller ikke ved hjælp af enkeltstående indikatorer. Her vil der typisk være tale om, at der benyttes en bestemt tærskelværdi for den valgte indikator, der afgør, om et område falder inden for definitionen eller ej, fx at mindst 27 % af børnene i boligområdet er afro-amerikanere (Alexander, Currie, 2017), eller at andelen i beskæftigelse ikke overstiger 60 % (Damm, 2014). Det er ikke alle studier, som nærmere forklarer valg af tærskelværdi, men i de studier, hvor der er en forklaring, er tærskelværdien på den ene eller anden måde valgt ud fra en fordeling. I Alexander & Currie (2017) er tærskelværdien (mindst 27 % af børnene i boligområdet er afroamerikaner) fx valgt således, at halvdelen af børnene, som bor i de udsatte boligområder, er afro-amerikanere.

De tre øvrige tilgange kombinerer flere indikatorer. Som beskrevet tidligere er der ikke konsensus om, hvordan udsatte boligområder skal defineres og operationaliseres, men ifølge van Vuuren et al. (2014) er der dog generelt konsensus om, at en kombination af forskellige socio-økonomiske variable er den bedste måde at måle socioøkonomisk status på. Der er dog forskellige tilgange til, hvordan forskellige indikatorer kombineres.

Flere indikatorer – sammensatte indikatorer som anvender tærskelværdier for hver indikator

Denne tilgang anvender flere indikatorer og en bestemt tærskelværdi for hver indikator. Tilgangen anvendes fx i Andersen (2005) og Damm et al. (2006), hvor udsatte boligområder afgrænses som områder, hvor mere end 40 % af beboerne i den erhvervsaktive alder er modtagere af overførselsindkomster, eller hvor mere end 30 % af beboerne har ikke-vestlig oprindelse. Det er også denne tilgang, der anvendes i udarbejdelse af Transport- og Boligministeriets liste over udsatte boligområder og ghettoområder. I 2018 kategoriseres et boligområde med mindst 1.000 beboere som et *udsat boligområde*, hvis det opfylder mindst to af følgende kriterier: 1) Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse, overstiger 40 % opgjort som et gennemsnit inden for de seneste to år; 2) Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der kun har en grundskoleuddannelse, overstiger 60 %; 3) Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år (eksklusive uddannelsessøgende) udgør mindre end 55 % af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen; 4) Andelen af dømte for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer udgør mindst 3 gange landsgennemsnittet, opgjort som gennemsnit over de seneste to år. Et boligområde, der er udsat, kategoriseres endvidere som en ghetto, hvis andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande overstiger 50 % af beboerne i boligområdet (Transport- Bygnings- og Boligministeriet, 2018).

Flere indikatorer – Additive indeks

Et stort antal studier anvender additive indeks dannet på baggrund af en række enkeltindikatorer, der slås sammen (Reijneveld et al., 2005, Bender et al., 2015, Drukker et al., 2010, Jokela, 2014, Li et al., 2014). I det følgende giver vi tre eksempler på additive indeks.

Til at beskrive, hvor udsatte boligområderne er, anvender Reijneveld et al. (2005) et indeks, der er summen af den standardiserede score for fire indikatorer: 1) urbaniseringsgrad målt ved antal adresser per kvadratkilometer, 2) andel etniske minoriteter, 3) gennemsnitsindkomsten,

og 4) andel 16-64-årige, der er afhængige af sociale velfærdsydelse. Derefter opdeles boligområderne i tre lige store grupper på baggrund af tertilerne for indekset. De tre grupper navngives på følgende måde: boligområder med lav udsathed, boligområder med middel udsathed og boligområder med høj udsathed.

Bender et al. (2015) anvender tre indikatorer til at beskrive et boligområdes udsathed: 1) andelen, som har grundskole eller "high school" som højeste fuldførte uddannelse, 2) andelen, som ikke er i beskæftigelse, og 3) andelen, som har en indkomst, der er mindre end den nederste kvartil-indkomst. Hver af disse tre udsathedsvARIABLE inddeles dernæst i fire lige store grupper på baggrund af kvartilerne, og grupperne tildeles værdier 0, 1, 2, og 3. Herefter summeres værdier på de tre variable, hvorved der fås et additivt udsathedsindeks, som går fra 0 til 9. Dette indeks anvendes derefter til at inddеле boligområderne i fire lige store grupper på baggrund af kvartilerne: områder med lav, middellav, middelhøj og høj udsathed.

Li et al. (2014) danner fire indikatorer med udgangspunkt i oplysninger for 20-64-årige beboere: 1) andel med mindre end 10 års skolegang og uddannelse, 2) andel med en indkomst, der er under 50 % af medianindkomsten, 3) andel arbejdsløse og 4) andel modtagere af sociale velfærdsydelse. På baggrund af de fire indikatorer danner de et additivt udsathedsindeks, og boligområderne opdeles i tre grupper med udgangspunkt i værdierne for dette additive indeks: Områder med lav udsathed ligger mere end en standardafvigelse under gennemsnittet, områder med middel udsathed ligger i intervallet mellem en standardafvigelse under og en standardafvigelse over gennemsnittet, og områder med høj udsathed ligger mere end en standardafvigelse over gennemsnittet.

Flere indikatorer – faktoranalyse eller principal komponentanalyse

Denne tilgang baserer sig på faktoranalyse eller principal komponentanalyse, som bidrager til at reducere et stort antal indikatorer til en eller flere dimensioner, der måler forskellige aspekter af et områdes udsathed. For eksempel benytter Xue et al. (2005) faktoranalyse og finder frem til 3 dimensioner på baggrund af 9 indikatorer: 1) "koncentration af dårligt stillede", som omfatter indikatorer for andel fattige, andel modtagere af overførselsindkomster, andel familier med en kvindelig hovedforsørger, arbejdsløshedsprocenten, og andel afroamerikanere, 2) "koncentration af indvandrere", som omfatter indikatorer for andel latinos og andel udenlandskfødte og 3) "lav beboerudskiftning", som omfatter indikatorer for andel beboere, der har boet mindst 5 år i den samme bolig, og andel ejerboliger. Faktoranalysen viser dermed blandt andet, at socioøkonomiske karakteristika og indvandrerbaggrund er to forskellige dimensioner af udsathed, mens de forskellige socioøkonomiske variable beskriver den samme dimension af udsathed. Bauermeister et al. (2011) gør også brug af faktoranalyse og finder én samlet dimension, der måler graden af udsathed på baggrund af følgende socioøkonomiske indikatorer: andel fattige, andel modtagere af overførselsindkomst, andel familier med enlige forældre, andel arbejdsløse og andel uden et "high school"-diplom. På baggrund af resultaterne af faktoranalyserne kan man konstruere et indeks for hver udsathedsdimension ved brug af indeks baseret på tærskelværdier for hver indikator eller additive indeks.

I Iversen et al. (2019) anvendes en kombination af principal komponentanalyse og hierarkisk clusteranalyse. Først tildeles enhver bolig i Danmark, som tidligere nævnt, et unik nabolag, som består af de nærmeste 1.000 naboer. For hvert af disse nabolag beregnes et gennemsnit for de socioøkonomiske variable. Med baggrund heri laves en principal komponentanalyse, som resulterer i et endimensionalt socioøkonomisk indeks, der rangerer ethvert nabolag i forhold til de øvrige. Ejendomme med de mest udsatte nabolag vælges, hvor 5 % af befolkningen bor. Med baggrund i disse udvalgte ejendomme udføres en hierarkisk clusteranalyse, som

grupperer ejendomme efter kortest afstand mellem hinanden. Alle klynger, der består af mindst 1.000 beboere, beholdes og benævnes som udsatte boligområder.⁹

2.4.3 Opsamling: Giver forskningslitteraturen svar på, hvordan man skal definere et udsat boligområde?

Samlet kan man sige, at forskningslitteraturen om udsatte boligområder ikke giver et klart svar på, hvordan et udsat boligområde skal defineres. Det er de færreste studier, der eksplicit begrundes den definition, de anvender, teoretisk såvel som empirisk, ligesom de fleste undersøgelser mangler en systematisk begrundelse for den operationalisering af begrebet, der foretages. Det er da også forskelligt, hvilke typer oplysninger der indgår i definitionen af udsatte boligområder, og hvordan disse oplysninger kombineres (i en sammensat indikator, et additiv indeks eller ved brug af og faktoranalyse). For mange studier står de traditionelle socioøkonomiske variable (uddannelse, arbejdsmarkedstilknøytning og indkomst) dog stærkt i definitionen af udsatte boligområder, hvilket vi tager udgangspunkt i denne rapport (se kapitel 3).

⁹ Iversen et al. (2019) danner udsatte boligområder for flere år. Metoden må indebære, at de udsatte boligområder har forskellig geografisk afgrænsning fra et år til et andet, da der i clusteranalysen tages udgangspunkt i 5 % af befolkningen, som bor i boliger, der ligger i de mest udsatte nabolag. I deres analyser af flyttemønstre tager de derfor udgangspunkt i varigt alment udsatte boligområder og ser bort fra boliger med andre ejerforhold. De almene boliger ligger typisk centralt i de identificerede udsatte områder og er udsatte i flere år.

3 Hvordan måler vi udsatte boligområder?

Som beskrevet i kapitel 1 og 2 har de fleste danske analyser og opgørelser af udsatte boligområder udelukkende fokuseret på almene boliger. Til denne rapport skal vi dog bruge en inddeling af alle boliger i Danmark og ikke kun almene boliger som i mange tidligere undersøgelser. Der findes flere måder, hvorpå man kan inddele alle boliger i Danmark i boligområder. I flere undersøgelser har man anvendt administrative opdelinger af Danmark, fx kommuner, skoledistrikter og sogne til at beskrive de områder, hvor befolkningen bor. En svaghed ved at anvende sådanne administrative opdelinger er, at de ændrer sig over tid, og at de på et givet tidspunkt varierer meget med hensyn til størrelse. De administrative inddelinger er endvidere ikke dannet med det formål at beskrive boligområder. Til dette projekt anvender vi i stedet en inddeling af Danmark i boligområder for perioden 1985-2015 dannet med udgangspunkt i Det Danske Kvadratnet, som er stabilt over tid, hvor alle boligområder omtrent har samme størrelse, og hvor der er taget hensyn til, at boligområder så vidt muligt afspejler et geografisk område, inden for hvilket den enkelte beboer har størst mulighed for kontakt til de øvrige beboere. Denne inddeling i boligområder er beskrevet i afsnit 3.1, mens afsnit 3.2 beskriver de registerdata, som vi anvender til at beskrive boligområderne.

3.1 Data om boligområder

Datagrundlaget, der er brugt til at afgrænse boligområder i denne rapport, er Det Danske Kvadratnet (herefter benævnt kvadratnettet). Formålet med at anvende kvadratnettet er at danne boligområder for hele befolkningen i Danmark, der afspejler geografiske områder, som ikke ændrer sig over tid. Kvadratnettet inddeler Danmark i celler, som har en størrelse på én hektar, dvs. 100 x 100 meter. Til at danne større sammenhængende områder er cellerne slået sammen, således at de dels indeholder mindst 150 husstande (små boligområder), dels indeholder mindst 600 husstande (store boligområder). Boligområderne er dannet for perioden 1985-2015.

Den konkrete opdeling i boligområder tager udgangspunkt i, at et boligområde, som før nævnt, skal afspejle det geografiske område, inden for hvilket den enkelte beboer har størst mulighed for kontakt til de øvrige beboere. Ud over kravene om antal husstande er der et ønske om, at boligområderne lever op til følgende syv principper. (Damm, Schultz-Nielsen, 2008, Damm, Schultz-Nielsen & Tranæs, 2006, Damm, Hassani & Schultz-Nielsen, 2019):

1. Områderne er geografisk uændrede over den undersøgte periode, således at de er unikke og sammenlignelige fra start til slut.
2. Områderne består af hektarceller, der støder op til hinanden.
3. Et boligområde er ikke opdelt af fysiske barrierer (fx vand- og skovbarrierer eller større veje), der forhindrer kontakt mellem beboere.
4. Boligområderne er internt homogene, hvad angår boligernes ejerforhold og type.
5. Områderne konstrueres, således at de geografisk er relativt små.
6. Områderne har omtrent samme antal beboere for at opnå en tilstrækkelig høj sammenlignelighed på tværs af områder.
7. Områderne er kompakte, hvilket vil sige, at hektarcellerne ligger tættest muligt på hinanden.

På baggrund af disse principper har opdelingen resulteret i 8.359 små boligområder og 1.961 store boligområder. I denne rapport anvender vi de små boligområder. Boligerne inden for et boligområde er ikke nødvendigvis præcis de samme i hele perioden, da der bliver bygget nyt og revet ned. Men boligområdets geografiske områder ligger fast i perioden fra 1985-2015. Tabel 3.1 viser det gennemsnitlige antal beboere i de små boligområder i 4 udvalgte år i perioden 1985-2015, samt fordelingen på antal beboere målt ved kvartiler, median og minimums- og maksimumsværdier. Det gennemsnitlige antal beboere i de små boligområder er 606 i 1985 og 680 i 2015. I 2015 har halvdelen af boligområderne mellem 479 og 795 beboere.¹⁰ Der er dog også boligområder med under 200 beboere og boligområder med flere tusinde beboere.

Tabel 3.1 Antal beboere i de små boligområder. 1985, 1995, 2005 og 2015.

	Minimums- værdi	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Maksi- mums- værdi	Gennem- snit	Antal bolig- områder
1985	167	472	570	717	1.559	606	8.350
1995	166	470	578	738	2.973	624	8.359
2005	165	472	592	763	3.960	646	8.359
2015	185	479	608	795	6.356	680	8.359

Anm.: Bemærk, at antallet af boligområder er lidt mindre i 1985 og 1986 end de øvrige år.

3.1.1 Registerdata fra Danmarks Statistik

Til at beskrive boligområderne anvender vi en række registerdata fra Danmarks Statistik til blandt andet at beskrive beboernes familieforhold, uddannelse, arbejdsmarkedstilknytning, indkomstforhold, domme for lovovertrædelser og boligernes ejerforhold og geografiske placering i Danmark (kommune). Disse data anvendes dels til at afgrænse, hvilke boligområder der er udsatte, og dels til analyser af, hvad der karakteriserer beboere i udsatte boligområder, og personer, der flytter til og fra udsatte boligområder. Registerdataene og en række centrale variable, som vi anvender i analyserne, er nærmere beskrevet i bilag 3.

Data med boligområderne baseret på kvadratnettet og data fra Danmarks Statistiks register er koblet sammen ved hjælp af adresseoplysninger (BOPIKOM og KOM).

3.2 Afgrænsningen af udsatte boligområder i denne rapport

Gennemgangen af forskningslitteraturen om udsatte boligområder giver ikke et klart svar på, hvordan et udsat boligområde skal defineres (se afsnit 2.4). For mange studier står de traditionelle socioøkonomiske variable (uddannelse, arbejdsmarkedstilknytning og indkomst) dog stærkt i definitionen af udsatte boligområder, og det vil vi i denne rapport tage udgangspunkt i. I flere studier indgår etnicitet endvidere i definitioner af udsatte boligområder – ofte sammen med socioøkonomiske variable. I denne rapport fokuserer vi på social udsathed og inddrager derfor ikke oplysninger om beboernes etnicitet. Selvom etniske minoriteter i Danmark er overrepræsenteret blandt personer med få års uddannelse, personer uden beskæftigelse og personer med lav indkomst, er der også mange etniske minoriteter, der har flere år uddannelse, klarer sig godt på arbejdsmarkedet og har en høj indkomst (Danmarks Statistik, 2019). Vi medtager heller ikke mål for beboernes kriminalitet, som man gør i nogle af de andre danske op-

¹⁰ De store boligområder bestod i 2015 i gennemsnit af 2.900 personer.

gørelser af udsatte boligområder (men ikke i internationale studier). Vi tager i stedet udgangspunkt i de traditionelle socioøkonomiske variable og belyser efterfølgende omfanget af kriminalitet i de udsatte boligområder.

Vi anvender tre traditionelle socioøkonomiske enkeltindikatorer til at afgrænse udsatte boligområder: én indikator vedrørende uddannelse, én indikator vedrørende arbejdsmarkedet og én indikator vedrørende indkomst:

1. Andel 18-25-årige, der ikke har og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse.
2. Andel 18-59-årige, der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse
3. Andel med en relativ lav indkomst.

I de danske analyser og opgørelser, hvor uddannelse indgår i definitionen af udsatte boligområder, har man typisk anvendt en indikator om uddannelsesniveaue for voksne i boligområdet (fx 30-59-årige ifølge på Transport- og Boligministeriets ghettoliste). Det er dog både en indikator, som er svær at påvirke med indsatser (medmindre indsatsen betyder store ændringer i beboersammensætningen), og som typisk ændrer sig meget langsomt. Der er bedre muligheder for at påvirke børns og unges skolegang, og dermed andelen, der tager en ungdomsuddannelse, end uddannelsesniveaue for voksne, og vi vil også for boligområder med en positiv udvikling hurtigere kunne måle ændringer over tid i andel unge med ungdomsuddannelse end ændringer i voksnes uddannelsesniveaue. Vi har derfor medtaget en indikator for unges deltagelse i ungdomsuddannelse i stedet for voksnes uddannelsesniveaue.

Relativ lav indkomst svarer til, hvad man nogle gange kalder relativ økonomisk fattigdom, og angiver i store træk, om personen har en ækvivaleret disponibel familieindkomst under 50 % af medianen. En mere præcis beskrivelse af definitionen af "relativ lav indkomst" fremgår af bilag 3.

Forskningslitteraturen angiver forskellige metoder til at kombinere flere enkeltindikatorer i et samlet mål for, om boligområdet er socialt udsat (se kapitel 2). Vi har valgt at anvende en sammensat indikator til at kombinere de tre enkeltindikatorer, der beskriver socioøkonomiske forhold.¹¹ Den sammensatte indikator vil vi danne for hele perioden 1985-2015. For at kunne danne en sammensat indikator skal vi have fastlagt tærskelværdier for hver enkeltindikator. For enkeltindikatorerne vedrørende socioøkonomiske forhold – som vi kigger på over en 30-årig periode – er det vigtigt at tage højde for den strukturelle udvikling i denne periode.

Tabel 3.2 viser, hvordan hele befolkningen i de relevante aldersgrupper i 1985, 1993, 2007 og 2015 er fordelt på de tre socioøkonomiske variable. Disse år er valgt, så vi får hele undersøgelsesperioden repræsenteret og både har år med høj- og lavkonjunktur (1993 var fx præget af lavkonjunktur og 2007 af højkonjunktur). Det fremgår, at andelen af 18-25-årige, som hverken har fuldført eller er i gang med en ungdomsuddannelse, falder i hele perioden: I 1985 var andelen 33 %, mens den i 2015 var 21 %. Det er altså for gruppen af unge som helhed i perioden blevet mere ualmindeligt ikke at få en ungdomsuddannelse. Andelen, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, svinger med konjunkturerne: Under højkonjunkturerne i 2007 var kun 14 % af de 18-59-årige hverken i beskæftigelse eller under uddannelse, mens det samme var tilfældet for omkring 20 % i 1993 og 2015. Andelen, som har en relativ lav indkomst, er på 4-5 % i hele perioden.

¹¹ Vi har også lavet et additiv indeks ud fra de tre enkeltindikatorer og anvendt det i nogle af analyserne. Resultaterne er meget de samme, om vi anvender den sammensatte indikator eller det additive indeks.

Tabel 3.2 Befolkningen (i de relevante aldersgrupper) fordelt på de tre socioøkonomiske enkeltindikatorer. Procent. 1985, 1993, 2007 og 2015.

	1985	1993	2007	2015
<i>Unge, der ikke har gennemført og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse (18-25 år):</i>				
Har gennemført eller er i gang	67,3	72,2	74,5	78,8
Har ikke gennemført og er ikke i gang	32,7	27,8	25,5	21,2
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	638.405	588.951	489.922	602.511
<i>Relativ lav indkomst</i>				
Har ikke relativ lav indkomst	95,4	96,0	95,7	94,9
Har relativ lav indkomst	4,6	4,0	4,3	5,1
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	5.057.702	5.164.026	5.460.188	5.687.451
<i>Er hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år):</i>				
I beskæftigelse og/eller under uddannelse	83,4	79,2	86,1	80,5
Hverken i beskæftigelse eller uddannelse	16,6	20,8	13,9	19,5
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	2.891.521	3.051.854	3.019.958	3.111.310

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Udviklingen i fx andelen, der tager en ungdomsuddannelse, indebærer, at det ikke giver mening at vælge en tærskelværdi ud fra boligområdernes fordeling på denne variabel i et enkelt år og efterfølgende anvende denne tærskelværdi for hele perioden 1985-2015. I stedet har vi valgt at anvende en tærskelværdi, der tager udgangspunkt i andelen for hele befolkningen (landsandelen) ganget med en faktor. Dette gør vi for alle enkeltindikatorerne. Hvis fx andelen af unge i Danmark, som hverken har fuldført eller er i gang med en ungdomsuddannelse, er 20 % i 2015 og 25 % i 2005, og vi vælger en tærskelværdi, der er landsandelen gange 2, så får vi en tærskelværdi på 40 % i 2015 og 50 % i 2005. Dette betyder, at boligområder kategoriseres som udsatte ud fra variabelen om ungdomsuddannelse i 2015 (2005), hvis mere end 40 (50) % af de unge beboere hverken har fuldført eller er i gang med en ungdomsuddannelse.

Tabel 3.3 viser andel boligområder, der kategoriseres som udsatte ud fra hver enkeltindikator, hvis landsandelen ganges med mellem 1,5 og 3. Dette er vist for årene 1985, 1993, 2007 og 2015. Tabellen viser for det første, at vi fra 1985 til 2015 får et stigende antal boligområder, der er udsatte på enkeltindikatoren, "andel, der ikke har og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse", når vi ganger landsandelen med 1,5 eller 2 (fx fra 1,2 % til 5,3 % af boligområderne, hvis vi ganger landsandelen med 2). Det vil sige, at unge uden en ungdomsuddannelse i stigende grad koncentrerer sig i bestemte boligområder. For det andet viser tabellen, at hvis udsatte boligområder kategoriseres ud fra andelen, der hverken er i beskæftigelse eller i gang med uddannelse, svinger antallet af boligområder med konjunkturerne (antal udsatte boligområder er størst i 2007), hvilket tyder på, at boligområder med beboere med få socioøkonomiske ressourcer oplever en mindre stigning i beskæftigelsen under en højkonjunktur end resten af befolkningen. Derudover er der en svag tendens til, at koncentrationen af beboere, som hverken er i beskæftigelse eller i gang med uddannelse, også stiger i perioden fra 1985 til 2015. For det tredje viser tabellen, at hvis udsatte boligområder kategoriseres ud fra andelen, der har

en relativ lav indkomst, så er andel udsatte boligområder størst i 1985 og 2015 – dog lidt større i 2015 end i 1985.

Tabel 3.3 Andel boligområder, som har en værdi for en enkeltindikator, der er større end tærskelværdien, når tærskelværdien er 1,5-3 gange så høj som landsgennemsnittet. 1985, 1993, 2007 og 2015. Procent.

	1,5 gange landsandel	2 gange landsandel	2,5 gange landsandel	3 gange landsandel
<i>Ungdomsuddannelse</i>				
1985: Tærskel	49	65	82	98
1985: Andel boligområder	10,4	1,2	0,1	0,0
1993: Tærskel	42	56	69	83
1993: Andel boligområder	13,5	3,2	0,7	0,1
2007: Tærskel	38	51	64	76
2007: Andel boligområder	16,3	3,2	0,5	0,1
2015: Tærskel	32	42	53	64
2015: Andel boligområder	18,4	5,3	1,1	0,2
<i>Hverken beskæftigelse/uddannelse</i>				
1985: Tærskel	31	33	41	50
1985: Andel boligområder	14,8	5,4	1,7	0,5
1993: Tærskel	31	42	52	62
1993: Andel boligområder	15,6	5,5	1,7	0,4
2007: Tærskel	21	28	35	42,0
2007: Andel boligområder	18,2	9,0	4,1	1,6
2015: Tærskel	29	39	49	58
2015: Andel boligområder	16,8	6,9	1,9	0,4
<i>Relativ lav indkomst</i>				
1985: Tærskel	7	9	12	14
1985: Andel boligområder	19,0	10,6	4,4	2,3
1993: Tærskel	6	8	10	12
1993: Andel boligområder	18,4	8,6	4,3	2,4
2007: Tærskel	6	9	11	13
2007: Andel boligområder	23,5	7,6	3,5	1,8
2015: Tærskel	8	10	13	15
2015: Andel boligområder	19,8	11,3	5,2	3,0

Anm.: Antal boligområder er 8.350 i 1985 og 8.359 i 1993, 2007 og 2015 (jf. afsnit 1.3).

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Vi har på baggrund af disse tabeller valgt følgende tærskelværdier for enkeltindikatorerne for socioøkonomiske forhold:

- Andel 18-25-årige, der ikke har og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, er mindst 2 gange landsandelen.
- Andel 18-59-årige, der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse, er mindst 2 gange landsandelen.

- Andel beboere med relativ lav indkomst er mindst 2,5 gange landsandelen.¹²

Disse andele er valgt således, at andelen af boligområder, der er udsat ud fra hver enkeltindikator er omkring 5 % i 2015. Med den sammensatte indikator definerer vi et boligområde som udsat, hvis mindst to af de tre enkeltindikatorer har en værdi over tærskelværdierne.

Vi har også opgjort boligområder, der er i risiko for at blive et udsat boligområde (såkaldte "bobler"). Bobler er således opgjort på følgende måde:

- Andel 18-25-årige, der ikke har og heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, er mindst 1,5 gange landsandelen men mindre end 2 gange landsandelen.
- Andel 18-59-årige, der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse, er mindst 1,5 gange landsandelen men mindre end 2 gange landsandelen.
- Andel beboere med relativ lav indkomst er mindst 2 gange landsandelen men mindre end 2,5 gange landsandelen.

Boblerne er altså mindre udsatte end de boligområder vi har defineret som udsatte, men mere udsatte end hovedparten af boligområderne i Danmark.

Hvordan man vælger at fastsætte tærskelværdierne for, hvornår et boligområde er udsat, har betydning for, hvor mange udsatte boligområder vi får, og måske også, hvor i landet de ligger. Derfor vil vi i kapitel 4 med en følsomhedsanalyse undersøge, hvor meget det ændrer på antal udsatte boligområder, og især, om det ændrer, hvor i landet de udsatte boligområder er placeret, hvis vi anvender en definition af udsatte boligområder, der også inddrager boblerne.

¹² Bemærk, at selvom det for hvert år er et relativt mål, vi har valgt, er der ikke over perioden den samme andel boligområder, som har en værdi for enkeltindikatoren, som er større end tærskelværdien.

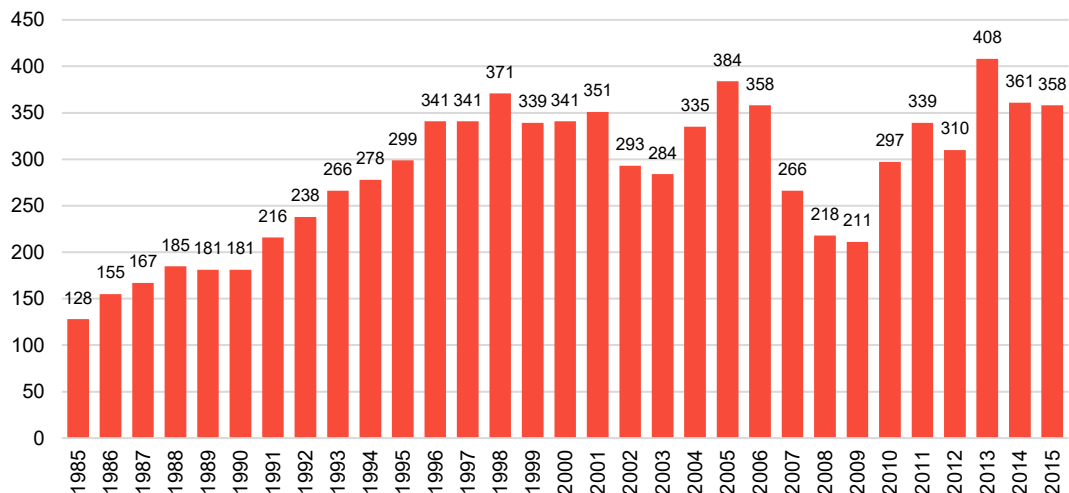
4 Hvor i Danmark ligger de udsatte boligområder?

I dette kapitel beskriver vi, hvor mange udsatte boligområder, der er i Danmark i perioden 1985-2015 (afsnit 4.1), og hvor de udsatte boligområder ligger (afsnit 4.2). Med hensyn til placeringen af de udsatte boligområder ser vi på, hvilke kommuner der har udsatte boligområder, og hvor stor en andel af indbyggerne i de enkelte kommuner, som bor i et udsat boligområde. Endelig sammenligner vi i afsnit 4.3 vores resultater omkring placering af udsatte boligområder med en anden analyserapport fra 2019, og vi ser på overensstemmelsen mellem afgrænsningen af udsatte boligområder i denne rapport og den liste over udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder som Transport- og Boligministeriet laver (den såkaldte ghettoliste).

4.1 Udviklingen i antal udsatte boligområder

Antal udsatte boligområder i Danmark i perioden 1985-2015 fremgår af Figur 4.1. I 1985 er der 128 udsatte boligområder, mens antallet af udsatte boligområder er steget til 358 i 2015. Antallet af udsatte boligområder stiger støt i fra 1985 til midt i 1990'erne, hvorefter antal udsatte boligområder svinger (blandt andet med de økonomiske konjunkturer).

Figur 4.1 Udvikling i antal udsatte boligområder 1985-2015

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Tabel 4.1 viser antal udsatte boligområder og antal bobler samt antallet af personer, der bor i udsatte boligområder og bobler, i 1985, 1995, 2005 og 2015. Tabellen viser, at det ikke kun er antallet af udsatte boligområder, der stiger fra 1985 til 2015. Antallet af boligområder, der er bobler, stiger også fra 285 til 415 i samme periode. Boblerne er, som beskrevet i afsnit 3.2, boligområder, der er lidt mindre udsatte end de områder, vi definerer som udsatte, og dermed områder, som man kan sige er i risiko for at blive udsatte. Det vil sige, at der i 2015 ifølge vores afgrænsning er 773 boligområder, som enten er udsat eller i risiko for at være udsat.

Antallet af personer, der bor i udsatte boligområder, stiger fra ca. 68.000 i 1985 til ca. 190.000 i 2015, mens antallet af personer, der bor i bobler, i samme periode stiger fra ca. 164.000 til

ca. 233.000. Bemærk endvidere, at det gennemsnitlige antal beboere i udsatte boligområder og bobler er mindre end i de øvrige boligområder (Tabel 4.1 og Tabel 3.1).

Tabel 4.1 Antal personer i udsatte boligområder og bobler. 1985, 1995, 2005 og 2015.

	Antal beboere per boligområde					Gennemsnit	Antal boligområder	Samlet antal personer i alle områderne
	Minimumsværdi	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Maksimumsværdi			
<i>Udsatte områder</i>								
1985	250	368	501	647	1.552	533	128	68.248
1995	214	382	526	722	1.583	579	299	173.228
2005	186	364	498	707	1.669	561	384	215.460
2015	204	368	480	642	2.107	533	358	190.679
<i>Bobler</i>								
1985	261	424	544	684	1.472	575	285	163.847
1995	223	404	517	658	1.568	554	369	204.533
2005	228	432	553	690	1.580	588	351	206.498
2015	200	406	522	639	3.023	561	415	232.846

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Udviklingen i antal udsatte boligområder over tid er påvirket af udviklingen i antallet af udsatte personer i Danmark og af ændringer over tid i, hvorvidt udsatte personer koncentrerer sig i bestemte boligområder. Antal udsatte boligområder i et område (fx en kommune) afhænger både af, hvor mange udsatte personer der er i området, og hvor koncentreret de udsatte personer bor. Sidstnævnte afhænger blandt andet af, hvordan boligmarkedet i området er sammensat. Men det er – som nævnt i indledningen – ikke inden for rammerne af denne rapport at undersøge, hvad der forklarer udviklingen i antallet af udsatte boligområder.

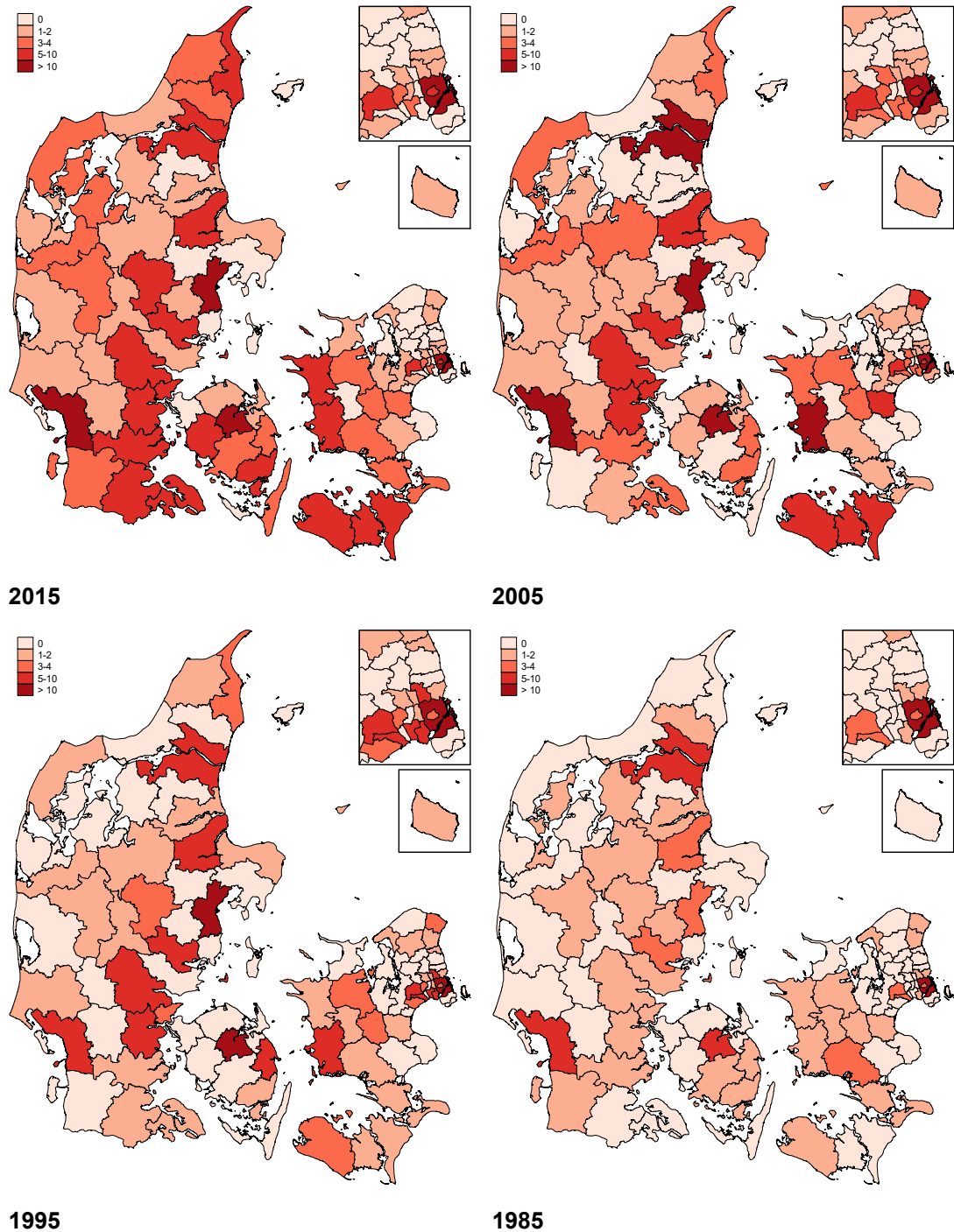
4.2 I hvilke kommuner er de udsatte boligområder placeret?

Antallet af udsatte boligområder stiger i perioden 1985 til 2015, men hvor i landet ligger de udsatte boligområder? Det fokuserer vi på i dette afsnit.

Figur 4.2 illustrerer antal udsatte boligområder i hver kommune i årene 1985, 1995, 2005 og 2015. Bemærk, at det er kommuneinddelingen fra 2007 og frem, der er anvendt i figuren for hele perioden. Kortene i de nævnte bilagsfigurer viser andel udsatte boligområder i en kommune med farver: jo mørkere rød, desto flere udsatte boligområder.

Som det fremgår af det forrige afsnit stiger antallet af udsatte boligområder fra 1985 til 2015, og dette ses også på kortene ved, at flere og flere kommuner blive røde og mørkerøde. Det er dog forskelligt over perioden, hvor de udsatte boligområder ligger, fx hvilke kommuner der har mere end 10 udsatte boligområder. Københavns Kommune har mere end 10 udsatte boligområder i hele perioden. I 1985 er det kun Københavns Kommune, der har mere end 10 udsatte boligområder, mens fire kommuner har mere end 10 udsatte boligområder i 2015: København, Odense, Aarhus og Esbjerg. Odense og Aarhus Kommuner har haft mere end 10 udsatte boligområder fra 1995, og Esbjerg Kommune har haft mere end 10 udsatte boligområder fra 2005. I 2005 havde også Aalborg og Slagelse Kommuner mere end 10 udsatte boligområder.

Figur 4.2 Antal udsatte boligområder i kommunerne. 1985, 1995, 2005 og 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Der er mange kommuner i 1985, som ikke har nogen udsatte boligområder, og flere af disse ender op med at have 5-10 udsatte boligområder i 2015 (Figur 4.2). Det gælder fx Guldborgsund, Frederikshavn og Aabenraa Kommuner. En række kommuner har ingen udsatte boligområder i de fire udvalgte år. Det gælder fx flere nordsjællandske kommuner og Rebild og Solrød Kommuner. Figur 4.2 viser altså, at der er mange udsatte boligområder fx i Københavns Kommune. Imidlertid er der også mange indbyggere i København. I det følgende vil vi se på, hvor stor en andel af indbyggerne i kommunerne, som bor i et udsat boligområde. Dette er

illustreret for 1985, 1995, 2005 og 2015 i Figur 4.3, og vist med flere detaljer i Bilagstabel 1.1 og Bilagstabel 1.2 for henholdsvis 1985 og 2015.

Som det fremgik af afsnit 4.1, bor der flere mennesker i udsatte boligområder i 2015 end i 1985. I overensstemmelse hermed viser Bilagstabel 1.1 og Bilagstabel 1.2, at der i alt er en større andel, der bor i udsatte boligområder, i 2015 (omkring 3 %) end i 1985 (1,3 %). Kortene i Figur 4.3 viser endvidere, at andel indbyggere, der bor i udsatte boligområder, stiger i hvert årti i perioden 1985 til 2015 (kortene bliver mere og mere røde).

I 1985 har Ishøj, København og Høje-Taastrup Kommuner de højeste andele indbyggere, der bor i udsatte boligområder. Andelen, der bor i et udsat boligområde, er 12 % i Ishøj, 5 % i København og 4 % i Høje-Taastrup.

I 2015 er billedet lidt anderledes. For eksempel er København og Ishøj ikke blandt de 20 kommuner, som har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. Til gengæld er kommuner som Odense, Langeland og Lolland blandt de fem kommuner, der har den største andel indbyggere, som bor i et udsat boligområde. Så der sker et skift fra 1985 til 2015 med hensyn til, hvilke kommuner der især har indbyggere, som bor i udsatte boligområder.

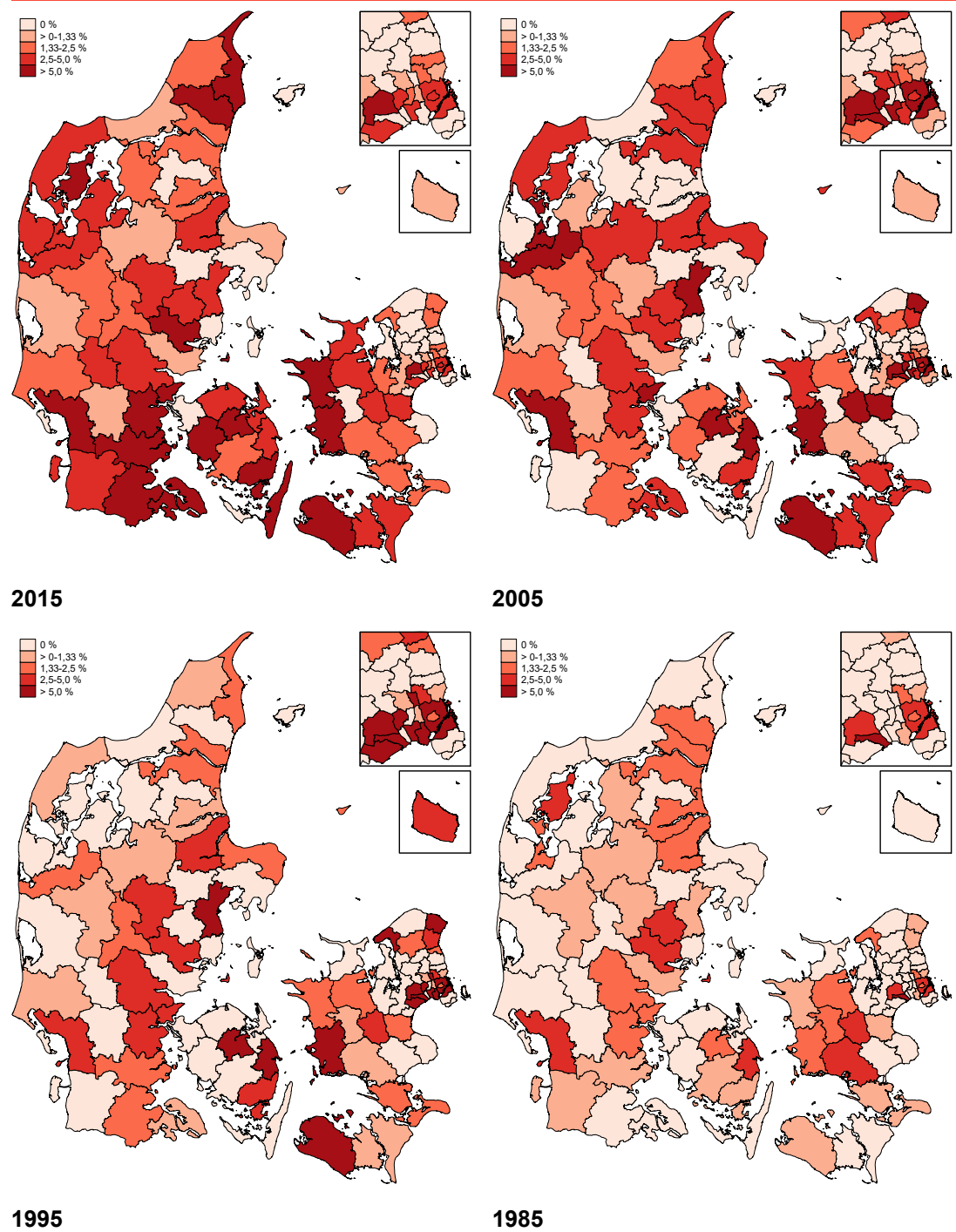
København har faktisk en lidt lavere andel indbyggere i 2015 end i 1985, som bor i udsatte boligområder: 4,8 % i 1985 mod 4,6 % i 2015, hvis vi anvender den sammensatte indikator.¹³ I Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg stiger andelen af indbyggere, der bor i udsatte boligområder, derimod fra 1985 til 2015 ligesom den gør på landsplan. Det gælder især Odense, hvor andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, fx stiger fra 1,8 % i 1985 til 9,4 % i 2015. Andelen, der bor i et udsat boligområde i Aarhus, er desuden på 0,7 % i 1985, og dermed meget lav i forhold til de øvrige større bykommuner, men stiger til 3,9 % i 2015.

Langeland og Lolland har som nævnt en stor andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde i 2015. Af Figur 4.3 fremgår det, at stigningen i Lolland især sker fra 1985 til 1995, mens den på Langeland især sker fra 2005 til 2015. Hvornår der sker en stigning i andel beboere i udsatte boligområder i perioden 1985-2015, varierer således for kommunerne.

Ændringen i andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde, fra 1985 til 2015 er illustreret i Figur 4.4. Figuren viser, at det med undtagelse af Odense ikke er de større bykommuner som især har oplevet en stigning i andel indbyggere med bopæl i udsatte boligområder. Derimod har udkantskommuner som Lolland, Langeland, Morsø, Svendborg og Slagelse oplevet en stor stigning i andel indbyggere med bopæl i udsatte boligområder. Andre kommuner har oplevet en moderat stigning over årene på 2-5 procentpoint, såsom Billund og Bornholm. I atter andre kommuner er andelen 0 % i begge år. Det gælder som nævnt for fx Rebild og Solrød Kommuner. I overensstemmelse med den generelle tendens stiger andel indbyggere, der bor i udsatte boligområder, dog i de fleste kommuner, og mest almindeligt er det, at stigningen er på mindre end 2 procentpoint. Få kommuner oplever et fald i andelen, der bor i udsatte områder, heriblandt København, men det er undtagelsen.

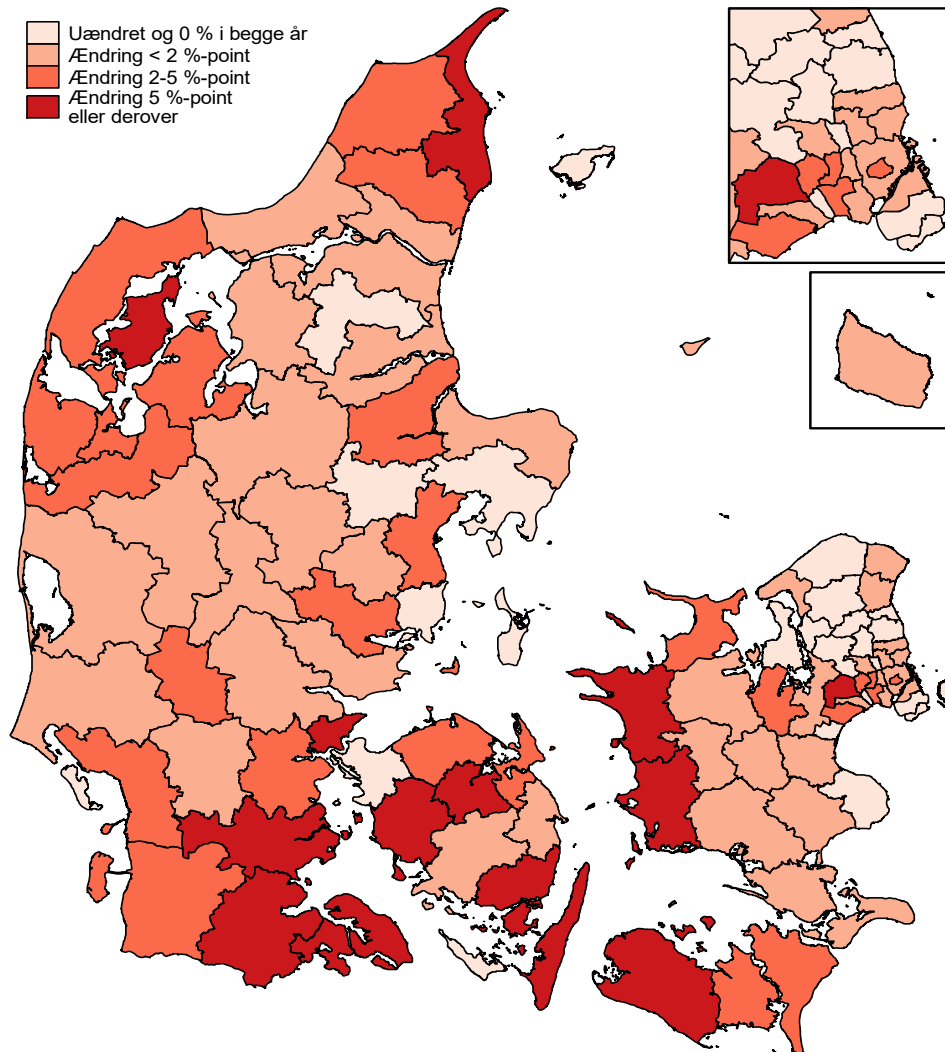
¹³ Resultatet for Københavns Kommuner er i overensstemmelse med Iversen et al. (2019), som tilsvarende finder et fald i andelen af indbyggere i København, som bor i et udsat boligområde, falder fra midt i 1980'erne og til i dag. Ligeledes finder de, at Odense har en større andel indbyggere end i København, som bor i udsatte boligområder i 2016, mens det modsatte var tilfældet midt i 1980'erne.

Figur 4.3 Andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde. 1985, 1995, 2005 og 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Figur 4.4 Ændring i andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde fra 1985 til 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Hvis vi inddrager boligområder, der er bobler, får vi en bredere definition af udsathed (se afsnit 3.2). Bilagstabel 1.1 og Bilagstabel 1.2 viser også – ud over andelen af indbyggere, der bor i et udsat boligområde (venstre del af tabellerne) – andelen af indbyggere, som enten bor i et udsat boligområde *eller* en bobler (højre del af tabellerne). De to tabeller illustrerer, at det ikke kun er antal udsatte boligområder, men også fordelingen af udsatte boligområder på kommuner, der er påvirket af, hvordan udsatte boligområder defineres. I 2015 var Brøndby, Ishøj og Alberslund blandt de fem kommuner med den højeste andel indbyggere i et boligområde, der er udsat eller en bobler. Ser vi udelukkende på andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Brøndby nr. 23 og Alberslund nr. 29 over kommuner med højeste andel indbyggere i et boligområde, der er er udsat. Ishøj Kommune har slet ikke boligområder, der er udsatte i 2015. I de tre Vestegnskommuner er der altså mange indbyggere, der bor i et boligområde, som er en bobler. For eksempel er andelen af indbyggere, der bor i et udsat boligområde, i Brøndby Kommune 4,4 % i 2015, mens andelen, der bor i et udsat boligområde eller en bobler, er 25,7 %.

De tre udkantskommuner Lolland, Langeland og Morsø har både en relativ høj andel, der bor i et udsat boligområde, og en relativ høj andel, der bor i et udsat boligområde *eller* en bobler. For eksempel er andelen af indbyggere, der bor i et udsat boligområde i Lolland Kommune 9,3 % i 2015, mens andelen, der bor i et udsat boligområde eller en bobler, er 29,2 %. Uanset om der anvendes den smalle eller den brede definition af et udsat boligområde, er de tre udkantskommuner blandt de 7 kommuner med den højeste andele, der bor i et udsat boligområde.

Der er også kommuner, hvor der ikke er så mange indbyggere, der bor i et boligområde, der er en bobler. I Odense er andelen af indbyggere, der bor i et udsat boligområde, 9,4 % i 2015, mens andelen, der bor i et udsat boligområde eller en bobler, er 10,5 %. For Odense gør det dermed ikke den store forskel, om der anvendes den smalle eller den brede definition af et udsat boligområde for andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde.

Hvilken inddeling i boligområder, der anvendes i analyserne, og hvilke udsathedskriterier, der indgår, har også betydning for, hvilke personer der kategoriseres som boende i et udsat boligområde. I det næste afsnit sammenligner vi vores resultater med to andre opgørelser af udsatte boligområder.

4.3 Sammenligning med andre opgørelser

I dette afsnit sammenligner vi resultaterne af vores afgrænsning af udsatte boligområder med resultaterne i en analyserapport fra 2019 (Iversen et al., 2019) og med Transport- og Boligministeriets liste over udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder.

4.3.1 Sammenligning med analyserapport fra 2019

Iversen et al. (2019) anvender som beskrevet i kapitel 2 oplysninger om arbejdsmarkedstilknøytning, uddannelsesniveaue, personindkomst og domme for lovovertrædelser til at afgrænse udsatte boligområder. De tager udgangspunkt i alle boliger i Danmark, og tildeler et unikt nabolag til hver bolig, som består af de nærmeste 1.000 naboer. For hvert af disse nabolag beregnes en endimensionalt socioøkonomisk indeks, der rangerer ethvert nabolag i forhold til de øvrige. Ejendomme med de mest udsatte nabolag vælges, hvor 5 % af befolkningen bor. Med baggrund i disse udvalgte ejendomme udføres en hierarkisk clusteranalyse, som grupperer ejendomme efter kortest afstand mellem hinanden. Alle klynger, der består af mindst 1.000 beboere, beholdes og benævnes som udsatte boligområder. De har altså både andre udsathedskriterier (inddrager kriminalitet) og anvender en anden metode til at danne boligområder, end vi gør i denne rapport.

I 2017 finder Iversen et al. (2019), at det er Ishøj, Brøndby og Høje-Taastrup Kommuner, der har de højeste andele indbyggere i udsatte boligområder: I Ishøj og Brøndby er det over 30 % af indbyggerne, der bor i et udsat boligområde og i Høje-Taastrup omkring 15 %. Anvender vi den bredere definition af udsathed, som inddrager boligområder, der er bobler, får vi i vores analyser, at Ishøj, Brøndby og Høje-Taastrup er blandt de fire kommuner, der har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde (se Bilagstabel 1.2): Andelen af indbyggere i et udsat boligområde eller en bobler er 25,7 % i Brøndby, 19,6 % i Høje-Taastrup og 19,4 % i Ishøj.

En stor forskel på resultaterne i Iversen et al. (2019) og i denne rapport er, at vi i opgørelserne i denne rapport får, at Lolland og Langeland har forholdsvis høje andele indbyggere, der bor i

et udsat boligområde eller er bobler: Andelen er 29,2 % for Lolland og 16,8 % for Langeland. I opgørelsen i Iversen et al. (2019) er det under 5 % af indbyggerne i Lolland Kommune og ingen indbyggerne i Langeland Kommune, som bor i et udsat boligområde. Om dette hænger sammen med krav til størrelsen af boligområdet (1.000 beboere i Iversen et al. 2017 og 150 husstande i denne rapport) eller andre forskelle i opgørelsesmetode, kan vi ikke sige, men sammenligningen mellem de to opgørelsesmetoder viser, at der både er ligheder og væsentlige forskelle i resultaterne.

4.3.2 Overensstemmelse med TB's udsatte boligområder og denne rapport's udsatte boligområder

Transport- og Boligministeriet laver med mellemrum en liste over udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder (se også kapitel 2). Listen er baseret på andre kriterier, end vi anvender til at afgrænse et boligområde som udsat. I dette afsnit ser vi på, hvordan overensstemmelsen er mellem TB's afgrænsning af udsatte boligområder/ghettoer i 2018 og vores afgrænsning af udsatte boligområder i 2015

Der er flere forskelle på afgrænsningen af TB's udsatte boligområder/ghettoer og den afgrænsning af udsatte boligområder, vi anvender her:

- Størrelsen af områderne: TB's områder skal mindst bestå af 1.000 beboere, mens boligområder baseret på kvadratnettet i gennemsnit havde 680 beboere i 2015.
- Ejerforhold: TB's områder består udelukkende af almene boliger, mens de udsatte boligområder også indeholder boliger med andre ejerforhold.
- Kriterier og tærskelværdier: I TB's afgrænsning indgår en indikator for kriminalitet, hvad der ikke gør i vores opgørelse. Derudover er det ikke helt de samme uddannelses-, beskæftigelses- og indkomstoplysninger, som anvendes i de to afgrænsninger. Fx anvender TB en indikator for andel med grundskole som højeste fuldførte uddannelse, mens vi anvender en indikator for andel unge, der ikke har og ikke er i gang med en ungdomsuddannelse. Endelig anvender TB en indikator for andel med ikke-vestlig oprindelse i afgrænsningen af ghettoområder.

Vi har først set på, hvor mange af TB's udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder der vil blive kategoriseret som et udsat boligområde efter vores kriterier. Dernæst ser vi på, hvor mange boliger i TB's udsatte boligområder/ghettoer der ligger i et udsat boligområde efter vores afgrænsning.

Til at undersøge dette anvender vi data fra Transport- og Boligministeriet over boligområder (herunder udsatte boligområder) i 2017 og kobler disse data med 2015-data for boligområder baseret på kvadratnettet via OPGIKOM og KOM. Vi mangler data for to udsatte boligområder: Kertemindevej kvarteret i Odense Kommune og Nøjsomhed/Sydvej i Helsingør Kommune. I begge tilfælde skyldes det, at områderne ikke var selvstændige områder på TB's liste i 2017. Kertemindevej kvarteret hørte til Vollsmose, der i 2018 er kategoriseret som et hårdt ghettoområde. Nøjsomhed/Sydvej hørte til Helsingør Syd, som ikke er et udsat område i 2018,

Tabel 4.2 viser, hvor mange af TB's områder der vil blive kategoriseret som udsatte boligområder, hvis vores afgrænsning anvendes. Der er fire udsatte områder, hvoraf to er ghettoer, som ikke vil blive kategoriseret som udsat med vores afgrænsning. Det drejer sig om Bisp-

parken og Hørgården i Københavns Kommune, Rønnebærparken/Æblehaven i Roskilde Kommune og Løvvangen i Aalborg Kommune. Alle 15 hårde ghettoområder bliver med vores afgrænsning kategoriseret som udsatte.

Tabel 4.2 Hvor mange af TB's udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder kan kategoriseres som udsat, hvis kriterierne for et udsat boligområde fra denne rapport anvendes?

	Antal	%
<i>Udsatte områder (TB):</i>		
Nej, er ikke udsat efter vores kriterier	4	9,8
Ja, er udsat efter vores kriterier	37	90,2
I alt, områder	41	100
<i>Ghettoområder (TB):</i>		
Nej, er ikke udsat efter vores kriterier	2	7,1
Ja, er udsat efter vores kriterier	26	92,9
I alt, områder	28	100
<i>Hårde ghettoområder (TB):</i>		
Nej, er ikke udsat efter vores kriterier	0	0
Ja, er udsat efter vores kriterier	15	100
I alt, områder	15	100

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Tabel 4.3 viser andelen af boliger, der ligger i et udsat boligområde efter vores kriterier, for hver af de 41 områder fra TB's liste. Med undtagelse af Mjølnerparken ligger over 40-100 % af boligerne i de hårde ghettoområder i et udsat boligområde efter vores kriterier. Overraskende er der ingen boliger i Mjølnerparken, som befinder sig i et udsat boligområde efter vores afgrænsning, selvom hele Mjølnerparken er udsat efter vores kriterier (se Tabel 4.2). Dette hænger formentlig sammen med, at de boligområder, der i vores analyser dækker over Mjølnerparken også dækker nogle af de omkringliggende boliger, som har mere ressourcestærke beboere.

Tabel 4.3 Andel boliger i TB's udsatte boligområder, som ligger i et udsat boligområde. Særskilt for TB-områder.

Område	Andel boliger, der ligger i udsat mikroklynge (procent)	
113	Ringparken, Slagelse	100,0
127	Korslækkeparken Øst	100,0
134	Byparken/Skovparken	100,0
137	Nørager/Søstjernevej m.fl.	100,0
145	Korskærparken	100,0
148	Sundparken	100,0
187	Ellekonebakken	100,0
150	Skovvejen/Skovparken	99,1
120	Lindholm	96,2
129	Vollmose	95,3
182	Gellerupparken/Toveshøj	92,0
17	Tingbjerg/Utterslevhuse	88,4
65	Tåstrupgård	83,5
122	Højstrupvej-kvarteret	82,2
141	Stengårdsvej	75,3
159	Holtbjerg	71,6
109	Agervang	71,3
123	Solbakken mv.	70,4
186	Havrevej	69,3
142	Hedelundgårdsparken	62,7
151	Finlandsparken	62,3
115	Motalavej	61,0
181	Skovgårdsparken	59,5
147	Sønderbro	59,2
162	Glarbjergvej-området	58,9
165	Resedavej/Nørrevang II	57,6
175	Bispehaven	56,4
66	Charlotteager	55,1
149	Munkebo	52,0
8	Aldersrogade	46,8
163	Gammel Jennumparken	44,0
7	Lundtoftegade	43,3
160	Trekanten	42,7
67	Gadehavegård	41,5
6	Gadelandet/Husumgård	25,4
24	Hørgården	14,7
9	Mjølnerparken	0,0
19	Bispeparken	0,0
107	Rønnebærparken/Æblehaven	0,0
188	Houkærvænget	0,0
196	Løvvangen	0,0

Anm.: De hårde ghettoområder er markeret med en mørkerød farve og de øvrige ghettoområder med en lyserød farve. Resten af områderne er udsatte områder.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

4.4 Opsamling

I dette kapitel har vi først beskrevet udviklingen i antal udsatte boligområder og andel indbyggere i udsatte boligområder for perioden 1985-2015, og i hvilke kommuner de udsatte boligområder er placeret, og hvordan dette har ændret sig i perioden 1985-2015. Vi har også – som en følsomhedsanalyse – undersøgt, hvordan antal udsatte boligområder og placeringen heraf afhænger af tærskelværdierne på enkeltindikatorerne, der indgår i den sammensatte indikator for udsathed i boligområder. Endelig har vi sammenlignet resultaterne af vores afgrænsning af udsatte boligområder med resultaterne i en analyserapport fra 2019 (Iversen et al., 2019) og med Transport- og Boligministeriets liste over udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder.

Antal udsatte boligområder og placering af de udsatte boligområder 1985-2015

Antallet af udsatte boligområder stiger ifølge vores afgrænsning fra 1985 til 2015. I 1985 er der 128 udsatte boligområder i Danmark, mens der i 2015 er 358 udsatte boligområder. Den største stigning i antal udsatte boligområder i den undersøgte periode sker fra 1985 til midt i 1990'erne.

Samtidig med, at antallet af udsatte boligområder i Danmark stiger, ser vi også, at antal kommuner, der har udsatte boligområder, stiger. I 1985 er det kun København, der har mere end 10 udsatte boligområder. I 2015 er det samme også tilfældet for Odense, Aarhus, og Esbjerg. Flere kommuner, der ingen udsatte boligområder har i 1985, har 5-10 udsatte boligområder i 2015, fx Guldborgsund, Frederikshavn, og Aabenraa Kommuner. Der er udsatte boligområder i de fleste kommuner i 2015. Det vil sige, de udsatte boligområder er spredt ud over hele landet. Der er dog kommuner, der ikke har udsatte boligområder i 1985, 1995, 2005 og 2015 – især i Nordsjælland.

Andelen i befolkningen, der bor i et udsat boligområde, varierer også for kommunerne. I 1985 har Ishøj (11,5 %), København (4,8 %) og Høje-Taastrup (4,1 %) den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. I 2015 har Høje-Taastrup (10,3 %), Odense (9,4 %), Langeland (9,4 %) og Lolland (9,3 %) den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. I København er andelen, der bor i udsatte boligområder, faldet en smule fra 1985 til 2015 (fra 4,8 til 4,6 %). Alt i alt, med stigningen i antal udsatte boligområder, er der også sket en ændring i, hvilke områder af Danmark, indbyggere bor i udsatte boligområder.

Følsomhedsanalyse

Vi har også – som en følsomhedsanalyse – undersøgt antal udsatte boligområder og placeringen heraf, hvis vi inddrager boligområder, der er bobler. Hermed får vi i en bredere definition af udsathed (tærskelværdierne for udsathed er lavere). Boblerne er boligområder, der er lidt mindre udsatte end de områder, vi definerer som udsatte, og dermed områder, som man kan sige er i risiko for at blive udsatte. I 2015 er der i ifølge vores afgrænsning 773 boligområder som enten er udsat eller i risiko for at være udsat.

Det er ikke kun antal udsatte boligområder, men også fordelingen af udsatte boligområder på kommuner, der er påvirket af, hvordan udsatte boligområder defineres. I 2015 var Brøndby, Ishøj og Albertslund blandt de fem kommuner med den højeste andel indbyggere i et boligområde, der er udsat eller er en bobler. Ser vi udelukkende på andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Brøndby nr. 23 og Albertslund nr. 29 over kommuner med højeste andel indbyggere i et boligområde, der er udsat. Ishøj har slet ikke boligområder der er udsatte i 2015.

For eksempel er andelen af indbyggere, der bor i et udsat boligområde i Brøndby Kommune, 4,4 % i 2015, mens andelen, der bor i et udsat boligområde eller en bobler, er 25,7 %.

Sammenligning med andre opgørelser

Sammenligning af vores resultater med andre analyser viser, hvor følsomme resultaterne er over for definitionen af udsatte boligområder. En sammenligning med Iversen et al. (2019) viser både ligheder og forskelle i, hvor de udsatte boligområder geografisk er placeret. For 2017 finder Iversen et al. (2019), at det er Ishøj, Brøndby og Høje-Taastrup Kommuner, der har de højeste andele indbyggere i udsatte boligområder. Anvender vi den bredere definition af udsathed, som inddrager boligområder, der er bobler, får vi i vores analyser, at Ishøj, Brøndby og Høje-Taastrup er blandt de fire kommuner, der har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. En stor forskel på resultaterne i Iversen et al. (2019) og i denne rapport er dog, at vi i modsætning til Iversen et al. (2019) finder, at Lolland og Langeland har en forholdsvis høj andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde eller er en bobler. Om denne forskel hænger sammen med forskellig krav til størrelsen af boligområdet (1.000 beboere i Iversen et al. 2017 og omkring 500 beboere i denne rapport) eller andre forskelle i opgørelsesmetode, kan vi ikke sige.

Vi har også set på overensstemmelsen mellem Transport- og Boligministeriets udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder og vores opgørelser af udsatte boligområder. Næsten alle de områder, der optræder på TB's liste, er også udsatte ifølge vores kriterier. Der er dog fire udsatte områder på TB's liste, som ikke er udsat efter vores kriterier, hvoraf to af områderne er ghettoer. Vi har også set på andelen af boliger i boligområder på TB's liste, der ligger i udsatte boligområder efter vores definition. Det er tilfældet for 40-100 % af boligerne i de hårde ghettoområder. Overraskende er der ingen boliger i Mjølnerparken, som befinder sig i et udsat boligområde efter vores afgrænsning, selvom hele Mjølnerparken er udsat efter vores kriterier. Dette hænger formentlig sammen med, at de boligområder, der i vores analyser dækker over Mjølnerparken også dækker nogle af de omkringliggende boliger, som har mere ressourcestærke beboere.

5 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder

I dette kapitel beskriver vi, hvad der karakteriserer beboere i udsatte boligområder sammenlignet med befolkningen. Vi starter med at sammenligne beboerne i alle de udsatte boligområder med hele befolkningen (afsnit 5.1). For at få et indblik i hvor forskellige de udsatte boligområder i Danmark er med hensyn til beboerkarakteristika, inddeler vi kommunerne i fire forskellige typer (bykommuner, vestegnskommuner, udkantskommuner og øvrige kommuner) og belyser, om beboerkarakteristika i udsatte boligområder er forskellige for de fire kommunetyper (afsnit 5.2). Til sidst belyser vi forskelle i beboerkarakteristika for udvalgte kommuner inden for hver kommunetype (afsnit 5.3).

5.1 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder i 1985 og 2015

I dette afsnit sammenligner vi beboere i udsatte boligområder, beboere i bobler og hele befolkningen i 1985 og 2015 med hensyn til en række demografiske og socioøkonomiske karakteristika og boligernes ejerforhold. De enkelte variable, vi anvender i analyserne, er nærmere beskrevet i bilag 3. Det ligger i definitionen af udsatte boligområder og bobler, at beboerne i disse områder har færre socioøkonomiske ressourcer end den øvrige befolkning, men i dette afsnit beskriver vi de udsatte boligområder og bobler ud fra en række andre socioøkonomiske variable, end dem der anvendes i definitionen.

5.1.1 Alder, familietype og oprindelse

Alder

I 2015 var beboerne i de udsatte boligområder yngre end befolkningen som helhed: Andelen, som er 0-29 år, er 44 % blandt beboerne i de udsatte områder og 36 % i befolkningen, mens både andelen, der er 30-59 år, og andelen, der er 60 år eller ældre, er mindre i de udsatte boligområder end i befolkningen. I 1985 er billedet anderledes, idet der er en højere andel ældre i de udsatte boligområder end i befolkningen, mens andelen af 0-29-årige er den samme blandt beboerne i udsatte boligområder og i befolkningen (Tabel 5.1).

Familietyper

Beboernes fordeling på familietyper fremgår også af Tabel 5.1. Vi har inddelt befolkningen i fire familietyper: 1) Par med børn, der består af to voksne, som lever i parforhold¹⁴, og deres hjemmeboende børn, 2) Par uden børn, der består af to voksne, som lever i parforhold. 3) Enlig med børn, der består af én voksen og dennes hjemmeboende børn, og 4) Enlig uden børn, der består af én voksen.

Beboerne i udsatte boligområder og bobler har en anderledes fordeling på familietype end befolkningen som helhed. Både i 1985 og 2015 er andelen, der lever i familier, som består af enlig voksen uden børn, og familier, der består af en enlig voksen med børn, større blandt beboerne i udsatte boligområder end i befolkningen. Omvendt er både andelen, der lever i parforhold med børn, og andelen, der lever i parforhold uden børn, mindre i de udsatte boligområder end i befolkningen. I 2015 lever 16 % af beboerne i de udsatte områder og 8 % af

¹⁴ Parforhold omfatter ægteskab, registrerede parforhold, samlevende par og samboende par.

befolkningen fx i en familie, der består af én voksen og hjemmeboende børn. Samme år lever 31 % af beboerne i de udsatte boligområder og 39 % af befolkningen i familier, der består af to voksne og hjemmeboende børn.

Tabel 5.1 Fordeling på alder, familietype og herkomst for personer i udsatte boligområder, bobler og i hele befolkningen. 1985 og 2015. Procent.

	1985			2015		
	Udsatte boligområder	Bobler	Befolkningen	Udsatte boligområder	Bobler	Befolkningen
<i>Alderskategorier</i>						
0-17 år	20,7	23,7	22,5	22,6	18,5	20,5
18-29 år	20,3	20,5	18,4	20,9	20,2	15,6
30-39 år	14,0	14,3	15,2	13,0	12,4	11,8
40-49 år	10,7	11,5	13,3	12,4	12,4	14,0
50-59 år	9,1	9,8	10,3	11,5	12,5	13,4
60-69 år	10,2	10,0	9,8	9,0	10,9	12,0
70 år og ældre	14,9	10,3	10,5	10,6	13,2	12,8
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	68.248	163.847	5.057.702	190.679	232.846	5.687.451
<i>Familietype</i>						
Par uden børn	18,1	21,9	24,2	16,2	22,3	27,0
Par med børn	29,1	40,4	48,4	30,8	28,6	39,9
Enlig uden børn	39,0	24,9	21,2	37,3	36,0	24,9
Enlig med børn	13,8	12,7	6,2	15,7	13,1	8,2
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	68.248	163.847	5.057.702	190.275	232.381	5.671.887
<i>Herkomst</i>						
Danskere	86,7	92,9	96,7	56,2	72,9	87,5
Indvandrere:	10,4	5,6	2,8	30,3	19,4	9,5
1 års opholdstid	1,9	0,6	0,3	3,8	2,3	1,2
2-6 års opholdstid	2,3	1,3	0,5	7,8	4,8	2,5
7-10 års opholdstid	2,2	1,2	0,4	2,6	2,0	1,0
10+ års opholdstid	0,9	0,5	0,2	15,2	9,3	4,2
Ukendt opholdstid	3,1	2,0	1,4	0,9	1,0	0,6
Efterkommere	2,9	1,5	0,5	13,5	7,8	2,9
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100	100	100
I alt, personer	68.248	163.847	5.057.702	190.679	232.846	5.687.451

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

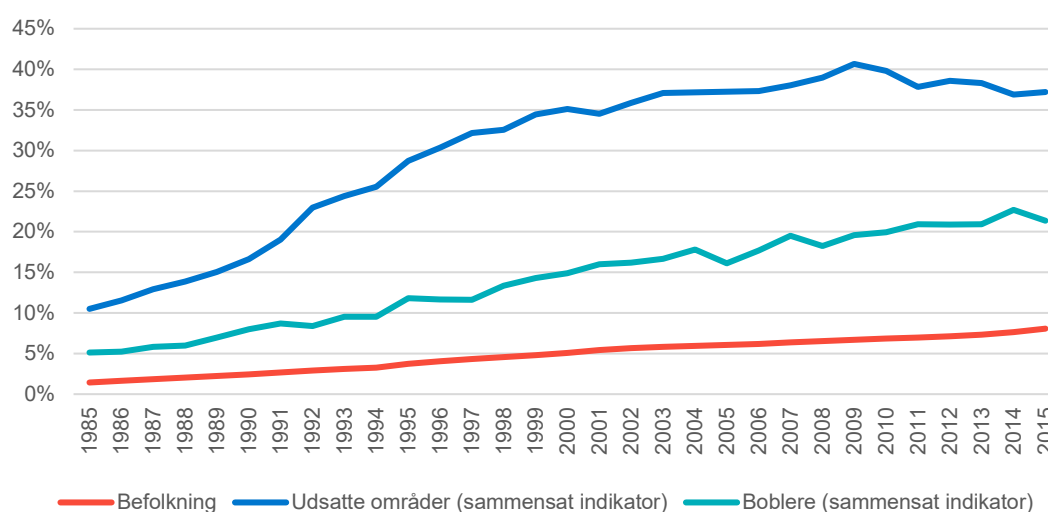
Herkomst og opholdstid

Andelen i befolkningen med indvandrerbaggrund er steget fra 1985 til 2015. I 1985 var 3 % af befolkningen indvandrere eller efterkommere, mens den tilsvarende andel var knap 13 % i 2015. I begge år er andelen med indvandrerbaggrund i boblerne og især i de udsatte boligområder større end i befolkningen som helhed. I 2015 er omkring 30 % af beboerne i de udsatte boligområder indvandrere, hvoraf halvdelen har boet mindst 10 år i Danmark. Der er dog også en ikke

ubetydelig andel af beboere i de udsatte boligområder, der er indvandrere med en kort opholdstid. 4 % af beboere er indvandrere, som kun har boet i Danmark i et år, og 8 % indvandrere, som kun har boet i Danmark i 2-6 år. Omkring 14 % af beboerne er efterkommere (Tabel 5.1).

En stor andel af indvandrerne og efterkommerne har ikke-vestlig oprindelse. Figur 5.1 viser andelen af personer med ikke-vestlig oprindelse for udsatte boligområder, bobler og befolkningen. Andelen i befolkningen med ikke-vestlig oprindelse stiger i hele perioden fra 1,4 % i 1985 til 8 % i 2015. I de udsatte boligområder stiger andel beboere med ikke-vestlig oprindelse fra 11 % i 1985 til 41 % i 2009. Stigningen er især stor i 1980'erne og 1990'erne. Efter 2009 falder andelen i udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse svagt til omkring 37 % i 2015.

Figur 5.1 Andel med ikke-vestlig oprindelse 1985-2015. Særskilt for udsatte boligområder, bobler og befolkningen. Procent.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

5.1.2 Uddannelse, beskæftigelse og indkomst

Uddannelsesniveau

Uddannelsesniveauet er steget i befolkningen fra 1985 til 2015. Det er det også for beboere i udsatte boligområder og bobler (Tabel 5.2). Uddannelsesniveauet er dog væsentligt lavere i de udsatte boligområder og boblerne end i befolkningen i både 1985 og 2015. I 2015 har 30 % af alle 30-59-årige i befolkningen en mellemlang eller lang videregående uddannelse, mens det samme er tilfældet for 12 % af de 30-59-årige beboere i de udsatte boligområder. Omvendt er der flere i de udsatte boligområder end i befolkningen, som har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse eller en ukendt uddannelse. I de udsatte boligområder i 2015 har 33 % grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, og 23 % har ukendt uddannelse. I befolkningen har 17 % grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, og 7 % har en ukendt uddannelse.

Tabel 5.2 Fordeling på uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning for personer i udsatte boligområder, bobler og i hele befolkningen. 1985 og 2015.

	1985			2015		
	Udsatte boligområder	Bobler	Befolkningen	Udsatte boligområder	Bobler	Befolkningen
<i>Højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)</i>						
Grundskole	60,0	55,4	41,8	32,9	27,9	17,2
Gymnasiale	2,0	1,7	2,2	5,2	5,2	5,3
Erhvervsfaglig	21,7	28,7	35,4	23,9	31,5	35,5
Kort videregående	1,2	1,4	2,4	2,6	3,4	5,3
Mellemlang eller lang videregående	6,8	8,3	16,0	12,4	17,3	30,2
Ukendt	8,2	4,5	2,2	23,0	14,6	6,6
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	23.114	58.244	1.960.378	70.428	86.695	2.226.004
<i>Arbejdsmarkedstilknytning (18-59 år)</i>						
Beskæftigede	50,4	65,6	74,5	37,9	50,4	66,5
Ledige	12,7	11,0	6,4	5,5	4,7	2,9
Studerende	6,9	7,0	9,1	20,3	19,0	16,3
Førtidspension	10,3	6,4	3,6	12,2	8,3	4,5
Øvrige uden for arbejdsstyrken:	19,7	10,0	6,4	24,2	17,6	9,8
- Kontanthjælpsmodtagere	-	-	-	9,7	6,1	2,4
- Modtagere af andre ydelser	-	-	-	9,2	6,6	3,4
Øvrige	-	-	-	5,3	4,9	4,0
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	36.975	91.787	2.891.521	110.371	133.677	3.111.310

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

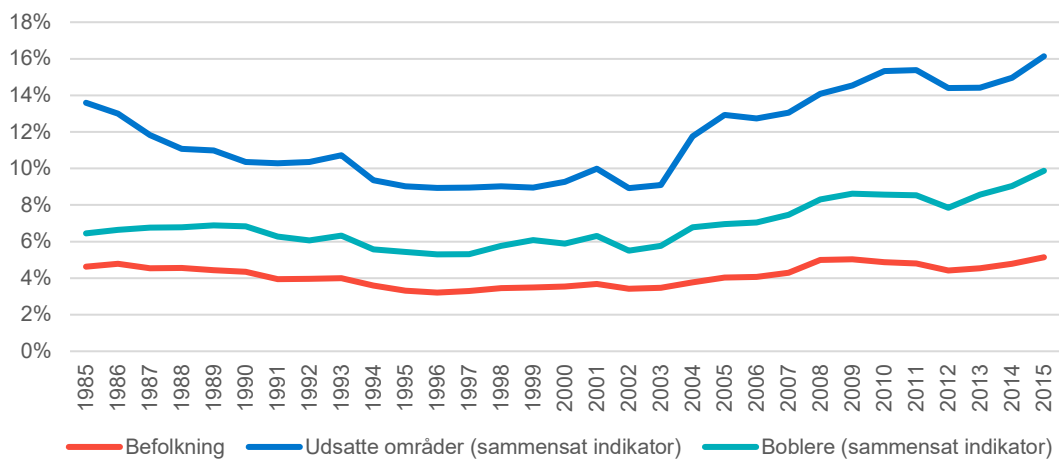
Arbejdsmarkedstilknytning

Fordelingen på arbejdsmarkedstilknytningen for 18-59-årige for 1985 og 2015 er vist i Tabel 5.2. I begge år er andelen i beskæftigelse mindre i de udsatte boligområder end i befolkningen. For eksempel er 38 % i de udsatte boligområder og 67 % i befolkningen i beskæftigelse i 2015. Beboerne i de udsatte boligområder er derimod i større omfang ledige og på førtidspension end befolkningen i både 1985 og 2015. En forskel på 1985 og 2015 er, at beboerne i de udsatte boligområder i 1985 i mindre omfang end befolkningen som helhed er under uddannelse, mens det omvendte er tilfældet i 2015.

Indkomst

Andele med en relativ lav indkomst i befolkningen svinger omkring 4-5 % i perioden 1985-2015. I de udsatte boligområder falder andelen fra 14 % i 1985 til 9 % i 1995 og stiger fra 9 % i 2003 til 16 % i 2015. Forskellene på andel med relativ lav indkomst blandt beboerne i de udsatte boligområder og befolkningen er en smule større i 2015 end i 1985 (Figur 5.2).

Figur 5.2 Andel med relativ lav indkomst 1985-2015. Særskilt for udsatte boligområder, bobler og befolkningen. Procent.

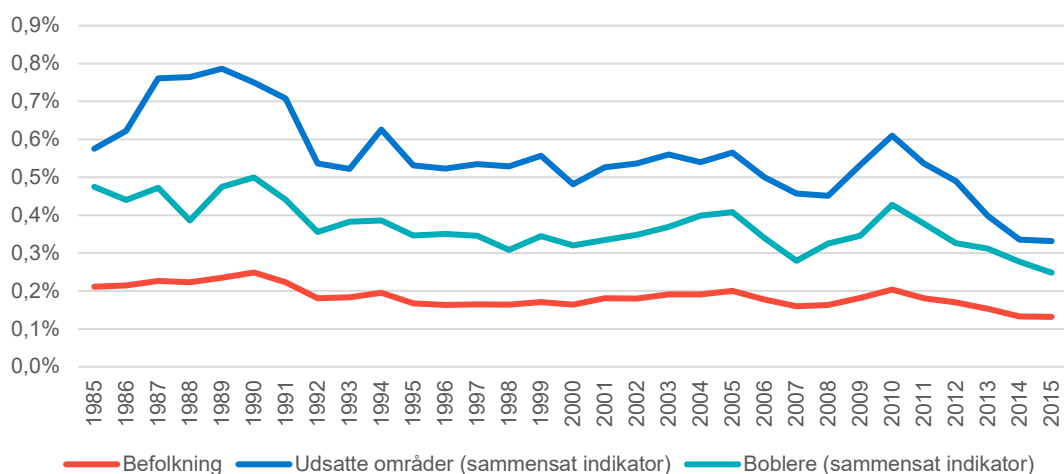

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

5.1.3 Kriminalitet

Andelen af personer, der er 15 år eller ældre, som inden for det seneste år har fået en betinget eller ubetinget dom for overtrædelse af straffeloven, våbenloven og lov om euforiserede stoffer, er faldet i perioden 1985-2015. I 1985 havde 0,21 % af befolkningen i alderen 15+ fået en dom inden for det seneste år, mens den tilsvarende andel var 0,13 % i 2015. Andelen med en dom er markant større i boblerne og især i de udsatte boligområder end i befolkningen som helhed, men kriminaliteten er faldet mere for beboere i disse områder end for befolkningen generelt. I 1985 var andelen med en dom inden for det seneste år 0,60 % i de udsatte boligområder og 0,21 % i befolkningen. I 2015 var andelen med en dom faldet til 0,32 % i de udsatte boligområder og 0,13 % i befolkningen (Figur 5.3). Det vil sige, at udviklingen i andelen med en dom ikke kun falder på landsplan, men også i de udsatte boligområder.

Figur 5.3 Andel i aldersgruppen 15+, der er dømt for kriminalitet inden for det seneste år 1985-2015. Særskilt for udsatte boligområder, bobler og befolkningen. Procent.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

5.1.4 Ejerforhold

Tabel 5.3 viser ejerforhold for boliger i udsatte boligområder, i bobler og for befolkningen. Både i 1985 og 2015 er den mest typiske boligform for befolkningen en ejerbolig – omkring 60 % af befolkningen bor i ejerbolig. I de udsatte boligområder er det kun omkring 9 % i 1985 og 7 % i 2015, som bor i ejerbolig. Til gengæld bor beboere oftere i almene boliger – og i 1985 også oftere i offentligt ejet boliger – end befolkningen som helhed. I 1985 bor 45 % i almene boliger og 24 % i offentligt ejet boliger i de udsatte boligområder. De tilsvarende andele for befolkningen er 15 og 3 %. I 2015 bor næsten ingen i offentligt ejet boliger: 2 % af befolkningen i de udsatte boligområder og 1 % af hele befolkningen. Til gengæld bor 80 % i de udsatte boligområder i almene boliger mod 17 % i befolkningen.

Tabel 5.3 Fordeling ejerforhold for personer i udsatte boligområder, bobler og i hele befolkningen. 1985 og 2015.

	1985			2015		
	Udsatte boligområder	Bobler	Befolkningen	Udsatte boligområder	Bobler	Befolkningen
Privat ejerbolig	8,9	28,8	61,4	6,7	22,0	58,0
Privat udlejningsbolig	5,9	6,2	8,4	3,1	8,5	8,8
Andelsbolig	0,5	0,3	1,3	1,3	2,8	6,5
Almen bolig	45,0	51,8	14,7	80,0	54,9	17,3
Offentligt ejet bolig	23,7	4,6	2,8	2,2	1,4	1,1
Andet	16,0	8,3	11,5	6,7	10,4	8,3
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt, personer	65.463	160.336	4.981.109	189.362	231.248	5.655.298

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Ovenstående viser, at langt de fleste beboere i de udsatte boligområder bor i en almen eller offentligt ejet bolig. I det følgende ser vi på, om beboere i almene boliger og offentligt ejet boliger adskiller sig fra beboere i andre typer af boliger på en række karakteristika i de udsatte boligområder. Tabel 5.4 viser karakteristika hos beboere, som bor i et udsat boligområde i 1985 og 2015, efter om de bor i en almen bolig, en offentligt ejet bolig, en bolig, der er privat udlejet, ejerbolig eller andelsbolig og en bolig med "andre" ejerforhold. Det fremgår, at i både 1985 og 2015, har beboerne i almene boliger og især beboere i offentligt ejet boliger færre socioøkonomiske ressourcer end andre beboere i udsatte boligområder. For eksempel viser tabellen for 2015, at 75 % af beboerne i offentligt ejet boliger og 50 % af beboerne i almene boliger hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, mens det samme gælder 15-17 % af beboerne i en ejerbolig eller andelsbolig og 40 % i en privat udlejet bolig. I de udsatte områder er andelen, der i 2015 har en relativ lav indkomst, endvidere 15-16 % blandt beboerne i de offentlige ejet og almene boliger, mens det samme gælder 3-6 % af beboerne ejerbolig eller andelsbolig. Beboerne i en privat udlejet bolig har dog den højeste andel med relativ lav indkomst (20 %).

Der er en forholdsvis høj andel beboere med ikke-vestlig oprindelse blandt beboerne i almene boliger. I 2015 har omkring 44 % af beboerne i de almene boliger, 17 % af beboerne i offentligt ejet boliger og 8-10 % af beboerne i de øvrige boliger ikke-vestlig oprindelse (Tabel 5.4). For at undersøge, hvorvidt forskellen på beboerne i de almene boliger og de øvrige boliger hænger

sammen med forskellig sammensætning på etnicitet, sammenligner vi beboere i udsatte boligområder med dansk oprindelse, som bor i henholdsvis almene boliger og andre typer af boliger (Bilagstabel 2.1). En sammenligning af Bilagstabel 2.1 og Tabel 5.4 viser, at personer med dansk oprindelse har bedre socioøkonomiske ressourcer end personer med ikke-vestlig oprindelse i de udsatte boligområder, men at der ellers er nogenlunde de samme forskelle på beboere med dansk oprindelse i de almene boliger og de øvrige boliger, som vi har fundet for alle beboerne generelt.

Tabel 5.4 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Særskilt efter ejerforhold. 1985. Procent.

	1985						2015					
	Privat ejerbolig	Privat udlejningsbolig	Andelsbolig	Almen bolig	Offentligt ejet bolig	Andet	Privat ejerbolig	Privat udlejningsbolig	Andelsbolig	Almen bolig	Offentligt ejet bolig	Andet
Andel unge uden ungdomsuddannelse	32,4	39,4	29,3	66,4	79,7	45,8	22,1	36,6	20,0	40,6	76,6	44,5
Andel med relativ lav indkomst	5,6	9,0	5,4	5,1	25,9	10,5	3,3	19,9	6,3	16,3	15,3	24,5
Andel kriminelle	-	0,9	-	0,6	0,6	0,7	0,1	0,4	-	0,3	0,5	0,3
Andel med ikke-vestlig oprindelse	0,4	7,1	2,5	10,9	14,3	10,8	8,6	10,4	8,1	43,6	17,1	16,5
Andel med kun grundskole	39,4	59	47,9	69,3	82,9	61,1	21,9	54,8	20,6	59,7	75,5	46,9
Andel hverken i beskæftigelse eller uddannelse	13,3	33,1	21,7	42,3	60,4	33,9	15,1	39,5	17,4	50,0	75,0	45,3
Andel på overførselsindkomst	-	-	-	-	-	-	16,7	35,6	13,4	48,0	79,6	23,4
Antal personer	5.798	3.871	355	29.438	15.495	10.506	12.752	5.941	2.407	151.407	4.115	12.740

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

5.2 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder for forskellige typer af kommuner

I dette afsnit viser vi, hvad der karakteriserer beboere i udsatte boligområder i hele landet. Vi vil se på, om udsatte boligområder varierer med hensyn til beboersammensætning og boligernes ejerforhold alt efter, hvor i landet de er placeret. Det gør vi ved at sammenligne beboernes karakteristika i udsatte boligområder i forskellige typer af kommuner. Vi har inddelt kommunerne i fire typer (eller grupper): bykommuner, vestegnskommuner, udkantskommuner og øvrige kommuner. Disse typer af kommuner er forskellige både med hensyn til beboersammensætning (fx indbyggernes indkomst- og uddannelsesniveau og andel indbyggere med indvandrerbaggrund) og boligmarkedet (fx med hensyn til boligernes sammensætning på ejerforhold og prisen på ejerboliger). Om de fire typer af kommuner også er forskellige med hensyn til karakteristika ved de udsatte boligområder, ser vi på i det efterfølgende.

Tabel 5.5 viser inddelingen af kommuner efter type. Bykommuner består af følgende fem kommuner: København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg. Vestegnskommuner består af kommuner i det tidligere Københavns Amt, som ligger vest for Københavns Kommune. Afgrænsningen af udkantskommuner tager udgangspunkt i den afgrænsning, som anvendes af strukturfondsprogrammerne for 2014-2020 (COWI, 2018). Her afgrænses en kommune som et udkantsområde, hvis følgende betingelser er opfyldt: 1) Lav erhvervsindkomst: kommunernes erhvervsindkomst pr. indbygger er maksimalt 90 % af landsgennemsnittet (udregnet som en gennemsnit for de seneste 3 år), og 2) der er mere end en halv times kørsel til en større by, hvor en større by er defineret ved at have mere end 45.000 indbyggere (hovedstadsområder, Aarhus, Odense, Aalborg, Esbjerg, Randers, Kolding, Horsens, Vejle, Roskilde, Herning og Helsingør).

Tabel 5.5 Oversigt over bykommuner, vestegnskommuner, udkantskommuner og resten

Kommunetype	Kommuner
Bykommuner	Aalborg, Esbjerg, København, Odense, Aarhus
Vestegnskommuner	Albertslund, Brøndby, Glostrup, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Rødovre, Vallensbæk
Udkantskommuner	Aabenraa, Frederikshavn, Guldborgsund, Hjørring, Jammerbugt, Langeland, Lolland, Læsø, Morsø, Norddjurs, Odsherred, Samsø, Skive, Slagelse, Struer, Svendborg, Sønderborg, Thisted, Tønder, Vesthimmerlands, Vordingborg, Ærø
Øvrige kommuner	Allerød, Assens, Ballerup, Billund, Bornholm, Brønderslev, Dragør, Egedal, Faaborg-Midtfyn, Fanø, Favrskov, Faxe, Fredensborg, Fredericia, Frederiksberg, Frederikssund, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Greve, Gribskov, Haderslev, Halsnæs, Hedensted, Helsingør, Herlev, Herning, Hillerød, Holbæk, Holstebro, Horsens, Hørsholm, Ikast-Brande, Kalundborg, Kerteminde, Kolding, Køge, Lejre, Lemvig, Lyngby-Taarbæk, Mariagerfjord, Middelfart, Nordfyns, Nyborg, Næstved, Odder, Randers, Rebild, Ringkøbing-Skjern, Ringsted, Roskilde, Rudersdal, Silkeborg, Skanderborg, Solrød, Sorø, Stevn, Syddjurs, Tårnby, Varde, Vejen, Vejle, Viborg

Kilde: (COWI, 2018).

Karakteristikaene for beboerne i udsatte boligområder er vist for de fire typer af kommuner for 2015 i Tabel 5.6. Karakteristikaene for de fire kommunetyper i 1985, 1995 og 2005 er vist i Bilagstabel 2.2-Bilagstabel 2.4. I dette afsnit vil vi dog kun kommentere på tallene for 2015.

Beskæftigelse, overførselsindkomst og relativ lav indkomst

Tabel 5.6 viser, at der er forskelle på karakteristika ved beboerne i udsatte boligområder i de fire typer af kommuner. I 2015 er beboerne i udsatte boligområder i Vestegnskommunerne i

større omfang i beskæftigelse eller under uddannelse og er i mindre omfang på overførselsindkomst og med relativ lav indkomst sammenlignet med beboerne i udsatte boligområder i bykommuner og udkantskommuner.

Andelen af 18-59-årige, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, er fx 39 % i vestegnskommunerne og 48-50 % i bykommunerne og udkantskommunerne, mens andele på overførselsindkomst er 35 % i vestegnskommunerne og 41-50 % i bykommunerne og udkantskommunerne. Bemærk, at udkantskommunerne har en væsentlig større andel på overførselsindkomst end bykommunerne (9 procentpoint), selvom der kun er en forskel på andelen, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, på et par procentpoint.

Andel med en relativ lav indkomst i de udsatte boligområder er størst i bykommunerne. Andel med relativ lav indkomst er 18 % i bykommunerne, 15 % i de øvrige kommuner og 14 % i vestegnskommunerne.

Tabel 5.6 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Særskilt efter kommunetype. 2015. Procent.

	By-kommuner	Vestegnskommuner	Udkantskommuner	Øvrige kommuner	I alt
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	37,0	47,5	44,7	44,4	41,4
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	47,5	38,7	50,1	46,8	47,4
Relativ lav indkomst	17,9	13,9	15,3	15,1	16,1
Kriminelle (15+ år)	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	47,0	45,8	27,2	32,3	37,2
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	56,8	60,6	56,3	54,4	56,0
Personer på overførselsindkomst (18-59 år)	40,9	35,1	50,2	44,4	43,7
<i>Ejertype:</i>					
Privat ejerbolig	2,6	8,3	8,8	9,5	6,7
Privat udlejningsbolig	1,2	2,1	6,9	3,0	3,1
Andelsbolig	1,8	0,0	0,6	1,3	1,3
Almen bolig	87,3	86,4	74,1	75,3	80,0
Offentligt ejet bolig	1,3	1,4	2,0	3,2	2,2
Andet	5,8	1,8	7,6	7,7	6,7
I alt, personer	70.309	8.293	40.467	71.610	190.679

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Uddannelse

Ser vi på andelen af 18-25-årige i udsatte boligområder uden en ungdomsuddannelse er billedet igen lidt anderledes. Denne andel er mindre i bykommunerne end de øvrige typer af kommuner. I 2015 er andelen uden en ungdomsuddannelse fx 37 % i de udsatte boligområder i bykommuner, 48 % i de udsatte boligområder i vestegnskommunerne og omkring 45 % i udkantskommunerne og de øvrige kommuner (Tabel 5.6).

Også uddannelsesniveaueet blandt 30-59-årige beboere er i de udsatte boligområder i vestegnskommunerne lavere end i de udsatte boligområder i de øvrige typer af kommuner. I 2015

er andelen af 30-59-årige med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, fx 61 % i de udsatte boligområder i vestegnskommunerne og 54-57 % i de udsatte boligområder i de øvrige typer af kommuner i 2015. Så det højere beskæftigelsesniveau blandt beboerne i udsatte boligområder i vestegnskommunerne i 2015 kan altså ikke forklares med et højere uddannelsesniveau (Tabel 5.6).

Andel ikke-vestlige indvandrere og efterkommere

Andel beboere i udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse er mindst i udkantskommunerne og størst i vestegns- eller bykommunerne. I 2015 er andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse 47 % i bykommunerne, 46 % i vestegnskommunerne og 27 % i udkantskommunerne (Tabel 5.6).

Ejerforhold

Der er også forskelle på de fire kommunetyper med hensyn til boligernes ejerforhold i de udsatte boligområder. I vestegns- og bykommunerne bor 86-87 % af beboerne i de udsatte boligområder i almene boliger, mens det samme er tilfældet for 74-75 % af beboerne i de udsatte boligområder i udkantskommunerne og de øvrige kommuner.

5.3 Udsatte boligområder i udvalgte kommuner

For yderligere at undersøge, om udsatte boligområder varierer med hensyn til beboersammensætning og boligernes ejerforhold, alt efter hvor i landet de er placeret, ser vi i dette afsnit på karakteristika ved beboere i udsatte boligområder i 3 udvalgte bykommuner, vestegnskommuner og udkantskommuner i 2015. Vi har valgt de tre kommuner, der i 2015 har den største andel indbyggere, som bor i et udsat boligområde. Karakteristikaene ved beboerne i de udsatte boligområder i de udvalgte kommuner er vist i Tabel 5.7 for 2015. Bilagstabel 2.5-Bilagstabel 2.7 indeholder tilsvarende tal i udvalgte kommuner for 1985, 1995 og 2005. Formålet er at belyse, om der kun er store forskelle mellem forskellige typer af kommuner, men også mellem kommuner, der tilhører den samme type kommune. Vi kommenterer udelukkende på karakteristika ved udsatte boligområder i de udvalgte kommuner i 2015.

De tre bykommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, som bor i et udsat boligområde, er Odense, Esbjerg og København. København adskiller sig fx fra de to andre bykommuner ved at have beboere i de udsatte boligområder med en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet målt ved andel 18-59-årige, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse (42 % mod 52-53 %) og andel 18-59-årige, der modtager overførselsindkomst (32 % mod 49-50 %). Odense adskiller fra de to andre kommuner ved at have en højere andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse (54 % mod 39-44 %) og en højere andel, der bor i en almen bolig (95 % mod 82-83 %).

De tre vestegnskommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Høje-Taastrup, Brøndby og Albertslund. Albertslund adskiller sig fra de to øvrige kommuner ved at have en højere andel 18-59-årige beboere i de udsatte boligområder, der modtager overførselsindkomst (43 % mod 31-35 %), men også en lavere andel 18-25-årige uden en ungdomsuddannelse (37 % mod 46-49 %). De udsatte boligområder i Albertslund består også i højere grad af almene boliger end i de to andre kommuner, idet 98 % af beboerne bor i en almen bolig i Albertslund mod 83-88 % i de to andre kommuner. Høje-Taastrup har endvidere en højere andel beboere med ikke-vestlig oprindelse i de udsatte boligområder end Albertslund og Brøndby (51 % mod 41-43 %).

Tabel 5.7 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Tre bykommuner, tre vestegnskommuner og tre udkantskommuner.¹⁾ 2015. Procent.

	Bykommuner			Vestegnskommuner			Udkantskommuner		
	1: Odense	2: Esbjerg	3: København	1: Høje-Taastrup	2: Brøndby	3: Albertslund	1: Lange-land	2: Lolland	3: Morsø
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	34,4	39,7	42,5	49,0	45,8	37,2	48,0	53,7	41,2
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	52,7	50,7	41,8	39,8	35,7	41,4	47,7	52,2	45,0
Relativ lav indkomst	19,5	20,4	16,7	14,2	14,2	9,8	14,6	14,3	15,2
Kriminelle (15+ år)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	n<5	0,5	0,5	0,4
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	53,6	38,5	43,8	50,6	43,0	41,3	9,7	20,4	15,5
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	60,4	62,8	51,4	63,8	54,7	60,1	47,0	56,2	56,6
Personer på overførselsindkomst (18-59 år)	50	48,8	31,5	35,1	30,9	42,9	45,2	53,1	45,2
<i>Ejertype:</i>									
Privat ejerbolig og andelsbolig	0,4	5,6	8,9	6,6	12,5	1,5	32,0	15,7	16,6
Privat udlejningsbolig	0,6	3,2	1,6	3,0	0,0	-	32,7	14,7	18,0
Almen bolig	94,8	82,8	81,5	88,1	82,5	98,3	7,3	56,1	34,3
Offentligt ejet bolig	1,7	6,9	0,2	1,3	0,0	-	0,4	3,1	5,6
Andet	2,4	1,5	7,7	1,0	5,3	-	27,6	10,4	25,4
I alt, personer	18.685	6.796	26.874	5.123	1.553	1.049	1.179	3.956	1.759

Note 1: De tre kommuner, der er valgt for hver kommunetype, er de kommuner, som har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. 1 står for kommune med højeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 2 for kommuner med næsthøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 3 for kommune med tredjehøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

De tre udkantskommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Langeland, Lolland og Morsø. Lolland adskiller fra de to andre kommuner ved at have en højere andel beboere i de udsatte boligområder med en svag tilknytning til arbejdsmarkedet målt ved andel 18-59-årige, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse (52 % mod 45-48 %) og andel 18-59-årige, der modtager overførselsindkomst (53 % mod 45 %). Lolland har også en højere andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse: 20 % mod 16 % på Morsø og 10 % på Langeland. De udsatte boligområder på Langeland adskiller sig fra de udsatte boligområder på Lolland og Morsø med hensyn til boligernes ejerforhold, idet der er meget få almene boliger (7 % mod 34-56 %). På Langeland bor 30 % af beboerne i de udsatte boligområder i ejerboliger/andelsboliger og 33 % i privat udlejningsbolig.

Bemærk, at de tre udkantskommuner adskiller sig fra alle udkantskommuner ved, at de har en lavere andel beboere med ikke-vestlig oprindelse, samt en lavere andel, der bor i en almen bolig, og en højere andel, der bor i ejerbolig eller privat udlejningsbolig.

5.4 Opsamling

I dette kapitel har vi beskrevet, hvad der karakteriserer beboere i udsatte boligområder. Først har vi sammenlignet alle beboere i udsatte boligområder med hele befolkningen. For at belyse variationer med udsatte boligområder har vi inddelt kommunerne i fire typer af kommuner og belyst forskelle og ligheder i karakteristika ved beboere i udsatte boligområder i de fire forskellige typer af kommuner. Til sidst har vi belyst beboerkarakteristika ved beboere i udsatte boligområder i udvalgte kommuner.

Sammenligning af beboere i alle udsatte boligområder og befolkningen

Sammenlignet med befolkningen er: 1) andelen af familier, der består af en enlig voksen, eller består af en enlig voksen med børn, større i de udsatte boligområder, 2) andelen med svag socioøkonomisk baggrund større i de udsatte boligområder (fx er 38 % af de 18-59-årige i de udsatte boligområder i beskæftigelse i 2015, mens det samme gælder 67 % af de 18-59-årige i befolkningen), og 3) andelen med en dom er større i de udsatte boligområder. Andelen med ikke-vestlig oprindelse er endvidere væsentlig højere i de udsatte boligområder end i befolkningen. Andelen med ikke-vestlig oprindelse stiger fra 11 % i 1985 til ca. 40 % i 2009 og falder derefter til 36 % i 2015.

I 1985 er andelen i de udsatte boligområder, der bor i en almen bolig, 45 %, og andelen, der bor i en offentligt ejet bolig, 24 %. De tilsvarende andele i 2015 er 80 % og 2 %. I befolkningen som helhed bor under 20 % i en almen eller offentligt ejet bolig. I de udsatte boligområder er beboere i almene og offentligt ejet boliger oftere uden en ungdomsuddannelse, oftere hverken i beskæftigelse eller under uddannelse, oftere modtagere af overførselsindkomst og oftere med ikke-vestlig oprindelse end beboere i ejerboliger, andelsboliger og private udlejningsboliger. Disse forskelle er især store i forhold til beboere i ejerboliger og mindre i forhold til beboere i private udlejningsboliger.

Beboere i udsatte boligområder i fire typer af kommuner

Vi har også set på, om udsatte boligområder varierer med hensyn til beboersammensætning og boligernes ejerforhold, alt efter hvor i landet de er placeret. Det gør vi ved at sammenligne beboernes karakteristika i udsatte boligområder i forskellige typer af kommuner. Vi har inddelt kommunerne i fire typer (eller grupper): bykommuner, vestegnskommuner, udkantskommuner

og øvrige kommuner. Disse typer af kommuner er forskellige både med hensyn til beboersammensætning (fx indbyggernes indkomst- og uddannelsesniveau og andel indbyggere med indvandrebaggrund) og boligmarkedet (fx med hensyn til boligernes sammensætning på ejerforhold og prisen på ejerboliger). De fire typer af kommuner er også forskellige med hensyn til karakteristika ved de udsatte boligområder.

I 2015 skiller de udsatte boligområder i vestegnskommunerne sig fx ud ved at have en lav andel, som hverken er i beskæftigelse og under uddannelse, og en lav andel, som modtager overførselsindkomst, mens udsatte boligområder i udkantskommuner skiller sig ud ved at have en høj andel beboere på overførselsindkomst. For eksempel er andelen af 18-59-årige, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, 39 % i vestegnskommunerne og 48-50 % i bykommunerne og udkantskommunerne.

Andel beboere med ikke-vestlig oprindelse varierer meget for de udsatte boligområder. I 2015 er andel beboere med ikke-vestlig oprindelse i de udsatte boligområder 27 % i udkantskommunerne, 47 % i bykommunerne og 46 % i vestegnskommunerne. De fleste beboere i udsatte boligområder bor i en almen bolig – dog er dette mere udbredt i bykommunerne og vestegnskommuner end i udkantskommunerne (86-87 % mod 74 % i 2015). Til gengæld bor en lidt højere andel i privat ejerbolig og især i privat udlejningsbolig i udkantskommunerne.

Beboere i udvalgte kommuner

Endelig har vi til sidst belyst forskelle i beboerkarakteristika i udsatte boligområder for udvalgte kommuner inden for hver kommunetype, og vi finder også markante forskelle på beboerkarakteristika inden for kommunetyper. De tre bykommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, som bor i et udsat boligområde, er Odense, Esbjerg og København. København adskiller sig fra de to øvrige kommuner ved fx at have beboere i de udsatte boligområder med en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet, mens Odense adskiller sig ved at have en højere andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse.

De tre vestegnskommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Høje-Taastrup, Brøndby og Albertslund. Albertslund adskiller sig fra de to øvrige kommuner ved at have en større andel 18-59-årige beboere i de udsatte boligområder, der modtager overførselsindkomst og en større andel beboere i almene boliger. Høje-Taastrup har endvidere en højere andel beboere med ikke-vestlig oprindelse i de udsatte boligområder end Albertslund og Brøndby.

De tre udkantskommuner, som i 2015 har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde, er Langeland, Lolland og Morsø. Lolland adskiller sig fra de to øvrige kommuner ved at have en højere andel beboere i de udsatte boligområder med en svag tilknytning til arbejdsmarkedet målt ved andel 18-59-årige, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse og en højere andel beboere i de udsatte boligområder med ikke-vestlig oprindelse. De udsatte boligområder på Langeland adskiller sig fra de udsatte boligområder på Lolland og Morsø med hensyn til boligernes ejerforhold, idet der er meget få almene boliger (7 % mod 34-56 %). På Langeland bor 30 % af beboerne i de udsatte boligområder i ejerboliger/andelsboliger og 33 % i privat udlejningsbolig. De udsatte boligområder i de tre udkantskommuner adskiller sig særligt fra andre udsatte boligområder ved at have en lavere andel beboere med ikke-vestlig oprindelse, en lavere andel, der bor i en almen bolig, og en højere andel der bor i privat ejerbolig eller privat udlejningsbolig. Især beboere i udsatte boligområder på Langeland skiller sig ud ved at have en meget lav andel, der bor i en almen bolig.

6 Flytninger til og fra udsatte boligområder

Flytninger kan over tid være med til at fastholde eller ændre beboersammensætningen i et boligområde. I dette kapitel vil vi derfor belyse omfanget af flytninger til og fra de udsatte boligområder, og hvad der karakteriserer de personer, der flytter til og fra de udsatte boligområder og sammenligne med tidligere undersøgelser (afsnit 6.1). Dernæst vil vi undersøge, hvor mange af beboerne i de udsatte boligområder, der har boet i det samme boligområde over en længere periode, og hvad der karakteriserer disse "langtidsbeboere".

6.1 Til- og fraflytninger

I dette afsnit beskriver vi først omfanget af til- og fraflyttere til udsatte boligområder og dernæst hvad der karakteriserer personer, der flytter til og fra udsatte boligområder. Karakteristika ved til- og fraflyttere er som udgangspunkt målt for det år, de flytter.

Hvordan vi definerer flytninger mellem boligområder fremgår af boks 6.1. Kort sagt har vi en flytning mellem boligområder, hvis en person ikke bor i det samme boligområde 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Vi har endvidere defineret tre kategorier af flytninger, som adskiller sig fra hinanden ved, om nyfødte og døde og ind- og udvandring medregnes. Disse tre kategorier af flytninger er beskrevet nærmere i boks 6.1.

6.1 Definition af flytninger

Vi har en flytning mellem boligområder i 2015, hvis en person ikke bor i det samme boligområde 1. januar 2015 og 1. januar 2016.

Når vi se på en flytning mellem to boligområder i 2015 og skal afgøre, om det fx er flytning fra et udsat boligområde til et ikke-udsat boligområde, tager vi udgangspunkt i boligområdernes status den 1. januar 2015 – både for det område personen flytter fra, og det område personen flytter til.

For de udsatte boligområder har vi tre kategorier af flytninger:

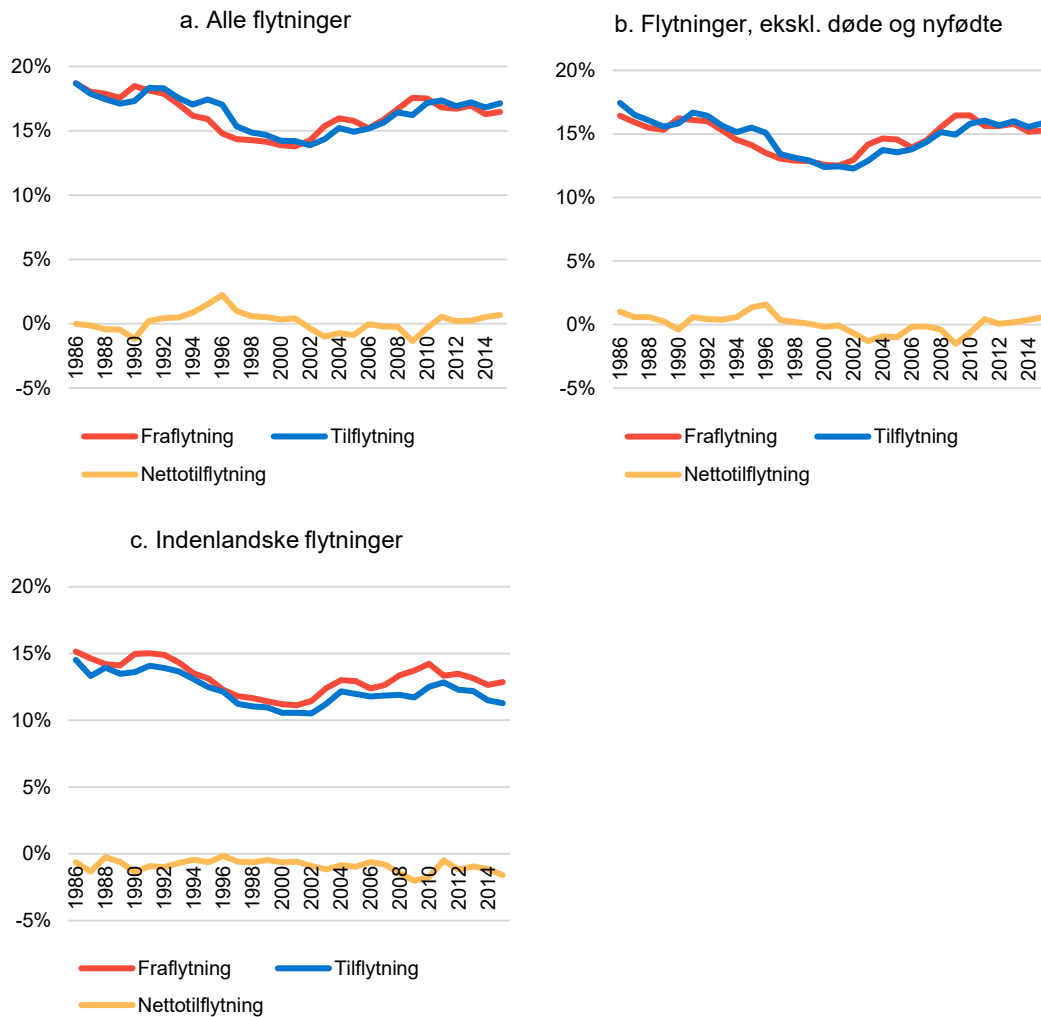
1. Alle flytninger: inkluderer flytninger til og fra boligområder, der ikke er udsatte, ind- og udvandring samt nyfødte og død
2. Flytninger eksklusive døde og nyfødte: Alle flytninger bortset fra nyfødte og døde
3. Indenlandske flytninger: Alle flytninger bortset fra nyfødte og døde og ind- og udvandring.

Note: Se bilag 3 for en uddybning af kategorierne af flytninger.

6.1.1 Omfanget af flytninger ud og ind af de udsatte boligområder

Omfanget af flytninger til og fra udsatte boligområder er vist i Figur 6.1. De tre forskellige definitioner af flytninger, som er beskrevet i boks 6.1 og bilag 3, er anvendt. Figur 6.1a tager udgangspunkt i den bredeste definition af flytninger, som inkluderer indenlandske flytninger, nyfødte/døde og indvandring/udvandring. Figuren viser, at antallet af flytninger til og antallet af flytninger fra de udsatte boligområder er omtrent det samme i hele perioden 1986-2015. Det vil sige at nettotilflytningen er omkring nul. Mønsteret er det samme, når flytninger er eksklusive døde og nyfødte (Figur 6.1b). Medtager vi derimod kun indenlandske flytninger finder vi en tendens til, at fraflytninger er lidt højere end tilflytninger i de udsatte boligområder, og får dermed en negativ nettotilflytning til de udsatte boligområder (Figur 6.1c).

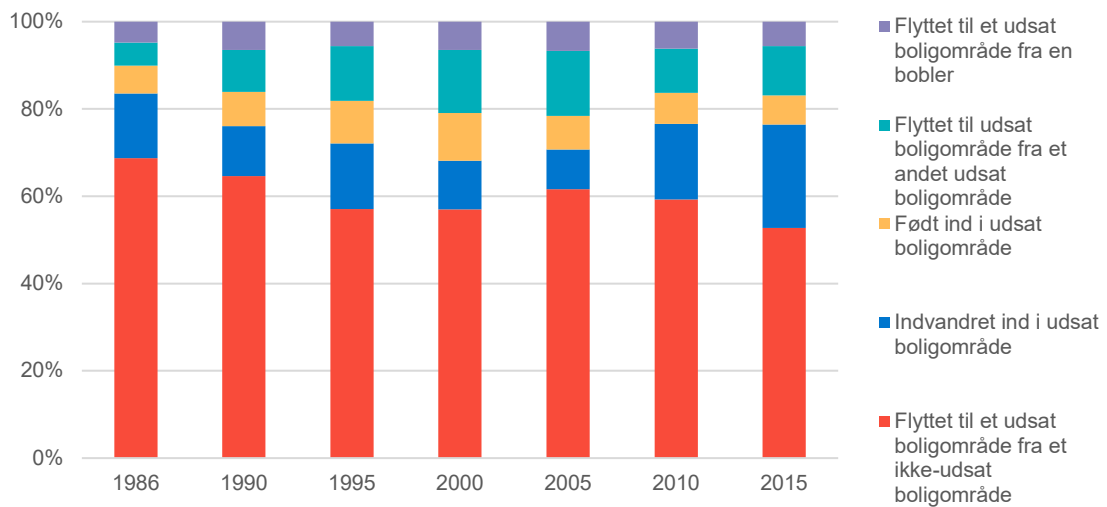
Figur 6.1 Flytninger til og fra udsatte boligområder som andel af beboere. 1986-2015. Særskilt for flyttekategori.

Note: Til- og fraflytning er beregnet som andel af det samlede antal beboere i udsatte boligområder primo året.
 Kilde: Egne beregninger på registerdata.

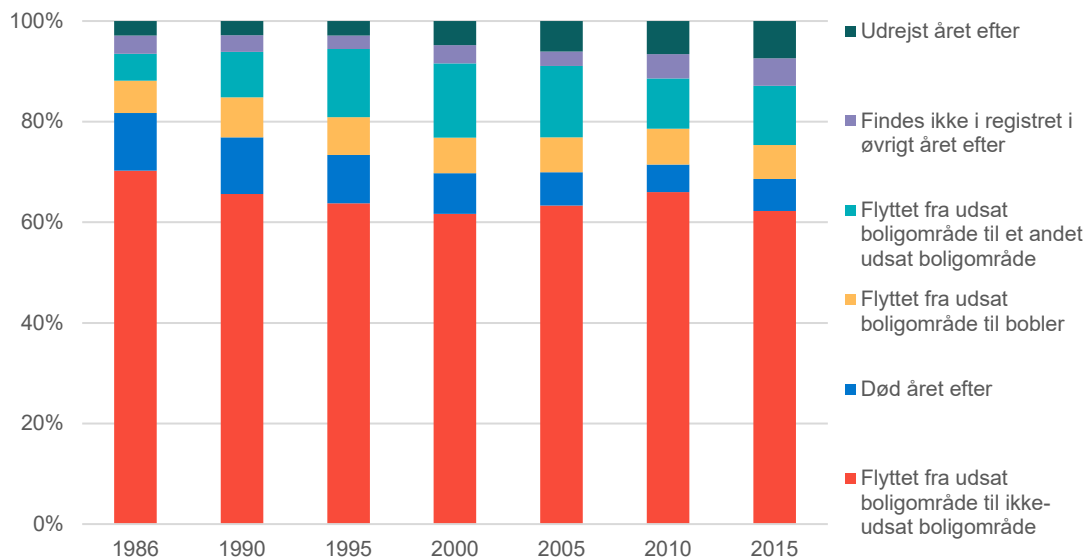
For at få et bedre indtryk af, hvordan de samlede flytninger er sammensat viser Figur 6.2 og Figur 6.3 alle til- og fraflytninger opdelt på underkategorier. I de to figurer har vi medtaget flytninger mellem forskellige udsatte boligområder. Lidt over halvdelen af de personer, der flytter til et udsat boligområde i løbet af 2015, kommer fra et ikke-udsat boligområde, mens omkring 10 % kommer fra et andet udsat boligområde.

Figur 6.2 Flytninger til udsatte boligområder fordelt på underkategorier. 1986, 1990, 1995, 2000, 2005, 2010 og 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Figur 6.3 Flytninger fra udsatte boligområder fordelt på underkategorier. 1986, 1990, 1995, 2000, 2005, 2010 og 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Næsten en fjerdedel af de personer, der flytter til et udsat boligområde i løbet af 2015, flytter dog til området direkte fra udlandet. I perioden 1986 til 2005 er andelen af flytninger direkte fra udlandet 10-15 %, og dermed er betydningen af flytninger direkte fra udlandet steget fra 2005 til 2015 (Figur 6.2). Iversen et al. (2019) finder, at omkring 17 % af tilflytterne til varigt udsatte boligområder i perioden 2012-2016 udgøres af personer, der er indvandret til Danmark i tilflytningsåret. Heraf har cirka halvdelen oprindelse i et ikke-vestligt land og en tredjedel oprindelse i et andet vestligt land end Danmark (Iversen et al., 2019).

Over 60 % af fraflytningerne fra udsatte boligområder sker til ikke-udsatte boligområder, mens lidt over 10 % flytter til andre udsatte boligområder. Der er også flytninger fra de udsatte boligområder direkte til udlandet, men migration har mindre betydning for fraflytninger end for tilflytninger (Figur 6.3).

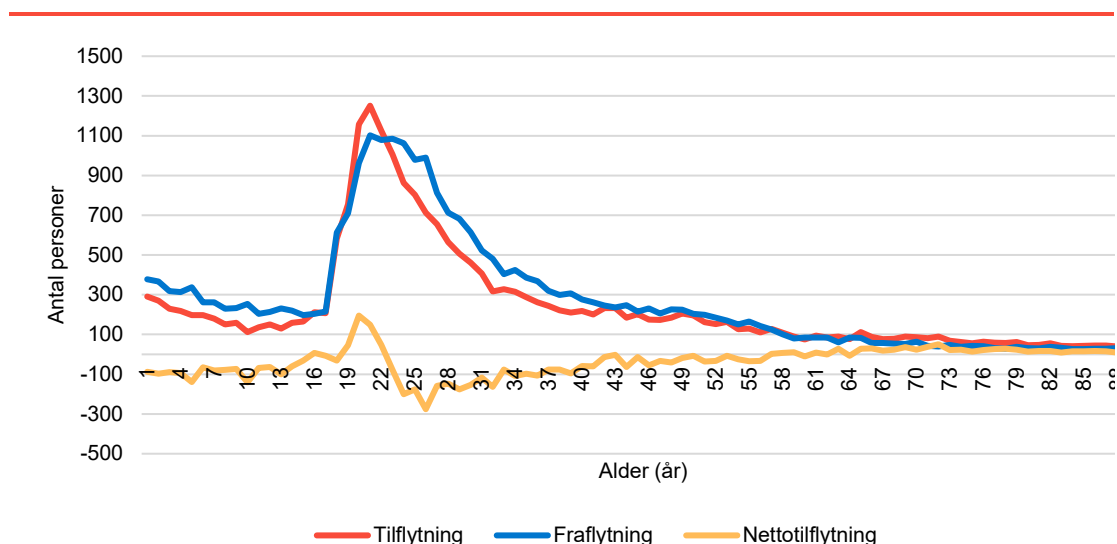
6.1.2 Karakteristika ved til- og fraflyttere

I dette afsnit ser vi på indenlandske flytninger, dvs. flytninger eksklusive nyfødte/døde og ind-/udvandring.

Alder

Hvordan flytninger til og fra udsatte boligområder varierer med alder i 2015, fremgår af Figur 6.4. I især personer i 20'erne og 30'erne flytter til og fra de udsatte boligområder. Dette finder Iversen et al. (2019) også for hele befolkningen. Der endvidere en positiv nettotilflytning for personer i starten af 20'erne og en negativ nettotilflytning for personer sidst i 20'erne og begyndelsen af 30'erne. Antal til- og fraflytninger er omtrent de samme for personer, der er i 50'erne eller ældre.

Figur 6.4 Indenlandske flytninger til og fra udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte) opdelt på alder. 2015.

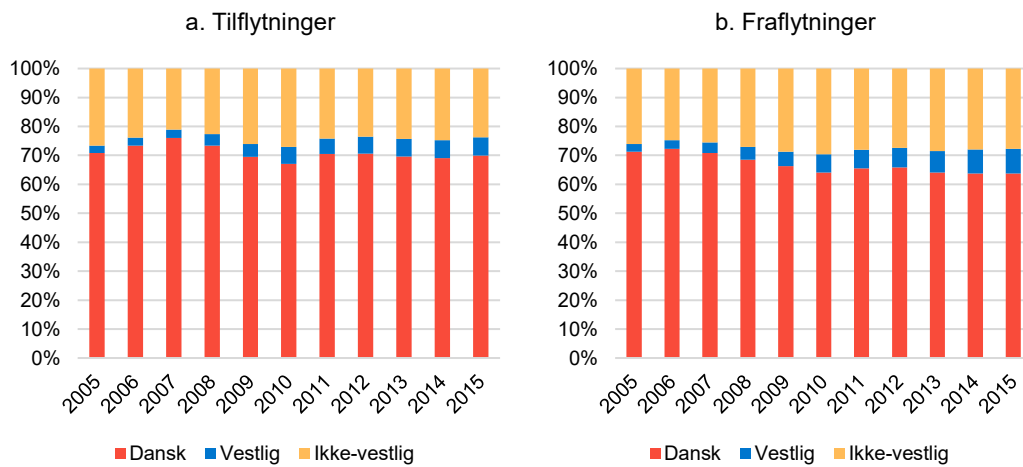

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Oprindelse

Sammensætningen på oprindelse for indenlandske flytninger til udsatte boligområder har ikke ændret sig meget i perioden 2005-2015. Andelen af tilflyttere, som har ikke-vestlig oprindelse, svinger mellem 21 % og 27 % i perioden (Figur 6.5a). I alle årene er andelen med ikke-vestlig oprindelse lidt højere blandt fraflyttere end tilflyttere (Figur 6.5b). Da antallet af indenlandske fraflytninger samtidig er større end antallet af indenlandske tilflytninger (Figur 6.1c), betyder det, at der blandt personer allerede bosiddende i Danmark flytter færre personer med ikke-vestlig baggrund til, end der flytter ud af de udsatte boligområder. Dette bidrager til at forklare, at andel beboere med ikke-vestlig oprindelse har været faldene i udsatte boligområder siden 2009 (se Figur 5.1 i kapitel 5).

Figur 6.5 Indenlandske flytninger til og fra udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte) opdelt på herkomst. 2005-2015.

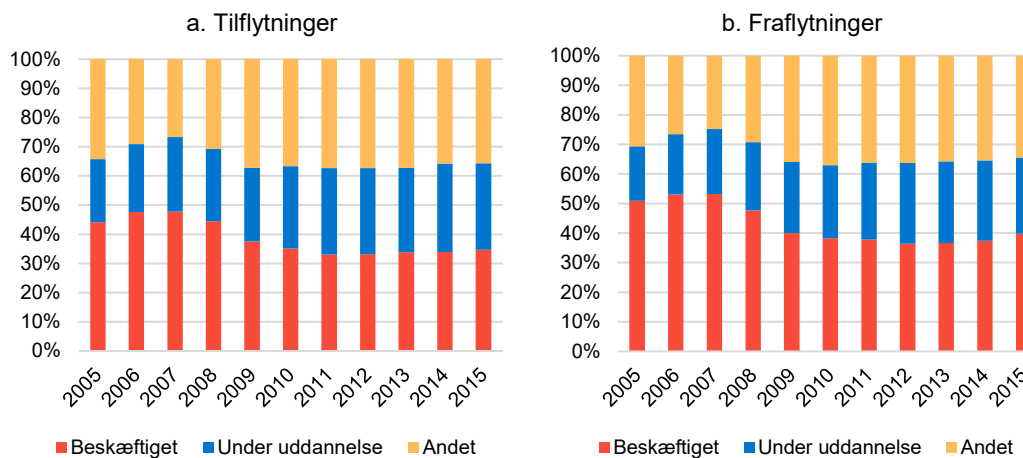

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Arbejdsmarkedsstatus, uddannelse og relativ lav indkomst

Figur 6.6 viser sammensætningen af tilflyttere og fraflyttere på arbejdsmarkedsstatus, det vil sige, om personerne er i beskæftigelse, under uddannelse eller hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse (andet-kategorien). Både for til- og fraflyttere svinger andelen i beskæftigelse i perioden, hvilket formentlig hænger sammen med ændringer i konjunkturerne. Andelen, som er under uddannelse, stiger endvidere lidt for både til- og fraflyttere. I alle årene er andelen, der er i beskæftigelse, dog lidt højere blandt fraflytterne end blandt tilflytterne, og andelen, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, er lidt lavere blandt fraflytterne end blandt tilflytterne.

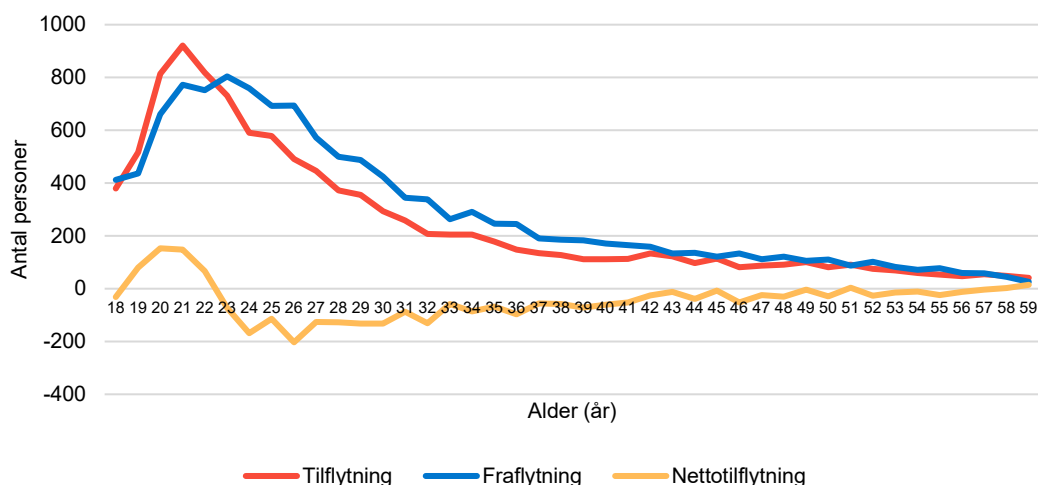
Figur 6.6 Indenlandske flytninger til udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte) opdelt på arbejdsmarkedsstatus. 2005-2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Figur 6.7 viser, at det afhænger lidt af alderen, om der er en positiv eller negativ nettoflytning af personer i beskæftigelse eller under uddannelse. I 2015 er der flere i beskæftigelse eller uddannelse blandt fraflyttere end tilflyttere for personer i alderen 25-40 år. For personer i starten af 20'erne er det omvendte tilfældet, hvilket formentlig hænger sammen med, at mange af de unge, der flytter til de udsatte boligområder, er under uddannelse.

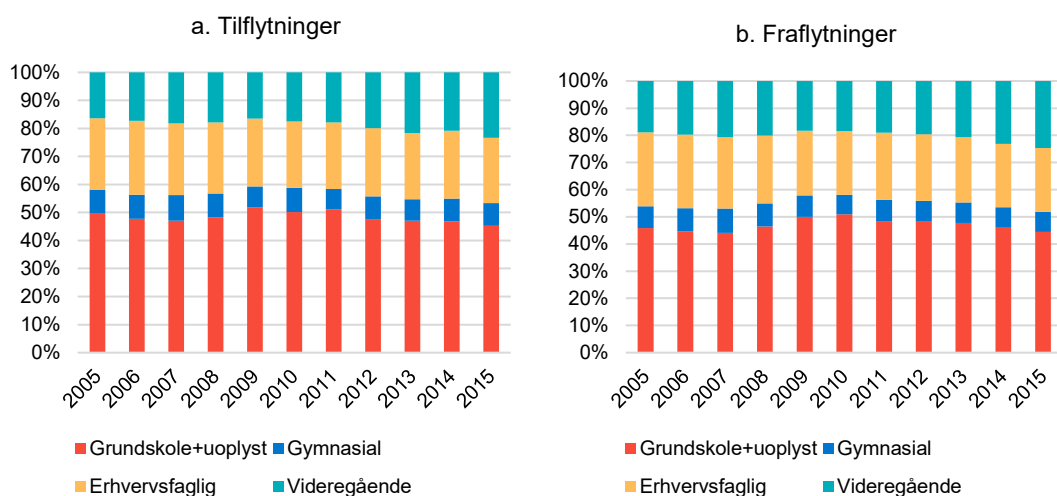
Figur 6.7 Indenlandske flytninger til og fra udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte) blandt personer i beskæftigelse eller uddannelse, opdelt på alder – 2015

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

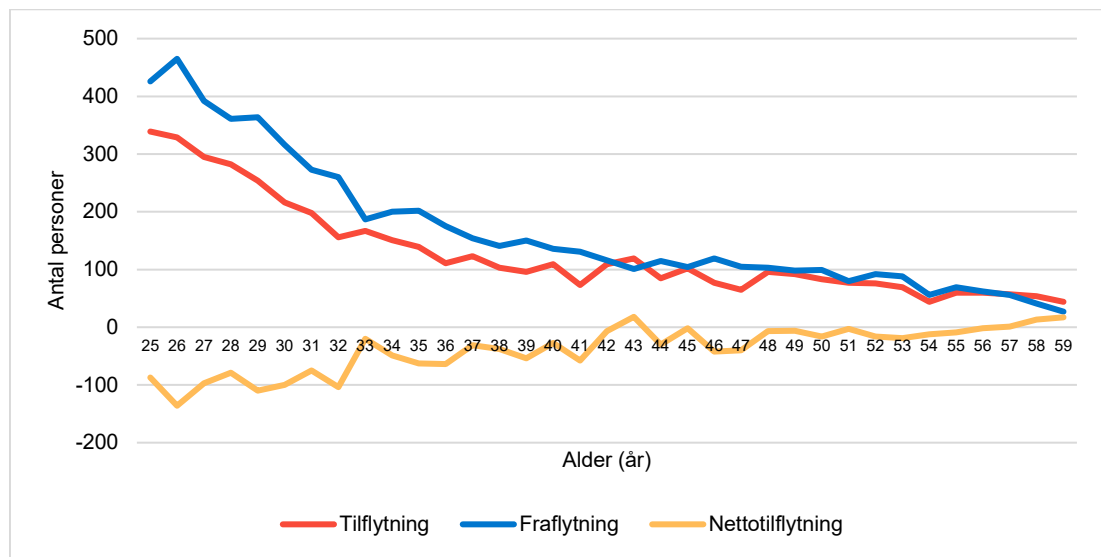
Der er kun små forskelle i til- og fraflytternes sammensætning på uddannelsesniveau (Figur 6.8). Da antallet af fraflyttere med en erhvervskompetencegivende uddannelse er større end antallet af tilflyttere med en erhvervskompetencegivende uddannelse, flytter flere personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse fra end til de udsatte boligområder. Dette gælder især for 25-40-årige, se Figur 6.9.

Figur 6.8 Indenlandske flytninger til og fra udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte) opdelt på højeste fuldførte uddannelse. 2005-2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

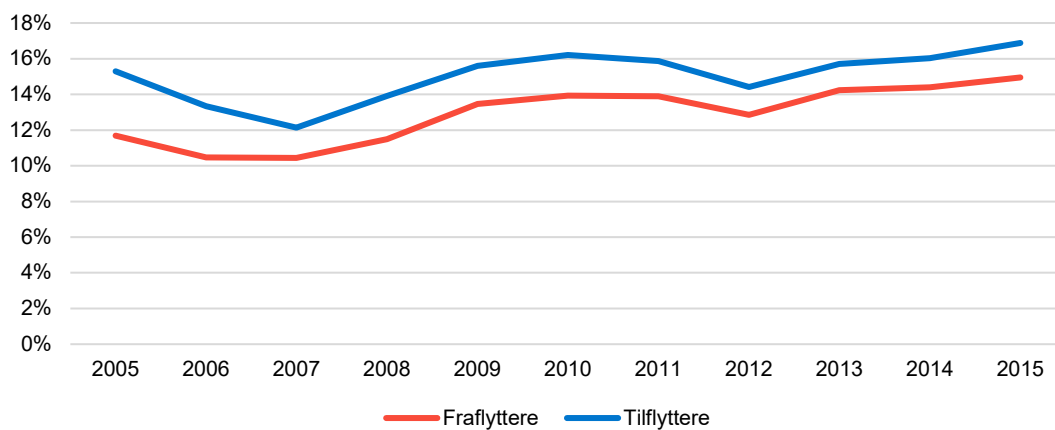
Figur 6.9 Indenlandske flytninger til og fra udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte) blandt personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse, opdelt på alder. 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

I hele perioden 2005-2015 er andelen med en relativ lav indkomst større blandt tilflyttere end blandt fraflyttere: 17 % af tilflytterne og 15 % af fraflytterne har en relativ lav indkomst i 2015.

Figur 6.10 Andel med relativ lav indkomst blandt indenlandske til- og fraflyttere fra udsatte boligområder (ekskl. døde og nyfødte). 2005-2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Samlet om socioøkonomisk karakteristika

I det ovenstående har vi sammenlignet personer, der flytter til og fra udsatte boligområder med hensyn til en række socioøkonomiske karakteristika. Vi har her set på indenlandske flytninger.

Fraflyttere har sammenlignet med tilflyttere blandt andet en større andel i beskæftigelse end tilflyttere og en mindre andel med en relativ lav indkomst. Det indikerer, at fraflytterne har flere socioøkonomiske ressourcer end tilflytterne, og at til- og fraflytninger bidrager til, at andelen i

beskæftigelse falder i de udsatte boligområder. Dette resultat svarer også til, hvad der er fundet i andre danske undersøgelser, selvom det er forskelligt for, hvilke socioøkonomiske variable undersøgelserne finder forskel på hos til- og fraflyttere (se kapitel 2). Det er vigtigt i denne sammenhæng at huske, at om beboersammensætningen rent faktisk ændrer sig i områderne, afhænger ikke kun af til- og fraflyttere, men også af udviklingen i indkomst og beskæftigelse for de personer, der bor i de udsatte boligområder i en længere periode.

6.2 Langtidsbeboere

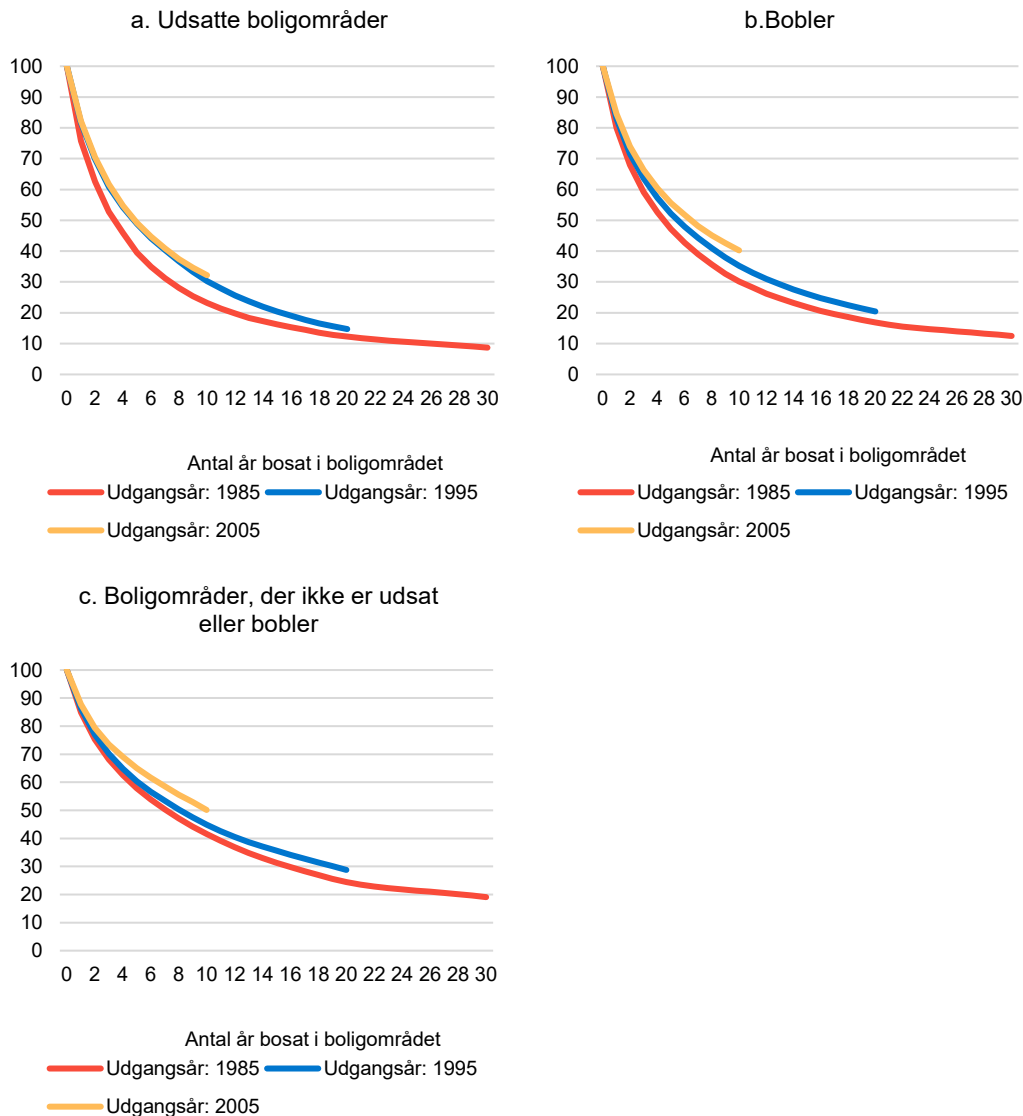
I tidligere afsnit har vi set på omfanget af flytninger til og fra udsatte boligområder, og hvad der karakteriserer til- og fraflyttere. I dette afsnit ser vi for det første på, hvor lang tid beboere bliver boende i det samme udsatte boligområde. En høj andel fraflyttere hvert år i et boligområde er ikke nødvendigvis ensbetydende med en lav andel "langtidsbeboere". Om der er en sådan sammenhæng, afhænger af, om flytningerne ud af boligområdet sker fra de samme boliger over årene. For det andet ser vi på, hvad der karakteriserer "langtidsbeboere" i de udsatte boligområder. Vi sammenligner her med beboere, der har boet relativt få år i det samme udsatte område.

Vi starter med at se på, hvor længe beboerne bliver boende i det samme boligområde. Figur 6.11a viser tre kurver for udsatte boligområder. Den ene kurve tager udgangspunkt i alle beboere i udsatte boligområder i 1985 og viser andelen, der stadig bor i det samme boligområde frem til 2015. Tilsvarende tager de to øvrige kurver udgangspunkt i beboere i de udsatte boligområder i henholdsvis 1995 og 2005 og viser andelen, som bliver boende i det samme boligområde frem til 2015. Udviklingen i andelen, der bliver boende i det samme boligområde, er omtrent den samme, når vi tager udgangspunkt i beboere i 1985, 1995 og 2015. Dog falder andelen, som bliver boende i boligområdet de første 10 år, lidt hurtigere for beboerne i 1985 end for beboerne i 1995 og 2005. Efter 10 år bor 23-32 % af beboerne stadig i det samme boligområde. Efter 20 år bor 12-15 % stadig i samme boligområde og efter 30 år 9 %.

Figur 6.11c viser de tilsvarende andele for boligområder, som hverken er udsatte eller bobler. Andelen, der bliver boende i boligområdet i mere end 10 eller 20 år er højere i disse boligområder end i de udsatte boligområder. Tager vi udgangspunkt i beboerne i 1985 i boligområder, som hverken er udsatte eller bobler, er det fx 42 %, der bor i det samme boligområde efter 10 år, 24 %, der bor i det samme boligområde efter 20 år, og 19 %, der bor i det samme boligområde efter 30 år.¹⁵

¹⁵ Figur 6.11b tager udgangspunkt i beboere, som bor i bobler, og viser tilsvarende andel, som bor i boligområdet i 0-30 år.

Figur 6.11 Andel af beboerne (alle aldre) i udsatte boligområder i 1985, 1995 og 2005, der fortsat bor i samme boligområde i årene frem til 2015. Særskilt efter om boligområdet er udsat, bobler eller hverken udsat eller bobler.

Anm.: År 0 svarer til årene 1985, 1995 eller 2005 og har værdien 100 %. På den røde kurve svarer år 30 til 2015 og viser andelen af beboerne i 1985, som fortsat bor i det samme boligområde i 2015. På den blå kurve svarer år 20 til 2015, og på den gule kurve svarer år 10 til 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Forskelle på, hvor lang tid beboerne i gennemsnit bor i et udsat boligområde og i et ikke-udsat boligområde, fremgår af Tabel 6.1. Her tager vi udgangspunkt i alle beboere i 2015 og viser, hvor lang tid de har boet i det samme boligområde. Det gennemsnitlige antal år, beboerne har boet i området, er 7,9 år i de udsatte boligområder og 11,9 år i boligområder, der hverken er udsatte eller en bobler.

Tabel 6.1 Fordeling på antal år, personer har boet i det boligområde, de bor i 2015 (procent) og gennemsnitlig antal år, de har boet det boligområde, de bor i 2015 (18+ år). Antal år er mål fra 1985-2015.

	Udsatte boligområder	Bobler boligområder	Ikke-udsatte boligområder
0-4 år	52,2	46,9	35,9
5-9 år	17	16,8	15,9
10-14 år	10,1	10,4	11,9
15-19 år	7,1	7,4	9,9
20-24 år	4,8	5,8	6,9
25-30 år	8,7	12,8	19,6
I alt, procent	100	100	100
I alt, personer (alle aldre)	147.649	189.687	4.183.976
Gennemsnit, antal år	7,9	9,3	11,9

Anm.: Her angiver antal år i boligområdet en sammenhængende periode frem til og med 2015. Har en person fx boet i området i 2010 og igen i 2014 og 2015, opgøres personen at have boet i området i ét år, dvs. fra 2014 til 2015.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

6.2.1 Hvad karakteriserer personer, der har boet mange år i et udsat boligområde

I det følgende vil vi beskrive, hvad der karakteriserer personer, der i 2015 har boet 10 år eller mere i det samme udsatte boligområde, dvs. længere end gennemsnittet har boet i et sådant boligområde. Vi sammenligner disse beboere med beboere, der har boet 5 år eller mindre i det samme udsatte boligområde. Tabel 6.2 viser aldersfordelingen særskilt for ancienniteten i boligområdet for beboere, der er 18 år eller ældre. Beboere med en lav anciennitet i boligområdet (5 år eller mindre) er væsentlig yngre end beboere med høj anciennitet (10 år eller mere). 41 % af beboerne med lav anciennitet og 7 % af beboerne med høj anciennitet er 18-29 år. Omvendt er kun 13 % af beboerne med lav anciennitet og 48 % af beboerne med høj anciennitet 60 år eller ældre.

For bedre at kunne sammenligne karakteristika som familieforhold, arbejdsmarkedstilknytning og uddannelsesniveau for beboere med lav og høj anciennitet ser vi på en udvalgt aldersgruppe – de 25-50-årige – i Tabel 6.3. Denne tabel viser, at beboere med høj anciennitet oftere lever i parfamilie med hjemmeboende børn end beboere med lav anciennitet (44 % mod 31 %). Andelen, som er enlig med hjemmeboende børn, er derimod omtrent den samme blandt beboere med lav og høj anciennitet. Det vil sige, at det kun er for par, at børn hænger sammen med en øget stabilitet med hensyn til bolig.

Tabel 6.2 Aldersfordelingen for beboere i udsatte boligområder i 2015 (18+ år). Særskilt for personer, der har boet fem år eller mindre i boligområdet, og beboere, der har boet mindst 10 år i boligområdet.

	5 år eller mindre	10 år eller mere
<i>Alder</i>		
18-29 år	41,1	7,1
30-39 år	21,4	6,4
40-49 år	14,4	16,6
50-59 år	10,2	22,0
60-69 år	6,1	21,3
70-79 år	4,0	16,3
80-89 år	2,1	8,4
90 år og ældre	0,6	1,8
I alt, procent	100	100
I alt, personer	83.834	45.451

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Der er også forskelle i arbejdsmarkedstilknytningen for beboere med lav og høj anciennitet. Beboere med høj anciennitet har sammenlignet med beboere med lav anciennitet en højere andel i beskæftigelse (47 % mod 42 %) og en højere andel på førtidspension (21 % mod 7 %). Omvendt har beboere med høj anciennitet en mindre andel studerende (4 % mod 16 %) og en mindre andel på midlertidige overførselsindkomster (25 % mod 30 %). Her omfatter "midlertidig overførselsindkomster" kategorierne "ledige", "kontanthjælpsmodtagere og "modtagere af andre ydelser". Fordelingerne på arbejdsmarkedsstatus kan tyde på, at en stabil indkomst (fra beskæftigelse eller pension) hænger sammen med en øget stabilitet med hensyn til bolig, mens studerende og personer på midlertidige overførselsindkomster i højere grad skifter bolig. Dette understreges af, at der er færre med relativ lav indkomst blandt beboere med høj anciennitet end blandt beboere med lav anciennitet (12 % mod 21 %).

Der er også en sammenhæng mellem uddannelsesniveau og anciennitet i boligområdet. Beboere med høj anciennitet har en højere andel med en grundskoleuddannelse og en erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse end beboere med lav anciennitet og en mindre andel med en mellemlang eller lang videregående uddannelse. For eksempel har 26 % en erhvervsfaglig uddannelse og 10 % en mellemlang eller lang videregående uddannelse blandt beboere med høj anciennitet, mens de tilsvarende andele for beboere med lav anciennitet er 21 % og 15 %. Det kan tyde på, at det især er beskæftigede med lave indkomster og mellemindkomster, som vælger at blive boende i de udsatte boligområder.

Endelig er der samme andel indvandrere blandt beboere med høj og lav anciennitet. Der er dog – ikke overraskende – forskel i opholdstiden for indvandrere med høj og lav anciennitet. Skal man have boet i det samme boligområde i 10 år, skal man også have opholdt sig mindst 10 år i Danmark.¹⁶ Blandt beboere med lav anciennitet er 26 % indvandrere, der har opholdt sig 1-6 år i Danmark, og 16 % indvandrere, der har opholdt sig mere end 10 år i Danmark.

¹⁶ Der er nogle få indvandrere med høj anciennitet, som har opholdt sig mindre end 10 år i Danmark ifølge registrene, men det skyldes upræcise oplysninger om indvandringsdatoer.

Tabel 6.3 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder i 2015 (18+ år). Særskilt for personer, der har boet 5 år eller mindre i boligområdet, og beboere der har boet mindst 10 år i boligområdet.

	5 år eller mindre	10 år eller mere
<i>Familietype</i>		
Par uden hjemmeboende børn	14,8	8,7
Par med hjemmeboende børn	31,3	43,5
Enlig uden hjemmeboende børn	40,9	34,1
Enlig med hjemmeboende børn	13,0	13,7
I alt, procent	100	100
I alt, personer	45.769	11.974
<i>Herkomst</i>		
Danskere	49,3	50,5
Indvandrere med 1-6 års opholdstid	25,5	0,3
Indvandrere med 7-10 års opholdstid	4,8	0,2
Indvandrere med mere end 10 års opholdstid	16,4	45,2
Indvandrere med ukendt opholdstid	0,5	0,6
Efterkommere	3,5	3,1
I alt, procent	100	100
I alt, personer	45.769	11.974
<i>Arbejdsmarkedstilknytning</i>		
Beskæftigede	41,9	47,2
Ledige	6,8	6,0
Studerende	15,5	3,9
Kontanthjælpsmodtagere	10,1	11,9
Førtidspensionister	6,8	20,8
Modtagere af andre ydelser	12,6	7,2
Øvrige udenfor arbejdsmarkedet	6,3	3,0
I alt, procent	100	100
I alt, personer	45.769	11.974
<i>Ejertype</i>		
Privat ejerbolig	4,1	10,5
Privat udlejningsbolig	4,8	1,1
Andelsbolig	1,3	1,5
Almen bolig	79,0	82,4
Offentligt ejet bolig	1,7	2,6
Andet	9,1	2,0
I alt, procent	100	100
I alt, personer	45.348	11.946
<i>Højeste fuldført uddannelse</i>		
MVU eller højere	14,6	9,7
KVU	2,4	2,7
Erhvervsfaglig	21,0	25,5
Gymnasiale	5,6	5,1
Grundskole	30,6	36,4
Ukendt	25,8	20,6

	5 år eller mindre	10 år eller mere
I alt, procent	100	100
I alt, personer	31.131	11.468
<i>Relativ lav indkomst</i>		
Relativ lav indkomst	21,1	11,6
Ej relativ lav indkomst	78,9	88,4
I alt, procent	100	100
I alt, personer	45.769	11.974

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

6.3 Opsamling

Flytninger kan over tid være med til at fastholde eller ændre beboersammensætningen i et boligområde. I dette kapitel har vi derfor fokuseret på flytninger til og fra udsatte boligområder. Først har vi set på omfanget af flytninger til og fra de udsatte boligområder, og hvad der karakteriserer de personer, der flytter til og fra de udsatte boligområder. Dernæst har vi undersøgt, om der empirisk kan findes nogle tærskelværdier for, hvornår beboere begynder at flytte fra de udsatte boligområder? Påvirker fx andelen af beboere, der er indvandrere eller efterkommere, i særlig grad flyttetilbøjeligheden, når disse andele overstiger et vist niveau? Til sidst har vi beskrevet andelen af beboere, som har boet i boligområdet over en længere periode, og hvad der karakteriserer disse langtidsbeboere.

Omfanget af flytninger og karakteristika ved personer, der flytter ud og ind af de udsatte boligområder

Anvender vi en definition af flytninger, hvor vi inkluderer nyfødte/døde og ind- og udvandring finder vi, at omfanget flytninger til og fra udsatte boligområder er omtrent på samme niveau, og det vil sige, at nettotilflytningen til områder er omkring nul. Ser vi kun på indenlandske flytninger (hvor vi ikke medtager nyfødte/døde og ind- og udvandring) finder vi derimod, at der er flere, som flytter fra, end som flytter til de udsatte boligområder. Næsten en fjerdedel af de personer, der flytter til et udsat boligområde i løbet af 2015, boede i udlandet før flytningen.

Med hensyn til karakteristika ved indenlandske til- og fraflyttere finder vi blandt andet, at for personer allerede bosiddende i Danmark er der færre personer med ikke-vestlig baggrund, som flytter til, end som flytter fra de udsatte boligområder. Fraflyttere har sammenlignet med tilflyttere blandt andet en større andel i beskæftigelse end tilflyttere og en mindre andel med en relativ lav indkomst. Det indikerer, at fraflytterne har flere socioøkonomiske ressourcer end tilflytterne, og at til- og fraflytninger bidrager til, at andelen i beskæftigelse falder i de udsatte boligområder. Dette resultat svarer også til, hvad der er fundet i andre danske undersøgelser, selvom det er forskelligt for, hvilke socioøkonomiske variable undersøgelserne finder forskel på hos til- og fraflyttere. Det er her vigtigt i denne sammenhæng at huske, at om beboersammensætningen rent faktisk ændrer sig i områderne, afhænger ikke kun af til- og fraflyttere, men også af udviklingen i indkomst og beskæftigelse for de personer, der bor i de udsatte boligområder i en længere periode.

Langtidsbeboere

Udskiftningen af beboere er større i de udsatte boligområder end ikke-udsatte boligområder. I 2015 har beboerne i udsatte boligområder i gennemsnit boet 8 år i det samme boligområde, mens beboere i boligområder, som hverken er udsatte eller bobler, i gennemsnit har boet 12 år i det samme boligområde.

Sammenlignet med beboere med lav anciennitet (0-5 år) i det samme udsatte boligområde har beboere med høj anciennitet (10+ år) en højere andel i beskæftigelse, en højere andel på førtidspension, en lavere andel studerende, en lavere andel på midlertidige overførselsindkomster (fx "ledige", "kontanthjælpsmodtagere og "modtagere af andre ydelser") og en lavere andel med relativ lav indkomst. Dette tyder på, at en stabil indkomst (fra beskæftigelse eller pension) hænger sammen med en øget stabilitet med hensyn til bolig, mens studerende og personer på midlertidige overførselsindkomster i højere grad skifter bolig.

Litteratur

- Alexander, D. & Currie, J. 2017, "Is it who you are or where you live? Residential segregation and racial gaps in childhood asthma", *Journal of Health Economics*, vol. 55, pp. 186-200.
- Algren, M.H., Bak, C.K., Berg-Beckhoff, G. & Andersen, P.T. 2015, "Health-Risk Behaviour in Deprived Neighbourhoods Compared with Non-Deprived Neighbourhoods: A Systematic Literature Review of Quantitative Observational Studies", *PloS one*, vol. 10, no. 10, pp. e0139297.
- Andersen, H.S. 2017, "Selective moving behaviour in ethnic neighbourhoods: white flight, white avoidance, ethnic attraction or ethnic retention?", *Housing Studies*, vol. 32, no. 3, pp. 296-318.
- Andersen, H.S. 2016, "Spatial assimilation? The development in immigrants' residential career with duration of stay in Denmark", *Journal of Housing and the Built Environment*, vol. 31, no. 2, pp. 297-320.
- Andersen, H.S. 2006, *Etniske minoriteters flytninger og boligvalg: En registeranalyse (SBI 2006:02)*, Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm.
- Andersen, H.S. 2005, *Den sociale og etniske udvikling i almene boligafdelinger (SBI 2005:10)*, Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm.
- Andersen, H.S. 1999a, *Byudvalgets indsats 1993-98: Sammenfattende evaluering (SBI-rapport 320)*, Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm.
- Andersen, H.S. 1999b, *Virkninger af Byudvalgets indsats i almene boligafdelinger 1994-1997 (SBI-rapport, 321)*, Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm.
- Andersson, R., Bråmås, Å & Holmqvist, E. 2010, "Counteracting segregation: Swedish policies and experiences", *Housing Studies*, vol. 25, no. 2, pp. 237-256.
- Andersson, R., Musterd, S., Galster, G. & Kauppinen, T.M. 2007, "What mix matters? Exploring the relationships between individuals' incomes and different measures of their neighbourhood context", *Housing Studies*, vol. 22, no. 5, pp. 637-660.
- Bauermeister, J.A., Zimmerman, M.A. & Caldwell, C.H. 2011, "Neighborhood disadvantage and changes in condom use among African American adolescents", *Journal of Urban Health*, vol. 88, no. 1, pp. 66-83.
- Bender, A.M., Kawachi, I., Jørgensen, T. & Pisinger, C. 2015, "Neighborhood deprivation is strongly associated with participation in a population-based health check", *PloS one*, vol. 10, no. 6, pp. e0129819.
- Boehm, T.P. & Ihlanfeld, K.R. 1986, "Residential mobility and neighborhood quality", *Journal of Regional Science*, vol. 26, no. 2, pp. 411-424.
- Boje-Kovacs, B., Greve, J. & Weatherall, C.D. 2018, *Can a shift of neighborhoods affect mental health? Evidence from a quasi-random allocation of applicants in the public social housing system (MPRA Paper No. 88929)*, Munich Personal RePEc Archive, München.

- Bolster, A., Burgess, S., Johnston, R., Jones, K., Propper, C. & Sarker, R. 2006, "Neighbourhoods, households and income dynamics: a semi-parametric investigation of neighbourhood effects", *Journal of Economic Geography*, vol. 7, no. 1, pp. 1-38.
- Buck, N. 2001, "Identifying neighbourhood effects on social exclusion", *Urban Studies*, vol. 38, no. 12, pp. 2251-2275.
- Chen, E. & Paterson, L.Q. 2006, "Neighborhood, family, and subjective socioeconomic status: How do they relate to adolescent health?", *Health Psychology*, vol. 25, no. 6, pp. 704.
- Chiswick, B.R. 1991, "Speaking, reading, and earnings among low-skilled immigrants", *Journal of Labor Economics*, vol. 9, no. 2, pp. 149-170.
- Christensen, G. 2015, "A Danish tale of why social mix is so difficult to increase", *Housing Studies*, vol. 30, no. 2, pp. 252-271.
- Christensen, G. 2013, *Indsatser i udsatte boligområder. Hvad virker, hvorfor og hvordan? (13:01)*, Kraks Fond Byforskning, København.
- Coulton, C., Theodos, B. & Turner, M.A. 2012, "Residential mobility and neighborhood change: Real neighborhoods under the microscope", *Cityscape. A Journal of Policy Development and Research*, vol. 14, no. 3, pp. 55-89.
- COWI 2018, *Evaluering af de regionale vækstforas yderområdeindsats*, Erhvervsstyrelsen, Regionerne og Bornholms Regionskommune, København.
- Crowder, K., Pais, J. & South, S.J. 2012, "Neighborhood diversity, metropolitan constraints, and household migration", *American Sociological Review*, vol. 77, no. 3, pp. 325-353.
- Damm, A.P. 2014, "Neighborhood quality and labor market outcomes: Evidence from quasi-random neighborhood assignment of immigrants", *Journal of Urban Economics*, vol. 79, pp. 139-166.
- Damm, A.P. 2009, "Ethnic enclaves and immigrant labor market outcomes: Quasi-experimental evidence", *Journal of Labor Economics*, vol. 27, no. 2, pp. 281-314.
- Damm, A.P. & Dustmann, C. 2014, "Does growing up in a high crime neighborhood affect youth criminal behavior?", *American Economic Review*, vol. 104, no. 6, pp. 1806-1832.
- Damm, A.P., Hassani, A. & Schultz-Nielsen, M.L. 2019, "Construction of Danish residential neighbourhoods for 1986-2016" in *Residential Segregation and Public Housing* Institut for Økonomi, Aarhus Universitet, , pp. 3-48.
- Damm, A.P. & Schultz-Nielsen, M.L. 2008, "Danish Neighbourhoods: construction and relevance for measurement of residential segregation", *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, vol. 146, no. 3, pp. 241-262.
- Damm, A.P., Schultz-Nielsen, M. & Tranæs, T. 2006, *En befolkning deler sig op?* Gyldendal, København.
- Danmarks Statistik 2019, *Indvandrere i Danmark 2019*, Danmarks Statistik, København.
- Dark, S.J. & Bram, D. 2007, "The modifiable areal unit problem (MAUP) in physical geography", *Progress in Physical Geography*, vol. 31, no. 5, pp. 471-479.

- Deane, G.D. 1990, "Mobility and adjustments: Paths to the resolution of residential stress", *Demography*, vol. 27, no. 1, pp. 65-79.
- Denton, N.A. & Massey, D. 1988, "The dimensions of residential segregation", *Social Forces*, vol. 67, no. 2, pp. 281-315.
- Drukker, M., Buka, S.L., Kaplan, C., McKenzie, K. & Van Os, J. 2005, "Social capital and young adolescents' perceived health in different sociocultural settings", *Social Science & Medicine*, vol. 61, no. 1, pp. 185-198.
- Drukker, M., Kaplan, C.D., Feron, F.J., Van Os, J. & Korebrits, A. 2010, "Delinquency in context; neighbourhood and gender interactions among adolescents", *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, vol. 19, no. 2, pp. 148-158.
- Drukker, M., Kaplan, C., Feron, F. & Van Os, J. 2003, "Children's health-related quality of life, neighbourhood socio-economic deprivation and social capital. A contextual analysis", *Social Science & Medicine*, vol. 57, no. 5, pp. 825-841.
- Emerson, M.O., Chai, K.J. & Yancey, G. 2001, "Does race matter in residential segregation? Exploring the preferences of white Americans", *American Sociological Review*, vol. 66, no. 6, pp. 922-935.
- Galster, G. 2013, "Neighborhood social mix: Theory, evidence, and implications for policy and planning" in *Policy, Planning, and People: Promoting Justice in Urban Development*, eds. N. Carmon & S.S. Fainstein, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, pp. 307-336.
- Galster, G. 2012, "The mechanism (s) of neighbourhood effects: Theory, evidence, and policy implications" in *Neighbourhood effects research: New perspectives*, eds. M. van Ham, D. Manley, N. Bailey, L. Simpson & D. Maclennan, Springer, Germany, pp. 23-56.
- Galster, G., Andersson, R., Musterd, S. & Kauppinen, T.M. 2008, "Does neighborhood income mix affect earnings of adults? New evidence from Sweden", *Journal of Urban Economics*, vol. 63, no. 3, pp. 858-870.
- Galster, G. & Santiago, A.M. 2017, "Do neighborhood effects on low-income minority children depend on their age? Evidence from a public housing natural experiment", *Housing Policy Debate*, vol. 27, no. 4, pp. 584-610.
- Galster, G. & Turner, L.M. 2017, "Status discrepancy as a driver of residential mobility: Evidence from Oslo", *Environment and Planning A*, vol. 49, no. 9, pp. 2155-2175.
- Graversen, B.K., Hummelgaard, H., Lemmich, D. & Nielsen, J.B. 1997, *Residential mobility in Danish problem housing estates*, Institute of Local Government Studies, København.
- Grow, H.M.G., Cook, A.J., Arterburn, D.E., Saelens, B.E., Drewnowski, A. & Lozano, P. 2010, "Child obesity associated with social disadvantage of children's neighborhoods", *Social Science & Medicine*, vol. 71, no. 3, pp. 584-591.
- Hassani, A. 2019, "Construction of Danish residential neighbourhoods for 1986-2016" in *Residential Segregation and Public Housing (PhD dissertation)* Institut for Økonomi, Aarhus Universitet, Aarhus, pp. 1-45.
- Hjorth, F., Dinesen, P.T. & Sønderskov, K.M. 2016, *The Content and Correlates of Subjective Local Contexts. Working Paper Presented at The 2016 Annual Meeting of The American Political Science Association.*

- Hummelgaard, H., Graversen, B.K., Lemmich, D. & Nielsen, J.B. 1997, *Udsatte boligområder i Danmark*, AKF Forlag, København.
- Iversen, A.Ø, Hansen, J.Z., Hansen, M.F. & Stephensen, P. 2019, *Udsatte boligområder i Danmark. En historisk analyse af socioøkonomisk segregering, flyttemønstre og indkomstforløb*, DREAM, København.
- Jelinski, D.E. & Wu, J. 1996, "The modifiable areal unit problem and implications for landscape ecology", *Landscape Ecology*, vol. 11, no. 3, pp. 129-140.
- Jokela, M. 2014, "Are neighborhood health associations causal? A 10-year prospective cohort study with repeated measurements", *American Journal of Epidemiology*, vol. 180, no. 8, pp. 776-784.
- Landsbyggefonden 2019, *Beboere i den almene boligsektor 2019*, Landsbyggefonden, København.
- Landsbyggefonden 2015, *Beboere i den almene boligsektor 2015*, Landsbyggefonden, København.
- Lazear, E.P. 1999, "Culture and language", *Journal of political Economy*, vol. 107, no. 6, pp. 95-126.
- Lee, B.A., Oropesa, R.S. & Kanan, J.W. 1994, "Neighborhood context and residential mobility", *Demography*, vol. 31, no. 2, pp. 249-270.
- Li, X., Sjöstedt, C., Sundquist, K., Zöller, B. & Sundquist, J. 2014, "Neighborhood deprivation and childhood autism: a nationwide study from Sweden", *Journal of Psychiatric Research*, vol. 53, pp. 187-192.
- Livingston, M., Kearns, A. & Bailey, N. 2013, "Delivering mixed communities: the relationship between housing tenure mix and social mix in England's neighbourhoods", *Housing Studies*, vol. 28, no. 7, pp. 1056-1080.
- Massey, D.S., Gross, A.B. & Shibuya, K. 1994, "Migration, segregation, and the geographic concentration of poverty", *American Sociological Review*, vol. 59, no. 3, pp. 425-445.
- Mennis, J., Dayanim, S.L. & Grunwald, H. 2013, "Neighborhood collective efficacy and dimensions of diversity: a multilevel analysis", *Environment and Planning A*, vol. 45, no. 9, pp. 2176-2193.
- Musterd, S., Andersson, R., Galster, G. & Kauppinen, T.M. 2008, "Are immigrants' earnings influenced by the characteristics of their neighbours?", *Environment and Planning A*, vol. 40, no. 4, pp. 785-805.
- Powell-Wiley, T.M., Cooper-McCann, R., Ayers, C., Berrigan, D., Lian, M., McClurkin, M., Ballard-Barbash, R., Das, S.R., Hoehner, C.M. & Leonard, T. 2015, "Change in neighborhood socioeconomic status and weight gain: Dallas Heart Study", *American Journal of Preventive Medicine*, vol. 49, no. 1, pp. 72-79.
- Rasmussen, L.E. 2001, *Mobility out of Socially Deprived Residential Areas*, AKF Forlag, København.
- Regeringen 2018, *Èt Danmark uden parallelsamfund – Ingen ghettoer i 2030*, Økonomi- og Indenrigsministeriet, København.

- Reijneveld, S.A., Brugman, E., Verhulst, F.C. & Verloove-Vanhorick, S.P. 2005, "Area deprivation and child psychosocial problems", *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, vol. 40, no. 1, pp. 18-23.
- Rotger, G.P. & Galster, G.C. 2018, "Neighborhood peer effects on youth crime: natural experimental evidence", *Journal of Economic Geography*, vol. 19, no. 3, pp. 655-676.
- Schultz-Nielsen, M. 2006, "Hvem bor hvor? " in *En befolkning deler sig op?*, eds. A.P. Damm, M. Schultz-Nielsen & T. Tranæs, Gyldendal, København, pp. 97-130.
- South, S.J. & Crowder, K.D. 1997, "Escaping distressed neighborhoods: Individual, community, and metropolitan influences", *American Journal of Sociology*, vol. 102, no. 4, pp. 1040-1084.
- South, S.J. & Deane, G.D. 1993, "Race and residential mobility: Individual determinants and structural constraints", *Social Forces*, vol. 72, no. 1, pp. 147-167.
- Speare, A. 1974, "Residential satisfaction as an intervening variable in residential mobility", *Demography*, vol. 11, no. 2, pp. 173-188.
- Transport-, B.o.B. 2018, *Liste over ghettoområder pr. 1. december 2018*, Transport-, Bygnings- og Boligministeriet, København.
- van Vuuren, C.L., Reijneveld, S.A., van der Wal, Marcel F & Verhoeff, A.P. 2014, "Neighborhood socioeconomic deprivation characteristics in child (0–18 years) health studies: A review", *Health & Place*, vol. 29, pp. 34-42.
- Varming, M. 1999, *Virkninger af Byudvalgets renovering af bygninger og friarealer (SBI-rapport 323)*, Statens Byggeforskningsinstitut, København.
- Winslow, E.B. & Shaw, D.S. 2007, "Impact of neighborhood disadvantage on overt behavior problems during early childhood", *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, vol. 33, no. 3, pp. 207-219.
- Xue, Y., Leventhal, T., Brooks-Gunn, J. & Earls, F.J. 2005, "Neighborhood residence and mental health problems of 5-to 11-year-olds", *Archives of General Psychiatry*, vol. 62, no. 5, pp. 554-563.

Bilag 1 Tabeller til kapitel 3

Bilagstabel 1.1 Andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde, og andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde eller en bobler. 1985.

	Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder (%)		Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder eller en bobler (%)
1	Ishøj	11,5	1	Læsø	65,2
2	København	4,8	2	Ishøj	29,6
3	Høje-Taastrup	4,1	3	Fredericia	15,0
4	Esbjerg	3,4	4	Brøndby	14,0
5	Nyborg	3,1	5	Høje-Taastrup	12,6
6	Skanderborg	3,0	6	Albertslund	11,2
7	Horsens	3,0	7	Lolland	11,0
8	Ringsted	2,8	8	Hvidovre	10,4
9	Morsø	2,8	9	København	9,7
10	Næstved	2,7	10	Struer	9,2
11	Randers	2,5	11	Morsø	9,2
12	Halsnæs	2,3	12	Jammerbugt	9,2
13	Mariagerfjord	2,2	13	Holstebro	9,0
14	Vejle	2,2	14	Greve	8,5
15	Aalborg	2,0	15	Bornholm	7,4
16	Slagelse	2,0	16	Helsingør	7,3
17	Kolding	1,8	17	Nyborg	7,0
18	Odense	1,8	18	Randers	6,8
19	Gladsaxe	1,7	19	Esbjerg	6,8
20	Brønderslev	1,6	20	Billund	6,7
21	Fredericia	1,6	21	Assens	6,7
22	Holbæk	1,5	22	Vordingborg	6,5
23	Frederiksberg	1,4	23	Langeland	6,2
24	Sorø	1,4	24	Tønder	6,1
25	Struer	1,4	25	Slagelse	6,0
26	Viborg	1,3	26	Næstved	6,0
27	Vordingborg	1,2	27	Køge	5,9
28	Svendborg	1,2	28	Odsherred	5,9
29	Fredensborg	1,1	29	Kerteminde	5,8
30	Gentofte	1,1	30	Sorø	5,7
31	Silkeborg	0,9	31	Ringsted	5,5
32	Vesthimmerlands	0,9	32	Frederikssund	5,4
33	Helsingør	0,8	33	Halsnæs	5,3
34	Hvidovre	0,8	34	Vejle	5,0
35	Herning	0,8	35	Skanderborg	5,0
36	Lolland	0,8	36	Svendborg	4,7
37	Kalundborg	0,8	37	Lemvig	4,6
38	Hedensted	0,8	38	Odense	4,6

Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder (%)	Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder eller en bobler (%)
39 Køge	0,8	39 Vesthimmerlands	4,2
40 Tønder	0,8	40 Fredensborg	4,2
41 Faaborg-Midtfyn	0,7	41 Horsens	4,2
42 Aarhus	0,6	42 Mariagerfjord	4,2
43 Haderslev	0,6	43 Faaborg-Midtfyn	3,9
		44 Frederiksberg	3,8
		45 Gladsaxe	3,8
		46 Haderslev	3,7
		47 Guldborgsund	3,7
		48 Aalborg	3,5
		49 Holbæk	3,3
		50 Kolding	3,3
		51 Ballerup	3,2
		52 Kalundborg	3,2
		53 Herning	3,1
		54 Syddjurs	3,0
		55 Hillerød	2,9
		56 Rudersdal	2,8
		57 Norddjurs	2,8
		58 Hedensted	2,7
		59 Odder	2,7
		60 Frederikshavn	2,7
		61 Ikast-Brande	2,6
		62 Silkeborg	2,5
		63 Nordfyns	2,1
		64 Furesø	2,1
		65 Aarhus	2,0
		66 Varde	1,8
		67 Rødovre	1,7
		68 Brønderslev	1,6
		69 Viborg	1,3
		70 Faxe	1,2
		71 Herlev	1,1
		72 Sønderborg	1,1
		73 Gentofte	1,1
		74 Vejen	1,0
Hele landet	1,3	Hele landet	4,6

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 1.2 Andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde, og andel indbyggere i kommunerne, der bor i et udsat boligområde eller en bobler. 2015.

	Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder (%)		Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder eller bobler (%)
1	Høje-Taastrup	10,3	1	Lolland	29,2
2	Odense	9,4	2	Brøndby	25,7
3	Langeland	9,4	3	Høje-Taastrup	19,6
4	Lolland	9,3	4	Ishøj	19,4
5	Morsø	8,5	5	Albertslund	19,3
6	Fredericia	7,2	6	Langeland	16,8
7	Kalundborg	7,2	7	Morsø	14,6
8	Slagelse	7,1	8	Horsens	13,8
9	Svendborg	6,9	9	Furesø	13,4
10	Frederikshavn	6,6	10	Guldborgsund	13,1
11	Haderslev	6,3	11	Odsherred	12,9
12	Brønderslev	6,1	12	Kalundborg	12,7
13	Horsens	6,0	13	Slagelse	12,3
14	Esbjerg	5,9	14	Fredericia	11,0
15	Kolding	5,8	15	Brønderslev	10,7
16	Sønderborg	5,8	16	Odense	10,5
17	Assens	5,3	17	Kerteminde	10,1
18	Aabenraa	5,2	18	Svendborg	10,1
19	Randers	4,9	19	Hjørring	9,5
20	Lemvig	4,8	20	Gladsaxe	9,5
21	København	4,6	21	Randers	9,4
22	Guldborgsund	4,6	22	København	9,4
23	Brøndby	4,4	23	Esbjerg	9,2
24	Nordfyns	4,2	24	Vordingborg	9,2
25	Frederiksberg	4,0	25	Frederikshavn	9,2
26	Kerteminde	3,9	26	Helsingør	9,1
27	Aarhus	3,9	27	Sønderborg	9,1
28	Nyborg	3,9	28	Faaborg-Midtfyn	8,6
29	Albertslund	3,8	29	Tønder	8,6
30	Odsherred	3,6	30	Struer	8,5
31	Ringsted	3,5	31	Glostrup	7,8
32	Billund	3,4	32	Roskilde	7,7
33	Struer	3,4	33	Kolding	7,6
34	Tønder	3,3	34	Vesthimmerlands	7,4
35	Thisted	3,3	35	Haderslev	7,4
36	Holbæk	3,2	36	Billund	7,4
37	Holstebro	3,1	37	Holstebro	7,3
38	Greve	2,8	38	Aabenraa	7,3
39	Skanderborg	2,8	39	Vejle	7,3
40	Køge	2,7	40	Ringsted	7,2
41	Skive	2,6	41	Rødovre	7,1
42	Vejle	2,6	42	Mariagerfjord	7,1
43	Silkeborg	2,5	43	Nordfyns	7,1
44	Aalborg	2,4	44	Greve	7,0
45	Vordingborg	2,4	45	Skive	7,0
46	Glostrup	2,4	46	Dragør	7,0

Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder (%)	Kommunenavn	Andel indbyggere i udsatte boligområder eller bobler (%)
47 Herning	2,3	47 Faxe	6,8
48 Fredensborg	2,2	48 Nyborg	6,6
49 Hjørring	2,2	49 Halsnæs	6,4
50 Faaborg-Midtfyn	2,1	50 Aarhus	6,4
51 Gladsaxe	2,1	51 Køge	5,9
52 Lejre	2,1	52 Bornholm	5,9
53 Næstved	2,0	53 Frederiksberg	5,8
54 Faxe	1,9	54 Hvidovre	5,7
55 Ikast-Brande	1,9	55 Stevns	5,6
56 Varde	1,9	56 Thisted	5,6
57 Mariagerfjord	1,8	57 Jammerbugt	5,5
58 Lyngby-Taarbæk	1,4	58 Aalborg	5,4
59 Vesthimmerlands	1,4	59 Assens	5,3
60 Helsingør	1,4	60 Middelfart	5,3
61 Halsnæs	1,4	61 Syddjurs	5,2
62 Viborg	1,3	62 Varde	5,2
63 Norddjurs	1,3	63 Skanderborg	5,1
64 Jammerbugt	1,2	64 Sorø	4,9
65 Bornholm	1,1	65 Rudersdal	4,8
66 Gentofte	0,9	66 Silkeborg	4,8
67 Ringkøbing-Skjern	0,8	67 Lemvig	4,8
68 Vejen	0,8	68 Hillerød	4,7
69 Hedensted	0,7	69 Holbæk	4,6
70 Ballerup	0,6	70 Herning	4,6
71 Roskilde	0,3	71 Ikast-Brande	4,2
72 Rødovre	0,1	72 Tårnby	4,2
		73 Fredensborg	4,1
		74 Herlev	4,0
		75 Ballerup	3,8
		76 Lyngby-Taarbæk	3,7
		77 Næstved	3,4
		78 Viborg	3,3
		79 Norddjurs	3,1
		80 Vejen	3,0
		81 Gentofte	2,9
		82 Hørsholm	2,5
		83 Odder	2,1
		84 Lejre	2,1
		85 Rebild	1,8
		86 Allerød	1,8
		87 Favrskov	1,8
		88 Frederikssund	1,8
		89 Ringkøbing-Skjern	0,9
		90 Hedensted	0,7
		91 Vallensbæk	0,2
Hele landet	3,4	Hele landet	7,4

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilag 2 Tabeller til kapitel 4

Bilagstabel 2.1 Karakteristika ved beboere med dansk oprindelse i udsatte boligområder. Særskilt efter ejerforhold. 2015. Procent.

	Privat ejerbolig	Privat udlejningsbolig	Andelsbolig	Almen bolig	Offentligt ejet bolig	Andet
Andel unge uden ungdomsuddannelse	19,7	29,1	10,0	35,8	79,0	23,4
Andel med relativ lav indkomst	2,0	10,3	3,4	8,6	9,7	9,5
Andel kriminelle	0,1	0,5	n<5	0,3	0,5	0,4
Andel med kun grundskole	17,0	44,0	14,2	47,9	76,0	35,9
Andel hverken i beskæftigelse eller uddannelse	12,6	38,2	13,7	45,0	76,6	32,3
Andel på overførselsindkomst	16,0	38,8	14,4	47,8	85,0	29,7
Antal personer	11.217	4.607	2.062	77.039	3.292	8.205

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 2.2 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Særskilt efter kommunetype. 1985. Procent

	Bykommuner	Vestegnskommuner	Udkantskommuner	Øvrige kommuner	I alt
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	56,6	73,7	63,3	61,7	60,4
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	43,3	42,6	43,6	42,4	42,9
Relativ lav indkomst	12,9	5,5	19,5	15,0	13,6
Kriminelle (15+ år)	0,7	0,8	0,5	0,4	0,6
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	11,5	32,9	3,7	6,3	10,5
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	67,9	72,0	70,9	67,6	68,2
<i>Ejertype:</i>					
Privat ejerbolig	4,7	-	24,8	13,5	8,9
Privat udlejningsbolig	7,8	-	7,1	4,1	5,9
Andelsbolig	0,9	-	1,2	0,1	0,5
Almen bolig	24,8	99,8	50,2	62,0	45,0
Offentligt ejet bolig	35,4	-	12,2	13,8	23,7
Andet	26,5	-	4,6	6,5	16,0
I alt, personer	34.333	4.547	4.610	24.758	68.248

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 2.3 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Særskilt efter kommunetype. 1995. Procent.

	By-kommuner	Vestegns-kommuner	Udkants-kommuner	Øvrige kommuner	I alt
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	53,3	61,6	57,6	58,5	56,1
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	51,8	49,0	49,8	48,4	50,3
Relativ lav indkomst	9,2	9,4	9,4	8,5	9,0
Kriminelle (15+ år)	0,6	0,5	0,3	0,5	0,5
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	30,4	42,2	19,2	22,9	28,7
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	63,2	62,7	63,5	62,3	62,9
Personer på overførselsindkomst (18-59 år)	48,8	43,2	43,5	43,6	46,2
<i>Ejertype:</i>					
Privat ejerbolig	0,8	0,4	10,6	5,1	2,8
Privat udlejningsbolig	2,9	2,4	1,7	5,0	3,4
Andelsbolig	4,4	0,0	0,8	0,4	2,4
Almen bolig	66,2	95,0	80,8	81,9	75,7
Offentligt ejet bolig	2,3	0,2	2,3	3,7	2,5
Andet	23,3	2,2	3,8	3,9	13,3
I alt, personer	85.407	21.802	14.196	51.823	173.228

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 2.4 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Særskilt efter kommunetype. 2005. Procent.

	By-kommuner	Vestegns-kommuner	Udkants-kommuner	Øvrige kommuner	I alt
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	42,5	48,3	45,7	49,3	45,1
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	44,4	35,9	43,6	41,6	43,0
Relativ lav indkomst	15,3	8,1	11,5	10,5	12,9
Kriminelle (15+ år)	0,7	0,6	0,4	0,5	0,6
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	43,2	45,4	23,6	32,6	37,3
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	56,6	60,2	54,9	56,0	56,3
Personer på overførselsindkomst (18-59 år)	48,5	40,4	50,2	48,6	48,3
<i>Ejertype:</i>					
Privat ejerbolig	1,1	5,5	14,6	5,3	4,6
Privat udlejningsbolig	0,6	0,0	4,2	0,6	1,1
Andelsbolig	3,7	0,1	1,7	0,8	2,4
Almen bolig	84,1	90,1	70,3	85,9	82,9
Offentligt ejet bolig	1,8	1,7	1,8	2,6	2,0
Andet	8,7	2,5	7,3	4,8	7,0
I alt, personer	108.915	11.353	32.756	62.436	215.460

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 2.5 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Tre bykommuner, tre vestegnskommuner og tre udkantskommuner.¹⁾ 1985. Procent.

	Bykommuner			Vestegnskommuner			Udkantskommuner		
	1: København	2: Esbjerg	3: Aalborg	1: Ishøj	2: Høje-Taastrup	3: Hvidovre	1: Morsø	2: Slagelse	3: Struer
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	59,5	45,2	50,0	69,4	80,5	76,6	73,5	73,4	-
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	43,7	38,0	43,4	37,9	50,3	37,9	19,9	59,0	34,1
Relativ lav indkomst	12,4	16,1	18,4	5,9	5,3	3,8	13,2	31,6	15,2
Kriminelle (15+ år)	0,8	0,3	0,2	0,8	0,9	-	-	0,4	0,0
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	15,4	1,3	4,9	36,0	29,5	29,6	0,0	9,2	0,0
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	70,4	64,8	60	72,4	72	68,5	69,7	85,8	67,1
<i>Ejertype</i>									
Privat ejerbolig	0,8	24,9	15,7	0,0	-	0,0	90,3	-	-
Privat udlejningsbolig	9,6	3,3	10,8	0,0	0,0	0,0	8,4	-	-
Andelsbolig	1,2	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Almen bolig	5	44,2	55,4	100	99,4	100	0,0	72,7	98,2
Offentligt ejet bolig	46,2	25,7	3,5	0,0	-	0,0	0,0	26,4	-
Andet	37,1	2	14,3	0,0	0,0	0,0	1,2	-	-
I alt, personer	22.474	3.767	3.627	2.375	1.750	422	652	1.385	310

Note 1: De tre kommuner, der er valgt for hver kommunetypen, er de kommuner, som har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. 1 står for kommune med højeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 2 for kommuner med næsthøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 3 for kommune med tredjehøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 2.6 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Tre bykommuner, tre vestegnskommuner og tre udkantskommuner.¹⁾ 1995. Procent.

	Bykommuner			Vestegnskommuner			Udkantskommuner		
	1: København	2: Odense	3: Aarhus	1: Brøndby	2: Ishøj	3: Høje-Taastrup	1: Lolland	2: Slagelse	3: Svendborg
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	48,6	64,9	56,9	58,7	55,5	67,1	38,6	68,1	65,5
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	49,1	58,1	58,2	48,7	48,3	50,5	50,6	56,9	58,3
Relativ lav indkomst	9,1	9,8	9,9	13,7	7,8	7,7	12,1	8,2	10
Kriminelle (15+ år)	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,2	0,5	-
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	27,1	31,5	50	44,4	47,8	39,6	12,7	27	32,4
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	61,3	69	63,3	57,9	74,9	64,7	58,2	74,7	66,4
Personer på overførselsindkomst (18-59 år)	46,5	55,5	58,7	38,1	42	47,6	44,1	54	39,7
<i>Ejertype</i>									
Privat ejerbolig og andelsbolig	8,4	0,1	0,2	-	-	-	10,8	0,3	4,5
Privat udlejningsbolig	5	0	0,1	-	-	-	2,5	0	-
Almen bolig	45,1	95,1	98,3	99,8	94,4	94,6	76,4	92,7	93,5
Offentligt ejet bolig	1,4	3,5	0,1	-	-	-	0,3	6,5	-
Andet	40,1	1,3	1,3	-	5,5	5,3	9,9	0,5	1,7
I alt, personer	48.712	12.706	14.676	6.837	3.390	5.282	3.184	3.653	1.674

Note1: De tre kommuner, der er valgt for hver kommunetyper, er de kommuner, som har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. 1 står for kommune med højeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 2 for kommuner med næsthøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 3 for kommune med tredjehøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 2.7 Karakteristika ved beboere i udsatte boligområder. Tre bykommuner, tre vestegnskommuner og tre udkantskommuner.¹⁾ 2005. Procent.

	Bykommuner			Vestegnskommuner			Udkantskommuner		
	1: København	2: Odense	3: Esbjerg	1: Ishøj	2: Høje-Taastrup	3: Brøndby	1: Lolland	2: Slagelse	3: Struer
Unge uden ungdomsuddannelse (18-25 år)	39,9	42,7	47,5	46,0	49,0	47,3	42,0	51,9	52,2
Personer hverken i beskæftigelse eller uddannelse (18-59 år)	39,7	51,5	46,6	33,7	38,6	33,0	46,0	47,0	34,6
Relativ lav indkomst	13,9	18,2	13,2	10,8	9,0	6,4	12,4	13,0	6,9
Kriminelle (15+ år)	0,6	0,8	0,7	1,0	0,6	0,4	0,4	0,6	-
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	38,2	52,1	31,2	55,1	51,2	29,1	18,1	29,1	18,0
Personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (30-59 år)	52,8	62,9	61,2	69,8	66,4	47,1	53,0	61,3	54,9
Personer på overførselsindkomst (18-59 år)	43,5	55,5	52,8	37,8	42,6	37,9	53,0	52,9	42,4
<i>Ejertype</i>									
Privat ejerbolig og andelsbolig	7,7	3,4	3,4	-	-	23,6	26,4	6,4	-
Privat udlejningsbolig	0,9	0,2	0,2	-	-	-	10,2	3,0	-
Almen bolig	76,3	92,0	84,4	99,9	91,9	67,7	53,7	82,6	87,1
Offentligt ejet bolig	1,1	2,9	8,5	-	-	7,6	0,6	2,6	5,0
Andet	14,0	1,5	3,5	-	7,8	-	9,0	5,4	6,7
I alt, personer	54.690	17.229	9.518	1.995	3.463	2.562	6.009	8.010	1.367

Note1: De tre kommuner, der er valgt for hver kommunetyper, er de kommuner, som har den højeste andel indbyggere, der bor i et udsat boligområde. 1 står for kommune med højeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 2 for kommuner med næsthøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder; 3 for kommune med tredjehøjeste andel indbyggere i udsatte boligområder.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilag 3 Registerdata fra Danmarks Statistik

Vi har registerdata for perioden 1985-2015 for hele befolkningen. Bemærk, at data for året 1985 indeholder oplysninger om personer, der bor i Danmark 1. januar 1986.¹⁷ I dette notat anvender vi oplysninger fra følgende registre fra Danmarks Statistik:

- BEF – befolkningen
- UDDA – uddannelser (BUE)
- IEPE- indvandrere og efterkommere
- IDAP – IDA persondata
- IND – indkomst
- AKM - Arbejdsklassifikationsmodulet
- DREAM – databasen
- KRAF – Kriminalstatistik afgørelser
- BBRE – Bygge- og boligregister
- VNDS – Vandringer

I det følgende skriver vi om nogle af de centrale variable, vi anvender i rapportens analyser.

Familietype

Til at afgrænse en familie anvender vi oplysninger fra befolkningsregisteret (BEF) om Danmarks Statistiks E-familiebegreb (Danmarks Statistik 2013). Ifølge definitionen af en E-familie består en familie af en eller flere personer, der bor på den samme adresse og har visse indbyrdes relationer. En familie kan bestå af en enlig eller et par¹⁸ med eller uden hjemmeboende børn under 25 år. Vi har inddelt befolkningen i fire familietyper: 1) Par med børn, der består af to voksne, som lever i parforhold, og deres hjemmeboende børn, 2) Par uden børn, der består af to voksne, som lever i parforhold. Parret har ingen hjemmeboende børn. 3) Enlig med børn, der består af én voksen og dennes hjemmeboende børn, og 4) Enlig uden børn, der består af én voksen. Den pågældende har ingen hjemmeboende børn.

I gang med eller fuldført ungdomsuddannelse

Til at danne en variabel, der angiver, om personen hverken er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, anvender vi oplysninger fra uddannelsesregisteret (UDDA) om højeste fuldførte uddannelse og igangværende uddannelse. Hvis personen har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og ikke er i gang med en uddannelse eller er i gang med en forberedende uddannelse, betragtes personen som uden ungdomsuddannelse. Er personens uddannelse ukendt, og er vedkommende ikke i gang med en uddannelse eller i gang med en forberedende uddannelse, kategoriseres personen ligeledes som uden ungdomsuddannelse.

Grundskole som højeste fuldførte uddannelse

På baggrund af oplysninger fra uddannelsesregisteret (UDDA) for højeste fuldførte uddannelse danner vi en variabel, som viser, om en person har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Både uddannelse taget i Danmark og uddannelse taget uden for Danmark medtages

¹⁷ Fx familieoplysninger for året 1985 er opgjort den 1. januar 1986, mens fx indkomstoplysninger er opgjort for hele året 1985 og oplysninger om arbejdsmarkedsstatus er opgjort for november 1985.

¹⁸ Et par kan være gift, registrerede partner, samlevende eller samboende.

som uddannelse ud over grundskolen. Personer, der har ukendt uddannelse, kategoriseres som havende grundskole som højeste fuldførte uddannelse.

Uddannelsesniveau

På baggrund af oplysninger fra uddannelsesregisteret (UDDA) for højeste fuldførte uddannelse danner vi en variabel, som beskriver uddannelsesniveaet. Både uddannelse taget i Danmark og uddannelse taget uden for Danmark medtages. Personer, der har ukendt uddannelse, kategoriseres i en kategori for sig.

Modtager af overførselsindkomst

Variablen for modtagelse af overførselsindkomst er baseret på oplysninger i DREAM-databasen for uge 48. Følgende ydelser indgår: kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse, førtidspension, dagpenge, særlig uddannelsesstøtte, arbejdsmarkedsydelse, kontantydelse, efterløn, ledighedsydelse, fleksjob, ressourceforløb, jobafklaring eller syge- og barselsdagpenge.

Hverken i gang med beskæftigelse eller uddannelse

Denne variable er baseret på oplysninger fra persondataregistret (IDAP) om den primære arbejdsstilling i november. Heraf fremgår det, om personen er i beskæftigelse eller ej. Disse oplysninger kombineres med oplysninger fra uddannelsesregisteret (UDDA), om personen er under uddannelse.

Arbejdsmarkedstilknytning

Denne variable er baseret på oplysninger fra persondataregistret (IDAP) om den primære arbejdsstilling i november (variablen PSTILL i 1985 og PSOC_STATUS_KODE i 2015) og oplysninger om igangværende uddannelse fra uddannelsesregisteret. Her er personerne opdelt efter, om de er i beskæftigelse, ledige eller uden for arbejdsstyrken. Opdelingen af gruppen uden for arbejdsstyrken er dog ikke helt den samme i 1985 og 2015.

Relativ lav indkomst

En person anses for at have en relativ lav indkomst, hvis den pågældende har en ækvivaleret disponibel familieindkomst under 50 % af medianen, og personen samtidig ikke er en del af en familie bestående af studerende over 18 år. Personer i familier med studerende over 18 år kategoriseres ikke som havende en relativ lav indkomst. Det vil sige, at andelen med en relativ lav indkomst er andelen personer i gruppen, der har en ækvivaleret disponibel familieindkomst under 50 % af median, og som ikke tilhører en familie med studerende.

Medianen: Er det indkomstniveau, der deler befolkningen i to lige store grupper. Der er altså lige mange, der ligger over som under medianen.

Ækvivaleret disponibel indkomst: Den disponible indkomst udregnes som indkomst efter skat og *ækvivaleres* for at tage højde for størrelsen af familien. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i hele familiens indkomst. Vi anvender her OECD's modificerede skala til beregning af ækvivaleret indkomst. Det indebærer, at den første voksne har vægten 1, den anden voksne og børn over 14 år har vægten 0,5 og børn til og med 14 år har vægten 0,3 (Danmarks Statistik, 2012). Dette betyder, at hvert medlem i familien får den samme ækvivalerede indkomst, der afhænger af familiens samlede indkomst og familiens sammensætning. Til at afgrænse en familie anvender vi Danmarks Statistiks E-familiebegreb.

Ideen bag at anvende ækvivaleret indkomst er, at jo større familien er, jo flere er der til at deles om familiens boligudgifter og varige forbrugsgoder, og det er muligt at købe meget mad ind ad gangen, hvilket er billigere end småindkøb.

Kun personer bosiddende i Danmark i hele året indgår i indkomstberegningerne.

Til af definere en relativ lav indkomst anvendes oplysninger om indkomst fra indkomstregisteret (IND), oplysninger om familie fra Befolkningsregisteret (BEF) og oplysninger om deltagelse i uddannelse er fra uddannelsesregisteret (UDDA) og Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM).

Ikke-vestlig oprindelse

Med udgangspunkt i oplysninger i befolkningsregisteret (BEF) dannes en variabel for oprindelsesland. Personer med ikke-vestlig oprindelse omfatter indvandrere og efterkommere, som har oprindelse i et ikke-vestligt land. Opdelingen af lande i vestlig og ikke-vestlig er som følgende:

- Vestlige lande: omfatter alle 28 EU-lande samt Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand
- Ikke-vestlige lande: alle øvrige lande

Indvandrerstatus og opholdstid

Med udgangspunkt i en variabel for indvandrestatus fra Befolkningsregisteret (BEF), som beskriver, om en person er indvandrer, efterkommer eller dansker. Indvandrerne inddeles endvidere i undergrupper efter opholdstid i Danmark på baggrund af oplysninger fra registeret om vandringer (VNDS).

Kriminalitet

Variablen, som dannes ud fra oplysninger i kriminalstatistikregisteret med afgørelser (KRAF), beskriver, om en person har en betinget eller ubetinget dom for overtrædelse af straffeloven, våbenloven og lov om euforiserede stoffer.

Ejerforhold

Variablen beskriver ejerforhold for en persons bolig. Den er dannet ved at kombinere oplysninger om boligens ejerforhold og oplysninger, om boligen er udlejet eller benyttet af ejeren. Boligens ejerforhold inddeles i følgende kategorier: Almene bolig, private ejerbolig, privat udlejningsbolig, andelsbolig, offentlige ejet bolig og andre boliger. Andre boliger omfatter boliger ejet af foreninger, et legat og selvejende institutioner.

Kategorier af flytninger

I denne rapport fokuserer vi udelukkende på flytninger mellem boligområder. Vi anvender oplysninger om bopælsadresse den 1. januar til at definere flytninger. En flytning i 2015 mellem boligområder har vi, hvis en person ikke bor i det samme boligområde 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Vi har inddelt både flytninger til et boligområde (tilflytninger) og flytninger fra et boligområde (fracflytninger) i en række underkategorier. For de udsatte boligområder har vi følgende kategorier af tilflyttere:

- a. personer, der året før boede i et andet udsat boligområde
- b. personer, der året før boede i en bobler
- c. personer, der året før boede i et boligområde, der hverken var udsat boligområde eller en bobler
- d. personer, der fødes ind i boligområdet
- e. personer, der indvandrer ind i boligområdet.

For de udsatte boligområder har vi endvidere følgende kategorier af fraflyttere:

- a. personer, der året efter bor i et andet udsat boligområde
- b. personer, der året efter bor i bobler
- c. personer, der året efter bor i et boligområde, der hverken er udsat eller en bobler
- d. personer, der dør
- e. personer, der udvandrer
- f. restgruppe af personer, der ikke findes i registrene året efter.

Bemærk, at kategorierne a, b c bliver lidt anderledes, hvis vi i stedet for flytninger til og fra udsatte boligområder ser på flytninger til og fra bobler og boligområder, der hverken er udsat eller en boble.

I de fleste analyser af flyttemønstre mellem boligområder ser vi bort fra flytninger mellem områder med samme status (det vil sige kategori a). Vi anvender tre overordnede definitioner af flytninger, hvor vi på forskellige måde kombinerer overstående flytte-kategorier:

- I den første definition opgør vi *alle flytninger*, hvilket inkluderer kategori b-e for tilflytninger og b-f for fraflytninger.
- I den anden definition ser vi på *flytninger eksklusive døde og nyfødte*, det vil sige kategori b-c og e for tilflytninger og kategori b-c og e-f for fraflytninger.
- I den tredje definition indgår kun *indenlandske flytninger*, dvs. eksklusive ind- og udvandring og døde og nyfødte, og omfatter kategori b-c for til- og fraflytninger.

Nogle boligområder ændrer status fra et år til et andet. For eksempel kan et område være udsat i 2014 og en bobler i 2015. Når vi ser på en flytning mellem to boligområder i 2015 og skal afgøre, om det fx er flytning fra et udsat boligområde til et ikke-udsat boligområde, tager vi udgangspunkt i boligområdernes status i 1. januar 2015 – både for det område, personen flytter fra, og det område, personen flytter til. Det er den mest enkle måde at gøre det på, og når personen tager beslutningen om flytningen, er det måske mest sandsynligt, at personen kender til områdets karakteristika i begyndelsen af året. Bemærk, at et boligområdets status 1. januar 2015 kategoriseres ud fra oplysningerne om beboerne den 1. januar 2015 og året 2014.

Når vi beregner andelen, der flytter fra et udsat boligområde, sætter vi antallet af fraflytninger i løbet af året i forhold til antal beboere 1. januar i året. Ligeledes beregner vi andelen, der flytter fra et udsat boligområde, som antal tilflytninger i løbet af året sat i forhold til antal beboere 1. januar i året. Nettotilflytningen er antal tilflytninger fratrukket antal fraflytninger.

VIDEN
VELFÆRD

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD